

LØGTINGS- TIDINDI

1883

Beretning

om

Lagtingsamlingen

1883.

Kjøbenhavn.
Trykt hos J. D. Schultz.
1884.

Føroya Landebókansavn

Bagtinget afholdes den 30te Juli.

Medlemmer.

Amtmand Pannes Christian Steingrim Sørensen (R.).
Provst Søren Henrik Theodor Sørensen.

For Nordersøernes Præstegjæld:

Shøfelmænd Element Olsen.
Odelshoude Jacob Sørensen.

For Østers Præstegjæld:

Lønnermand Samuel Jacob Madsen.
Skolelærer Johannes Peterzen (D.M.).
Skolelærer Gregers Sørensen.
Skolelærer Søren Poulsen.

For Nordstrøms Præstegjæld:

Kongs- og Odelshoude Ole Jacobsen.
Smed Ole Jacob Peterzen.

For Sydstrøms Præstegjæld:

Lønnermand Johan Henrik Schrøder.
Lærer Oliver Petrus Efferse.
Lønnermand Oluf Sørensen.
Brædebygger Jacob Jacobsen.

For Baags Præstegjæld:

Shøfelmænd Zacharias Nielsen.
Odelshoude Michel Danielsen.

For Sands Præstegjæld:

Kongsboude Johannes Dalgaard, hustru.
Kongsboude Søren Peter Henke.

For Sønders Præstegjæld:

Kongsboude Niels Jacob Sørensen.
Kongsboude Ole Michael Nielsen.

Til Sekretærer valgtes H. Sørensen og D. Sørensen.

I. Forslag til Lov om Grandestævne paa Færøerne.

I 1878 vedtog Lagtinget et Lovforslag om Grandestævne paa Færøerne, som efter at være omarbejdet og ændret af Justitsministeriet nu atter blev forelagt Lagtinget den 13de August paa følgende:

Forslag til Lov om Grandestævne paa Færøerne.

§ 1.

Grandestævne afholdes som hidtil af Sognekonsulmanden aarlig paa hans første Omrejse i Sognekonsuldistriktet i hvert Grandestævnedistrikt for sig. Forandring i den bestaaende Distriktsinddeling kan foretages af Amtet efter Indstilling af Sognekonsulmanden.

§ 2.

Angivende Udskiftning og Deling af Fælleshauger og Sammenlægning af Haugepartier samt angaaende Brugen af Jordejendomme, der ere i Fælle, med de til samme hørende Herligheder kan der paa Grandestævne under Sagtagelse af de Regler, som indeholdes i nærværende Lov eller i øvrigt ere foreskrevne ved den gjældende Lovgivning, oprettes Vedtægter, som skulle være bindende for alle, der ere lodtagne i de paa-gjældende Ejendomme som Ejere eller Brugere.

§ 3.

Ligeledes kunne paa Grandestævne oprettes Vedtægter til Ordning af saadanne indre Bygdeforhold, der have almindelig Betydning for Beboerne uden dog at henhøre under den kommunale Forvaltning, hvilke Vedtægter dog, for at have forbindende Kraft, skulle være approberede af Amtet.

§ 4.

De Sager, der ønskes behandlede paa Grandestævne, skulle være anmeldte for Sognekonsulmanden

inden det foregaaende Aars 1ste December. Dog kan en Sag ogsaa foretages uden saadan forudgaaet Anmeldelse, naar tre Fjerdedele af dem, der ere stemmeberettigede (jvfr. § 5) og, for saa vidt Sagen angaar noget i Fællelig værende Jordbrug, tillige ere Ejere eller Brugere af over Halvdelen af samme, ere mødte paa Grandestævnet og kenne derfor.

§ 5.

Inden 1ste Januar har Sognekonsulmanden ved Børsning til Kirkestævne og efter Omstændighedene tillige gennem vedkommende Stykassesser at lade bekendtgjøre i de til Grandestævnedistriktet hørende Bygder, hvilke Sager for ham ere anmeldte til Foretagelse ved det påfølgende Grandestævne, tilligemed en Angivelse af, til hvilken Tid han agter at begynde sin Grandestævnerrejse, og paa hvilke Dage han ventet at kunne være i de forskjellige Bygder.

Selve Dagen for Grandestavnets Afholdelse bliver derefter af Sognekonsulmanden at foranstalte bekendtgjort i de paa-gjældende Bygder med mindst Aftens Varjel paa den efter de sædvanlige Forhold hensigtsmæssigste Maade.

§ 6.

I Sager angaaende Ordningen af Forhold, der vedkomme de i Fællelig værende Jordbrug (§ 2), har enhver Ejer eller Bruger af den paa-gjældende Ejendom Stemmeret i Forhold til Størrelsen af sin Andel i samme. Et Ejerens ikke bosat i Distriktet, skal i alle Tilfælde, hvor ikke særlige Bestemmelser findes, den, der har Jorden i Brug, anses besuldmægtiget til at stemme paa Ejerens Vegne, naar denne ikke enten selv møder eller har givet en Anden skriftlig Fuldmagt til at møde for sig.

Stemmeret ved Forhandlingerne om Vedtægter angaaende andre Bygdeforhold (§ 3) tilkommer

enhver i den paagjældende Sag interesseret Husejer.

Enhver stemmeberettiget, som er forhindret i at møde personlig, kan lade stemme for sig efter skriftlig Fuldmagt.

§ 7.

Ved Afstemning over Sager, der angaa de i Fællig værende Forordning, skal, hvor ikke anderledes i Lovgivningen er bestemt, til en gyldig Beslutning udfordres Stemmeflerhed efter Ejendommens hele Marketal. Dog skal det, naar et saadant Stemmeantal ikke er naaet, betragtes som en gyldig Vedtagelse, naar to Tredjedele af de i Ejendommen lodtagne, som eje eller bruge mindst en Tredjedel af sammes Marketal, have stemt for Sagen, hvilket ogsaa skal gjælde i de Tilfælde, hvor det ved Lov af 23de Februar 1866 om Husejerskabet paa Hæderne er foreskrevet, at Afgjørelsen skal ske ved Stemmeflerhed efter Marketal.

§ 8.

Vedtægter angaaende de i § 3 omhandlede Bygdeforhold kunne oprettes ved simpel Stemmeflerhed, dog saaledes, at der til en gyldig Afstemning udfordres, at mindst en Tredjedel af samtlige stemmeberettigede Husejere have stemt for Sagen.

Naar en Vedtægt er tiltraadt paa Grundelevne, bliver den af Sysselmanden med hans Erklæring at indsende til Amtet, og har Amtmanden, naar han finder, at den egner sig dertil, at forsyne den med Approbation og saaledes at bestemme, til hvilken Tid den skal træde i Kraft.

§ 9.

Forhandlingerne paa Grundelevne ledes af Sysselmanden efter en af Bygdens Husejere ved simpel Stemmeflerhed vedtagen, af Amtet approberet Forretningsorden og indføres i Syssels Politiprotokol, af hvilken enhver stemmeberettiget kan erholde Udskrift mod det i Syrtel-reglementet for Udskifter bestemte Gebyr. — Ved Vedtægts Slutning oplæses Protokollen og underskrives af Sysselmanden med Vidner, efter at det protokollerede er blevet vedtaget.

§ 10.

Finder nogen, at hans Biet er krænkelse ved en paa Grundelevne i Overensstemmelse med denne Lovs § 7 oprettet Vedtægt og derfor vil

indbringe Sagen for Syssels Udskiftningskommission, har han derom snarest muligt at underrette Sysselmanden og for ham, under Fortabelse af sin Ret til senere Paause, inden 4 Uger, efter at Vedtægten har fundet Sted, ved Næst fra Udskiftningskommissionens Formand at godtgjøre, at Sagen er indbragt for Kommissionen. Sysselmanden har derpaa ved Rædning til Kirkelevne eller paa anden hensigtsmæssig Maade at foranstalte dette bekendtgjort for de paagjældende Behaere af Grundelevdistriktet, og vil den oprettede Vedtægt efter Omstændighederne af Sysselmanden kunne stilles i Bero, indtil Sagen ved Kommissionens Kjendelse er bleven afgjort.

§ 11.

For hver af de paa Grundelevne oprettede Vedtægter bliver der af og iblandt de i Sagen stemmeberettigede et vælg en eller flere i Distriktet hosatte Mænd til at føre Tilsyn med, at de i Vedtægten fastsatte Bestemmelser blive overholdte, samt gjøre Anmeldelse til Sysselmanden om de imod samme begaaede Overtrædelser. Valget foretages paa Grundelevne ved simpel Stemmeflerhed for 3 Aar ad Gangen. Enhver er pligtig at modtage det paa ham kaldte Valg, men kan undslaa sig for at modtage Gjenvalg, for end lige saa lang Tid er forløben som den, hvori han har udført det omhandlede Quern.

§ 12.

For saa vidt der ikke i de gjældende Love er foreskrevet særlige Straffebestemmelser, blive Overtrædelser af de i denne Lov ommeldte Vedtægter at straffe med Bøder af indtil 50 Kroner, som tilfalde Stedets Fattigvæsen.

§ 13.

Sager, der anlægges efter denne Lov, behandles af vedkommende Sysselmand som offentlige Besikjninger og paantes eventuel til Amtets Overpolitiret. Paatale finder dog kun Sted efter Anmeldelse fra de i § 11 omhandlede Tilsynsmænd, eller naar den begjæres af nogen Anden, der er interesseret i den paagjældende Vedtægt.

§ 14.

Ved Hensyn til de enkelte Forretninger, der foretages paa Grundelevne og ikke ere omhandlede i denne Lov, har det sit Forbehold ved de i sin Henseende gjældende Regler^{*)}.

^{*)} Det af Regeringen i 1878 vedtagne Forslag var saaledes lydende:

Forslag til Lov om Grundelevne paa Hæderne.

§ 1.

Alle Sager om Ordning af Bygdefiske, Sambrug og Samejendomsforhold kunne gøres til Gjensand for Behandling ved Grundelevne.

§ 2.

Sager vedrørende Samejendomsforhold, som anføres herunder paa Grundelevne, skulle være anmeldte for Sysselmanden inden det foregaaende Aars 1ste November, hvorimod Anmeldelse af andre Sager kan ske senere, dog inden Grundelevnets Afholdelse.

Forslaget var ledsaget af følgende Skrivelse fra Ministeriet:

I behagelig Skrivelse af 30te Juni iibskæden har Hr. Amtmanden oplyst, at det i Anledning af et fra nogle Beboere i Kvalbs indkommet Andragende om, at der maatte søges tilvejebragt en bedre Ordning af Sagers Behandling ved Brandestævne, af Røttinget i 1875 blev vedtaget at indhente Erklæringer fra samtlige kommunale Forstandere og fra Sysselmændene angående de Mangler, som nu findes ved Brandestævnens ordning, og om, hvorledes disse bedst maatte kunne afhjælpes, samt at Sagen, — efter at disse Erklæringer vare indkomne og efter at der i 1877 af vedkommende Røttingsudvalg var udfærdiget et foreløbigt Udkast til Lov om Brandestævne, hvorover Erklæring fra Sysselmændene blev indhentet — paa ny blev foretaget i Røttingsforsamlingen 1878, hvor det i Sagen udfærdigede Udkast fremskom med et nyt Lovforslag, som, efter at det under Behandlingen i Røttinget havde modtaget forskellige

Ændringer, vedtoges med 17 Stemmer mod 3 tilligemed en Indstilling til Justitsministeriet om, at Forslaget maatte blive ophævet til Lov. Hr. Amtmanden har derhos bemærket, at, da det af Røttinget vedtagne Forslag i flere Punkter synes at lide af Mangler, og da paa den anden Side de Spørgsmaal, der vedrøre Ordningen af Brandestævneminstitutionen, der, uden at støtte sig til bestemte Lovregler, har udviklet sig gennem en i Tidernes Løb dannet Sædvane, i forskellige Retninger frembyde nogen Usikkerhed, har De anset det nødvendigt, forinden Sagens Forelæggelse for Ministeriet, at sætte Dem nærmere ind i de pågældende Forhold, navnlig ved kritiskbetragtning af de Dem bekendte med de Protokoller, hvori Brandestævneforhandlingerne udføres, ligesom De har indhentet Sagens Forberedende Betænkning over Sagen. De har derudover omarbejdet Lovforslaget, og ved at tilstille Ministeriet Røttingets Forslag med Indstilling og samtlige Sagens Akter har De, med Hensyn til de af Dem foreslåede

§ 3.

Ved Røtting til Riksstævne eller efter Omstændighederne gennem vedkommende Sysselmænds eller Sysselmændens Inden påfølgende 1ste Januar bekendtgjøre i de til Brandestævnestævne hørende Bygder de for ham anmeldte Sager vedrørende Sammenkomsthjælp, der ikke kommer til Forhandling paa Brandestævnet, som foretages ved Sysselmændens første Anvendelse. Sager angaaende Sambrug og Bygdeskifte stalle paa samme Maade være bekendtgjorte, indtil 8 Dage forinden de kunne bringes til Forhandling paa Brandestævnet, i vedkommende Bygd eller Bygder. Denne Bekendtgørelse kan foranstaltet af enhver i Sagen interesseret. Inden hvert 1ste Januar vilke Sysselmændene have at bekendtgjøre i hver Bygd i Stædet, naar Brandestævnereisen tager sin Begyndelse, og tillige de Dage, han ventes at vilke ankomme til de forskellige Bygder.

§ 4.

Paa den efter de sædvanlige Forhold hensigtsmæssigste Maade lader Sysselmændene ved mindst Afterskiftet bekendtgjøre Dagen, naar Brandestævne skal have Sted.

§ 5.

Forhandling i Brandestævnestævnerne indledes kun efter vedkommende Sysselmænds Indstilling foretaget af Amtet.

§ 6.

Forhandlingens Ledes af Sysselmændene efter en ved fælles Stemmeret vedtaget, af Amtet approberet, Forordningorden.

§ 7.

Stemmeret om Ordningen af Sammenkomsthjælp tilkommer enhver Ejer, Hæder, Børstetier eller Bruger i Forhold til Hjemmets Stærke. I Spørgsmaal, der ikke vedrøre Hjemmets Stærke, har enhver Ansættelse i Bygden Stemmeret.

§ 8.

Til enhver Beslutning udfærdiges, for saa vidt ikke

andertedes i Lovgivningen er bestemt, i Sager vedkommende Hjemmets Stærke Stærke efter det Marktal, der repræsenteres af de paa Brandestævnet Stærkeglænde, og i andre Sager fælles Stærkeglænde. Enhver stemmeberettiget, som har lovligt Forskab, kan lade sig og stemme for sig efter skriftlig Indsigelse.

§ 9.

Forhandlingerne indføres i Sysselmændens Protokol af hvilken enhver stemmeberettiget kan erholde Udskrift mod det i Spørgsmaalet bestemte Gebyr for Udskrift. Ved Mødens Slutning oplæses Protokollen og underskrives af Sysselmændene med Bidner, efter at de protokollerede er vedtaget.

§ 10.

Enhver i Sagen interesseret er pligtig til efter Omgang at lade sig vedse for et Tidrum af 3 Aar til at påse Overholdelsen af de vedtagne Bestemmelser og gjøre Anmeldelse til Sysselmændene om Overholdelse af Bestemmelserne. Undlader han frivillig at gjøre Slige Anmeldelser, kan han idømmes Bøder fra 2 til 50 Kr. Ingen er pligtig at modtage Ovennævnte for efter lige saa lang Tid, som han har fungeret.

§ 11.

Hjør nogen sig skyldig i Brud paa de indgaaede Vedtægter eller Kontrakter, kan han efter Omstændighederne idømmes Bøder fra 2 til 50 Kr., for saa vidt ikke andertedes i Lovgivningen er bestemt.

§ 12.

De efter denne Lov indførte Bøder tilfalder vedkommende Kommuneskatte og blive i Mangel af Betaling at affaas efter de gældende Bestemmelser.

§ 13.

Sager, der anlægges efter denne Lov, behandles som offentlige Politisager af vedkommende Sysselmænd, hvis Dom kan, for saa vidt Retterne overhager 5 Kr., kan indbringes for Rentes Overpolitiet. Paastale finder dog kun Sted efter Anmeldelse til Sysselmændene.

ikke væsentlige Forandringer i og Tilføjninger til det af Lagtinget vedtagne Lovforslag, henstillet, at Sagen maatte blive forelagt Lagtinget til fornøjet Overvejelse.

Da Ministeriet har kunnet tiltræde det af Hr. Amtmanden fremsatte Lovforslag, har man ladet dette, i hvilket der kun er foretaget nogle Redaktionsændringer, trykke, og skal man hoslagt tjenstligt tilstille Dem et Antal Exemplarer af Lovforslaget, idet man anmoder Dem om at forelægge det for det i indberørende Aar sammensættende Lagting til Behandling. Da Ministeriet ikke har haft Leilighed til at udarbejde og lade trykke Motiver til Forslaget, skal man lige tjenstligt anmode Dem om at gjøre Lagtinget bekendt med de i Deres ovennævnte Skrivelse fremsatte væsentlige Bemærkninger til Lovforslaget, hvilke Bemærkninger Ministeriet ganske tiltræder.

Samtlige i Deres Skrivelse omhandlede Artikler vedlægges.

Extrakt-Afskrift

af Amtets Skrivelse til Justitsministeriet af 30de Juni 1883.

Det fremgaar tilstrækkelig saa vel af de under Sagens Behandling i Lagtinget fremskomne Udtalelser som af de indhentede Erklæringer, at den paa Færøerne bestaaende Grandestævneinstitution, naar den skal opfylde sit Bæmde, i høj Grad trænger til en Lovgivnings Vej at modtage en nærmere Regulering. Der findes saaledes ikke blot en almindelig Regel for, hvilke Sager der kunne bringes for Grandestævne, men ogsaa Bestemmelser om, hvor vidt Sagerne skulle være anmeldebare forud eller ikke, almindelige Regler for, hvad der udfordres til en gyldig Beslutning, og navnlig væsentlige Straffebestemmelser for at værne om Overholdelsen af de oprettede Vedtægter.

Hvad navnlig angaar Spørgsmaalet om, hvilke Sager der kunne gøres til Gjenstand for Behandling paa Grandestævne, da findes der i den ældre Lovgivning, som vidt mig bekendt, kun Bestemmelser i N. L. 3-12-17, hvor det foreskrives, at der paa Grandestævne skal foretages Efterhør af de i Bygden opførte Gjerder. Ligesom det imidlertid alt fra gammel Tid har været Brug, at de forskellige i Forbindelse med Fordsællestabet staaende Forhold ere blevene afgjorte paa Grandestævne, som af Højesteretsmandene aarlig ere blevene afholdte paa deres første Omrejse i Høstet, saaledes indeholdes der nu ogsaa i de nyere Love, der ordne Fordsællestabet her paa Færøerne, flere Bestemmelser, hvorved Sager ere henvisne til Behandling og Afgjørelse ved Grandestævne. Efter Loven om Udskiftning af Fælleshaver af 1de Marts 1857 skulle saaledes, naar ikke alle vedkommende derom ere enige, alle Sager om Udskiftning af Fælleshaver forhandles paa Grandestævne, forinden de kunne indbringes for

Udskiftningskommissionen, og den samme Regel gjælder ifølge § 2 i Loven om Haugebæsenet paa Færøerne af 23de Februar 1866 om Deling af Hanger og Sammenlægning af Haugeparter. Ved selvstændige Lov ere derhos de det fælles Fordsællestab vedrørende Forhold paa forskellige Maade satte i Forbindelse med Grandestævne, idet visse Sager ere henvisne til at behandles paa disse Møder for der at afgjøres efter Stemmeflerhed, saaledes Sager angaaende Tyrehold, § 18, angaaende Hestehold, §§ 24 og 30, angaaende Gjerder m. v., § 39, angaaende Gang i Hanger, § 55, og angaaende Furdehold, § 59, medens andre ere bestemt enten kun til Forhandling paa Grandestævne, saaledes Spørgsmaalet om Forandring af Faarlemærker, § 18, eller dog tillige til endelig Afgjørelse, for saa vidt Enighed kan opnåes, idet Spørgsmaalet i modsat Fald skal indbringes for Udskiftningskommissionen, saaledes Vedtægter angaaende Røgræsning, § 19, hvorhos endelig enkelte Forretninger ere henlagte under Grandestævnet, saaledes Ralg af Mand til at befare Markstjæl, § 3, og Opklædning af Dokkementier angaaende Røgræsning, § 6. Forinden de anførte Sager, med Hensyn til hvilke det i Loven udtrykkelig er bestemt, at de skulle foretages paa Grandestævne, henvises der ogsaa i samme Lov til forskellige Overenskomster og Vedtægter, der skulle oprettes, og med Hensyn til hvilke Forhandlingerne dog ogsaa naturligt maa foregaa paa Grandestævne, saaledes angaaende Græsningsretten for Faar paa Vo eller anden dyrket Jord, § 5, angaaende Gaushold, § 36, angaaende Gang til Fuglebjerg m. v., § 56, angaaende Gang efter Røsnid og Fuglevej, § 57, angaaende Vgning, §§ 67 og 68, og angaaende Rending, § 73, ligesom man ogsaa i Forbindelse hermed vil kunne anføre de Overenskomster, der ifølge Sagtloven for Færøerne af 1de Februar 1854 kunne træffes angaaende Skydning i Hanger, jfr. Lovens § 1, og angaaende Fuglesangst i Uver og Fuglebjerg m. v. jfr. Lovens § 6.

Efter den Praxis, som har udviklet sig, er det imidlertid ikke blot Sager, der staa i Forbindelse med Fordsællestabet, men ogsaa andre Anliggender, der ere af fælles Interesse for Bygden, som gøres til Gjenstand for Behandling og Vedtagelse paa Grandestævne. Forinden Behandling af Sager angaaende Bygdens Veje, Broer og Vandingssteder, hvilke nu i Regelen maa betragtes som henhørende under de sammentale Forstanderskaber, skal jeg saaledes eksempelvis anføre: Bestemmelser staaende til at overholde Orden, saaledes med Hensyn til Benyttelsen af de almindelige Veje i Bygden, Vedtægter angaaende Orden ved Markstjæl, Bestemmelser angaaende Hjemmedyningen af de Bygden tilfaldende Grindparter og angaaende Fordelingen af Madhvalen, i hvilken Henseende der i de forskellige Bygder følges noget afvigende Regler, hvorhos

her ogsaa kan anføres Vedtægter angaaende Fangst af Hellefugl, der ifølge Loven af 9de Februar 1854 § 4 er en samtlige Beboere af Bygden tilkommende Rettighed.

Idet jeg for øvrigt henviser til det vedlagte af mig udarbejdede Forslag, skal jeg til sammes enkelte Paragrafer bemærke følgende:

ad § 1 (Ragtingets Forslag § 5).

Med Hensyn til, hvad der forstås ved et „Grandestævnedistrikt“, henvises til, hvad derom er bemærket i Ragtingets Udbalgsbetænkning; kun skal jeg bemærke, at Udslytterbygger i Almindelighed have Grandestævne fælles med den Bygd, hvorfra Udslytningen er stet, men at det for øvrigt er Regelen, at hver Bygd bærer et Grandestævnedistrikt for sig.

At der af Amtet efter Indstilling fra Sysselmanen maa kunne foretages en Forandring med Hensyn til den bestaaende Distriktsinddeling, er formentlig en hensigtsmæssig Bestemmelse og er ogsaa foreslaaet af Ragtingel.

ad §§ 2 og 3 (Ragtingets Forslag § 1).

Naar det ved Ragtingsforslagets § 1 er foreslaaet, at alle Sager om Ordning af Bygdestifte, Sambrug og Samejendomsforhold kunne være Gjenstand for Behandling ved Grandestævne, da maa herved bemærkes, at ligesom Ordet „Bygdestifte“ formentlig omfatter Forhold, der ikke kunne være Gjenstand for nogen Vedtagelse af Beboerne, saaledes ere ogsaa Udtrykkene „Sambrug“ og „Samejendomsforhold“ for omfattende, idet under samme indbefattes enhver Gjenstand, der kan være i Sameje eller Sambrug, og ikke blot Fæstehuse, hvorom dog her alene kan være Spørgsmaal.

Det er derhos af Ragtinget forudsat, at de Vedtægter, der oprettes paa Grandestævne, ganske i Almindelighed skulle være forbindende for alle vedkommende, uden at nogen Approbation af dem skal være nødvendig. Jeg skjønner nu heller ikke rettere end, at dette maa statueres med Hensyn til alle de paa Grandestævne truffne Afgørelser, som angaa Dispositioner over det i Fællesskab værende Jordbrug. Naar der er forbeholdt den, der finder, at hans Ret er krænket ved en herhen hørende paa Grandestævne truffet Bestemmelse, at indbringe Spørgsmaalet for Udslyttingskommissionen, ifr. den af mig foreslaaede § 10, synes der nemlig ikke at kunne være nogen Betænkelighed ved at overlade til Bygdemændene paa egen Haand at træffe de Bestemmelser vedkommende den fælles Brug og Benyttelse af deres Ejendomme, som de anse hensigtsmæssige, idet saadanne Vedtægter ere en nødvendig Folge af Samejendomsforholdet, og den Interesse, som de paagjældende Vedtagere have i, at Forholdene ordnes paa en helbig Maade, tillige maa antages

at afgive en Garanti for, at de Bestemmelser, der træffes, ere til almindelig Nytte og Gavn. Ligesom dette derhos er i Overensstemmelse med den Opsættelse, der hidtil er gjort gjældende og ogsaa synes at ligge til Grund for de Bestemmelser i de paagjældende Hangeløbe, hvor der er foretaget, hvad der i de forskellige Tilfælde er fordreret til en gyldig Afgørelse, saaledes synes der jo ogsaa for det øvrige Kongeriges Vedkommende nogle tilsvarende Bestemmelser med Hensyn til Bygdemændenes Vedtægter angaaende Segt og Gjælder m. v. i D. L. 3.—13.—31 og 2.—23.—5 ift. Fred. 26de Oktober 1794 § 19 samt Vestrejt 12te August 1735. Hvad derimod angaar andre Bygdevedtægter, som ikke vedkomme det fælles Jordbrug, da skjønner jeg ikke rettere end, at det vil være nødvendigt, at det gøres til Betingelse for deres Gyldighed, at de blive forsynede med Øvrighedens Approbation, idet Omfargen af de Sager, der kunne være Gjenstand for disse Vedtægter, er mindre begrænset, og de derfor ogsaa frembyde større Fare for, at der i Vedtægterne kunne optages Bestemmelser, hvorved Arbejdsmænds Ret bliver krænket eller dog de enkeltes Ret kan blive gaaet for nær.

Idet jeg er gaaet ud fra, at Approbationen af de nævnte Vedtægter maatte kunne overdrages Amtmanden, skal jeg for øvrigt med Hensyn til Affattelsen af §§ 2 og 3 henholde mig til, hvad ovenfor er anført angaaende, hvilke Sager der kunne være Gjenstand for Behandling paa Grandestævne.

ad § 4 (Ragtingets Forslag § 2).

Da ogsaa de Bygdesager, der ikke vedrøre Bygdens Fæstehuseforhold, kunne være af megen Værdighed, saa at det ogsaa for deres vedkommende bør gøres til Regel, at de en passende Tid forinden Foretagelsen paa Grandestævne bringes til vedkommende Bygdebeboeres Kundskab, maa jeg med Sørenskriveren være enig i, at der ikke er tilstrækkelig Aalegning til at opstille forskellige Regler med Hensyn til Tilstrækkeligheden til Sysselmanen af de Sager, der anføres foretagne paa Grandestævne. Naar Ragtinget dernæst har foreslaaet, at Anmeldelserne skulle være indkomne til Sysselmanen inden 1ste November, medens det dog skal være tilstrækkeligt, at de ved Befindtøjelse fra Sysselmanen ere bragte til Beboernes Kundskab inden den 1ste Januar, da er dette Mellemrum formentlig mindre end langt, og skal jeg derfor henstille, at Tilstrækkeligheden for Anmeldelsernes Indgivelse sættes til 1ste December. Paa den anden Side maa der formentlig ogsaa for de Sager, der angaa Brugen af de fælles Fæstehuse, aabnes en lignende Afgang som for andre Bygdesager; idet under visse Betingelser at tages under Behandling paa Grandestævne, naaet den befalede Anmeldelse ikke er stet, og skal jeg i saa Henseende tillade mig at anføre,

at der, efter hvad der hidtil har været Brug, ikke heller for disse Sager er bleven forlangt noget forudgaaet Varsel, alene naar indtages de Tilfælde, hvor saadant udtrykkelig er foreskrevet i Lovgivningen, jfr. Lov om Udskiftning af Jællestanger af 4de Marts 1857 § 5 samt Hangeløven af 23de Februar 1866 § 2, og at det let vil kunne tænkes, at Forhold, der først indtræffe i Mellemtiden fra Anmeldelsesfristens Udløb, indtil Grandestævnet holdes, kunne nødvendiggjøre en eller anden Forandring af de bestaaende Vedtægter, ligesom ogsaa en saadan Forandring kan blive ønskelig netop paa Grund af de Vedtægter, der i. Ex. med Hensyn til Naboejendomme finde Sted paa selve Grandestævnet. Ligesom jeg imidlertid maa anse det rigtigst, at der, naar den betimelige Anmeldelse ikke er sket, stilles som Betingelse, at $\frac{1}{4}$ af samtlige stemmeberettigede have givet Møde og stemme for Sagens Foretagelse, saaledes har jeg ogsaa tænkt mig, at der, naar Sagen angaar de i Jællig værende Fordejsdomme, burde stilles som yderligere Betingelse, at den nævnte Majoritet tillige repræsenterer over Halvdelen af den paagjældende Ejendoms Marketal.

ad § 5 (Lagtingets Forslag §§ 3 og 4).

Med de Afvigelser, der ere en Folge af Ufattelsen af den foregaaende Paragraf, er § 5 i det væsentlige stemmende med §§ 3 og 4 i Lagtingets Forslag.

For saa vidt Sørensen's Buchwaldt har foreslaaet en udtrykkelig Tilføjning om, at der ikke til udenbysdistriktsbeende, der maatte eje Jord i Distriktet, i noget Tilfælde skal gives særlig Underretning om en Sags Foretagelse paa Grandestævne, skal jeg bemærke, at der ikke forekommer mig at være tilstrækkelig Aaledning til at ophæve den med Hensyn til Udskiftninger samt med Hensyn til Deling og Sammenlægning af Hænger ved Lovens af 4de November 1857 § 5, jfr. Lov 24de Februar 1866 § 2, foreskrevne særlige Underretning til de fraværende Ejere, idet de omhandlede Dispositioner over Ejendommen dog ere af en mere indgribende Betydning, og der derfor netop vil være særlig Aaledning til at sikre de nævnte Ejere, at de erholde Underretning om Sagens Foretagelse. Paa den anden Side maa jeg være fuldstændig enig med Sørensen's i, at der, udenfor de Tilfælde, hvor saadant ved den tidligere Lovgivning er foreskrevet, ikke bør finde nogen speciel Underretning Sted til de udenfor Distriktet bosatte Ejere; men efter den foreliggende Ufattelse af § 5, sammenholdt med § 2, hvor der er taget Forbehold med Hensyn til de alt tidligere i den gjældende Lovgivning indeholdte Forfrister, er nogen udtrykkelig Tilføjning herom formentlig ikke nødvendig.

ad § 6 (Lagtingets Forslag § 7).

Medens det ved Hangeløven i nogle Til-

fælde er bestemt, at Opsidderen eller den, der har Jorden i Brug for en udenbysdistrikts (udenbysdistrikts) Ejers, uden videre skal anses bemyndiget til at handle paa Ejersens Vegne, saaledes at det endog maa antages, at Ejeren er udelukket fra selv at optræde, jfr. Lovens § 19 og § 24 cfr. § 33 in fine) og det paa den anden Side i et enkelt Tilfælde (ved Oprettelsen af Kontrakter om Ejendomme) endog er forlangt, at Opsidderen, for at kunne optræde paa Ejersens Vegne, skal være forsynet med den nødvendige Fuldmagt, cfr. Lovens § 74, maa det formentlig opstilles som Regel, at Udenbysdistrikts Ejeren er berettiget til selv at møde og afgive Stemme angaaende de Spørgsmaal, der vedrøre hans Ejendom, og at saaledes Brugen kun har Steumeret, naar Ejeren ikke selv møder eller har givet en anden Fuldmagt til at stemme paa sine Vegne, jfr. Lovens af 4de Marts 1857 § 5 i Begyndelsen.

At der paa Grandestævne maa kunne afgives Stemmer ved skriftlig Fuldmagt, er stemmende med, hvad der hidtil har været Brug, idet vel endog ikke sjelden en blot mundtlig Fuldmagt er bleven anset tilstrækkelig, og en lignende Regel er ogsaa i Hangeløven indført med Hensyn til de Afstemninger, der finde Sted ved Valg af Søjdemænd, jfr. Lovens § 44.

ad § 7 (Lagtingets Forslag § 8).

Det kan formentlig ikke være tvivlsomt, at, naar det paa Jælle Steder i Hangeløven er foreskrevet, at Afgjørelsen skal ske ved Stemmeslæthed efter Marketal, maa dermed være ment den absolute Stemmeslæthed, navnlig efter Ejendommens fulde Marketal, og ikke den blot relative Stemmeslæthed i Forhold til det Marketal, som er repræsenteret paa Mødet eller alene ved den paagjældende Afstemning, jfr. ogsaa de paa enkelte Steder brugte Udtryk, "Ejerne af over Halvdelen af Hængepartens Marketal", Lovens af 23de Februar 1866 §§ 30, 39 og 78 og Lovens af 9de Februar 1854 § 1, hvorved formentlig netop den samme Tanke er udtrykt. Udenfor de Tilfælde, hvor der efter den allerede nu bestaaende Lovgivning udfordres enten Enighed mellem Lodtagerne, jfr. Udskiftningslovens § 4 samt Hangeløvens § 2 og § 19, eller en konfirmeret Majoritet, jfr. Jagtlovens § 1 og Hangeløvens §§ 36 og 78, maa det formentlig ogsaa være det naturlige, at en Beslutning kun skulde anses som gyldig og bindende for alle, naar Ejerne af over Halvdelen af Jordens Marketal havde stemt for Sagen. At dette gjordes til en ufravigelig Regel, vilde heller ikke made nogen Baufæstighed, naar det turde forudsættes, at samtlige Lodtagere i Ejendommen gave Møde ved Grandestævnet og toge Del i Afstemningen; men dette vil jo i Regelen langt fra være Tilfældet, naar det ikke gives til Blikt for enhver Ejers eller Bruger at møde ved Grandestævne. Jeg skal i sin Henseende til-

Inde mig at bemærke, at det vel ved en Rancellistivelse til Højskole Amt af 22de November 1836 er billiget, at de ved samme Kollegiums Skrivelse til Amtmanden over Kjøbenhavns Amt af 22de September 1798 givne Regler angaaende Forpligtelsen til at møde ved Højskole skule kunne bringes til Anvendelse paa de første Grandestæmmer, saaledes at de, der uden lovligt Forsald udebliver fra samme, af Amtmanden skulle kunne anses med passende Boder, men at der, saa vidt mig bekendt, aldrig her er bleven gjort Brug af denne Bestemmelse, og at jeg heller ikke skjønner, at det lader sig gøre en strengt at gennemføre den, navnlig ogsaa paa Grund af den Bidtøftighed, som det vil medføre for Sysselmændene, navnlig i de større Bygder, hvor Gang at holde Mandtal over de mædende, og eventuelt undersøge, om de udeblevne have haft lovligt Forsald eller ikke. Jeg har derfor tænkt mig, at der for at tilvejebringe de ofte nu nødvendige Afgjørelser med Hensyn til Brugen af de i Hællig værende Ejendomme, i Stedet for Anvendelsen af en direkte Tvang til at møde ved Egenes Behandling, vilde være hensigtsmæssigt, at der ved Siden af den principale Afstemning alene efter Marketallet gaves Udgang til at erholde en gyldig Afgjørelse ved at tage Hensyn til Antallet af de Ejere, der have afgivet Stemmer, navnlig saaledes, at det, naar den fulde Majoritet efter Marketallet ikke var naaet, skulde anses som en gyldig Beslutning, naar to Tredjedele af Vedtægterne i Ejendommen havde stemt for Sagen, dog under Betingelse af, at de vare Ejere eller Brugere af mindst $\frac{1}{3}$ af den paaagjældende Ejendoms Marketal. Ligesom der nemlig i Lovene om Hangebæjnet ved Afgjørelsen af enkelte Spørgsmaal er ved Siden af Marketallet taget et saadant Hensyn til Antallet af de i Ejendommen lodtagne Ejere og Brugere (Lov 9de Februar 1854 § 1, Lov 4de Marts 1857 § 6 og Lov 23de Februar 1866 § 73), saaledes taler ogsaa Vilighed for, hvor der er Spørgsmaal om den mest hensigtsmæssige Brug af en fælles Forbeholdsm, at der gives det i Regelen saa store Antal af mindre Ejere en passende Indflydelse i saa Henseende, og der vil formentlig være saa meget mindre Betænkelighed ved at etablere en saadan Regel, som de især Forbeholdere ved at møde og afgive deres Stemmer altid ville have det i deres Magt at værne om deres egne Interesser.

Jeg skal med Hensyn til Affattelsen af § 7 endelig bemærke, at jeg har anset det for en Selvfølge, at den foreslaaede Regel ogsaa maatte komme til Anvendelse i de Tilfælde, hvor det allerede i Hangeloven er foreskrevet, at Afgjørelsen skal ske ved Stemmemajoritet efter Marketal, og at en Udtalelse herom for at afsløre Tvivl i saa Henseende, er tilføjet Paragrafen.

ad § 8 (Vagtingens Forslag § 8).

Med Hensyn til denne Paragraf skal jeg kun bemærke, at det, navnlig naar Forpligtelsen til at møde ved Grandestævne ikke tænkes strengt gennemført, formentlig maa forlanges, at Vedtagelsen er stet med et vist Minimum af Stemmer, hvilket jeg har troet passende kunde ansættes til en Tredjedel af samtlige stemmeberettigede.

ad § 9 (Vagtingens Forslag §§ 6 og 9).

At Forhandlingerne paa Grandestævne indføres i Sysselmændens Politiprotokoll, er i Overensstemmelse med, hvad der hidtil har været Brug.

ad § 10.

Medens der ved de i nærværende Forslag optagne Bestemmelser er givet en forholdsvis let Udgang til paa Grandestævne at saa tilvejebragt Vedtægter angaaende de i Hælligstadi værende Forbrug, dels ved, at alle herhen hørende Spørgsmaal kunne bringes under Forhandling og eventuelt Afgjørelse, og dels derved, at der gives Antallet af de stemmegivende Ejere rogen Indflydelse paa Udfaldet, er det paa den anden Side, saa vidt jeg skjønner, en Selvfølge, at Vedtagelsen paa Grandestævne ikke kan afsløre dem, der anse deres Ret krænkede ved den stedfundne Afgjørelse, fra at indbringe Sagen for de i Hangeloven til Paaljendelse af de omhandlede Retstvistsigheder anordnede Domstole. At det heller ikke har været Hangelovens Mening, at der med Hensyn til de Spørgsmaal, til hvis Ordning Lovu udtrykkelig har foreskrevet, at et bestemt Hættal skal være tilstrækkeligt, ikke skulde kunne finde nogen Appel Sted til de nævnte Domstole, synes ogsaa at fremgaa af Lovens § 20 sammenholdt med de nærmest foregaaende Paragrafer, men det vil da formentlig være hensigtsmæssigt, at der fastsættes en bestemt Ret, inden hvilken en saadan Paatale skal finde Sted, saaledes at den paa Grandestævne trafte Afgjørelse ikke ved senere Paakunde skal kunne angribes.

Da det jo er tænkeligt, at en for Udsiftningskommissionen indbragt Klage over en oprettet Grandestævnevedtægt kan have en saadan Betydning med Hensyn til den hele Gjennemførelse af den trufne Overenskomst, at denne rettest maa suspenderes indtil en Afgjørelse ved Domstolene har fundet Sted, men Vedommelsen heraf dog maa bero paa et Skjøn i hvert enkelt Tilfælde, har jeg troet, at det maatte kunne overlades til Sysselmændene at træffe en saadan Afgjørelse samtidig med, at han meddeler Bygdens Behovs Underretning om den fremkomne Indsigelse.

ad § 11 (Vagtingens Forslag § 10).

Det bør formentlig gøres til Regel, at det for hver paa Grandestævne oprettet Vedtægt over-

brages til en eller flere Mænd at føre Tilshyn med, at de i samme indbeholdte Bestemmelser blive overholdte og at de begaaede Overtrædelser paa-
tales. Medens ogsaa Udbudsstruktøjerne ifølge § 6 ere stemmeberettigede, er det en Selvfølge, at kun de i selve Distriktet bosatte Mænd kunne vælges til de omhandlede Hverv.

For øvrigt skal jeg bemærke, at man vel tør gaa ud fra, at det omhandlede Tilshyn kun vil blive overdraget til de mere paaalidelige og ansete Mænd i Bygden, og at den i Lagtingsforslaget optagne Bestemmelse om Straf for uovist Forsømmelighed derfor formentlig er unødvendig.

ad § 12 (Lagtingets Forslag §§ 11 og 12).

Da de Overtrædelser, om hvis Paaatale der her vil blive Spørgsmaal, let kunne være af den Væsentlighed, at en mindre Bøde end 2 Kroner vil kunne anses tilstrækkelig, maaske det formentlig foretraktes, at der ikke sættes noget Minimum for Bødens Størrelse, jfr. Lov af 7de Maj 1881 om Sundhedsvedtægter m. m. paa Færøerne § 3.

I Stedet for, at Boderne ifølge Lagtingets Forslag skulle tilfalde vedkommende Kommuneskæffe, har jeg derhos tilladt mig at foreslaa, at de tillægges „Stedets Fattighæjsen“, saaledes som det er foreskrevet ved Loven om Haugebæjsen § 93 og Lov af 7de Maj 1881 om Forandringer i og Tillæg til Lagelov for Færøerne af 9de Februar 1854 § 9, jfr. ogsaa Loven om Sundhedsvedtægter m. m. af f. D. § 3.

For øvrigt bemærkes, at der ikke stignes at være Anledning til at foretage nogen Forandring med Hensyn til de særlige i Lovene om Haugebæjsen fastsatte Straffebestemmelser, jfr. Lov af 23de Februar 1866 §§ 22 og 28, hvor Boderne ere ansatte til et bestemt Beløb og efter sidste Paragraf skulle deles mellem Angiveren og vedkommende Fattighæjsen, samt Lov af 9de Februar 1854 § 12, sammenholdt med § 1, hvor foruden Boder tillige Konfiskation af Lagtredskabene er foreskrevet for gjentagen Forseelse.

ad § 13 (Lagtingets Forslag § 13).

Med Hensyn til, at de omhandlede Sager foreslaas behandlede som offentlige Politisager, men dog saaledes, at Paaatale kun finder Sted efter Anmeldelse for Sagsfemanden, skal jeg tillade mig at henvisse til Loven om Rets- og Besked af 25de Marts 1872 § 12, hvor en lignende Regel er statueret.

Paragrafen er for øvrigt affattet i Overensstemmelse med Sørenskriverens Forslag.

ad § 14.

Da Forslaget efter dets Overstrift handler om Grandestævne i Almindelighed, har jeg med Hensyn til de enkelte Forretninger, som pleje at foretages paa Grandestævne, men ikke ere omhandlede i de foregaaende Paragrafer, anset det rigtigst, at der i en Slutningsparagraf bemærkes, at det, hvad dem angaar, har sit Forblivende ved de hidtil gjældende Regler. Som saadanne Forretninger skal jeg eksempelvis anføre: Beskjend-
gjørelser og Tilshynbegjærdelser fra Enteltmand angaaende almindelige Bygdeforhold, Bælg af For-
mænd til Skjedsbaade i enkelte Bygder, samt de Forretninger, der omhandles i Haugebæjsens §§ 3, 6 og 31.

Sluttelig skal jeg bemærke, at, da der i den her udgivne Udskriftende har været optaget et Referat af Lagtingets Forhandlinger angaaende det foreliggende Lovforslag, har jeg ikke villet indlade mig til det høje Ministeriums Afbenyttelse af vedlægge de paaagjældende Udskrift.

Med Sagens første Behandling den 15de August vedtoges enstemmig med 18 Stemmer at overgive Sagen til et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvilket Udvalg, der, ved et den 16de August foretaget Bælg, kom til at bestaa af følgende Medlemmer: Efferse, J. Nielsen, Olsen, Dalsgaard og D. M. Nielsen, med Efferse som Ordfører afgav følgende den 27de August i Tinget fremlagte

Betænkning.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat til at afgive Betænkning over det ifølge Justitsministeriets Skrivelse af 2den f. M. Tinget forelagte Udkast til Lov om Grandestævne paa Færøerne, skal tillade sig i al Korthed at ytre, at, skjønt Udvalget formener, at det omhandlede Forslag, hvad Formen angaar, er at foretrække for det af Lagtinget i 1878 vedtagne, tror det dog, at det trænger til nogle Ændringer ved de enkelte §§, dels af større og dels af mindre væsentlig Betydning, og tillader man sig at henvisse til de til de enkelte §§ gjorte Ændringer og Tilføjselser.

ad § 2.

Da enkelte Herligheder, t. Ex. Jordehval, inden Udstigningsloven traadte i Kraft, til Dels vare skillede fra Ejendommen, og saadanne Herligheder saavel ved Udstigning som Sammen-

1. a, til § 1.

Tilstrædes uforandret.

1. b, til § 2.

I Stedet for Ordene „Angaaende . . . Herligheder“ sættes: „Angaaende Brug, Udstigning, Deling og Sammenlægning af Jordejendomme og sammes Herligheder, der ere i Fællig.“

lægning af de vedkommende Ejendomme maa kunne optræde som stemmeberettigede, har man anset det nødvendigt at foretage en Endring ved samme §.

ud § 4.

Anmeldelsesfristen foreslaas forlænget dels paa Grund af Aarsstiden og dels for at undgaa unødvendige Stydsudgifter.

ad § 5.

Paa Grund af den forlige Kommunikation mellem Verne har man anset det nødvendigt at foretage den stede Tilføjelse til Sen.

ad § 6.

Betragtes som en Redaktionsændring.

ad § 7.

Advalget har anset det nødvendigt, at der gjøres Forskiel paa, om Sagen har været bekendtgjort paa den i § 5 fastsatte Maade eller først er fremsat paa selve Grandestævnet, i hvilket sidste Tilfælde det anses rigtigst, at fuld Majoritet efter Marketallet maa kunne fordras til gyldig Beslutning, hvorimod det maa anses hensigtsmæssigt, for saa vidt den foreskrevne Beskjendtgørelse har fundet Sted, at kunne faa en gyldig Afgjørelse ved at tage Hensyn til Antallet af de mødte stemmeberettigede, naar Majoritet efter Marketallet ikke var naart.

Den anden Endring er foreslaaet, fordi det er vanskeligt at udfinde Antallet af samtlige i Ejendommen lodtagne, eftersom baade Ejere og Brugere kunne betragtes som Lodtagere. En Ejer kan lade sine Fordejendomme benyttes af flere Brugere, og omvendt kan en Bruger have flere Ejeres Fordejendomme til Brug.

Ved Sammenlægning af Fordejendomme og sammes Herligheder er hidtil savnet Bestemmelser, om der ved Afstemningen skal tages Hensyn til Marketallet af samtlige Brug eller hvert Brug for sig, hvorfor den sidste Endring af Paragrafen er foreslaaet.

ad § 8.

Ogsaa m. S. t. disse Vedtægter formenes det rigtigst at gøre Forskiel paa, om Sagen er bekendtgjort eller ikke.

Indsigelser mod saadanne Vedtægter af dem, der føle sig krænkede ved samme, bør kunne fremsættes inden en vis given Frist og afgjøres af Amtmanden.

1. c, til § 3.

Tilrædes uforandret.

1. d, til § 4.

„1ste December“ forandres til „1ste November“.

1. e, til § 5.

Til § 5 føjes et nyt Stykke saa lydende: „Dog kan paa Udsæerne afholdes Grandestævne uden saadant Børsel, naar samtlige stemmeberettigede ere til Stede“.

1. f, til § 6.

I Vinje 11 mellem Ordene „møde“ og „for sig“ indskydes Ordene „og stemme“.

1. g, til § 7.

1°. Efter Ordet „naar“ i Slutningen af 6te Vinje indskydes: „for saa vidt den i § 5 foreskrevne Beskjendtgørelsesmaade har fundet Sted“. 2°. I 8de Vinje forandres Ordene: „i Ejendommen lodtagne“ til „mødte stemmeberettigede“. 3°. Efter Ordet „Sagen“ i 10de Vinje sættes Punktum, og Resten af Sen udgaar.

4°. Som nyt Stykke tilføjes Sen:

„Den omhandlede Stemmeesterhed vil ved Sager angaaende Sammenlægning af Fordejendomme eller sammes Herligheder være at beregne for hvert Brug for sig“.

1. h, til § 8.

1°. Efter Ordet „Tredjedel“ i 4de Vinje indskydes Ordene: „eller Halvdelen af samtlige Huskædere have stemt for Sagen, henholdsvis eftersom den har været bekendtgjort i Genhold til denne Lovs § 4 eller først anmeldt paa selve Grandestævnet“, og Resten af 1ste Punktum udgaar. 2°. Mellem Ordene „Naar en“

De øvrige Indbring i Sen maa betragtes som Redaktionsændringer.

ad § 9.

Det maa anses for hensigtsmæssigt, at der i hver Bygd findes en Grandestørneprotokol, hvor de for Bygden gjældende Vedtægter indføres.

ad § 10.

Den første Indbring betragtes som en helbigere Affattelse. Fristen for Indsigelsen bør, hvad disse Sager, der vedrøre Ejendommen, angaar, formentlig forlænges, for at der ikke skal være Tvivl om, at Brugeren kan have faaet Bessighed til at underrette den fraværende Ejer om det vedtagne, hvilket paa den Aarstid, Grandestørnet afholdes, ikke altid er saa let at udføre. En Bestemmelse om Gebyrer og Omkostninger maa anses nødvendig.

ad § 11.

Ikke blot for at forhindre Tilsynsmanden i at blive sigegyldig ved det ham paalagte Overv, men ogsaa for at lette ham dette overfor Befolkningen, maa en Mulik for Undladelser af at anmeldte Overtrædelser af Vedtægterne anses for nødvendig.

ad § 12.

Maa betragtes som en Redaktionsændring, fornavnt Indbringssforslaget til § 11 vedtages.

ad § 13.

Maa betragtes som en Redaktionsændring.

Ved Sagens anden Behandling, som foretoges den 28de og 29de August, faldt følgende Udtalelser.

Ordføreren (Ejerss) vilde paa Udvalgets Begne udtale sin Glæde over, at dette Lovforslag nu igjen var forelagt Tinget i en saadan Skikkelse, at det snart kunde ventes ophøjet

og „Vedtægt“ i 7de Linje indskrives Ordet „saadan“. 8de. Imellem Ordene „Erklæring“ og „at indsende“ i 9de Linje indskrives Ordene „eventuel Indsigelse og øvrige Oplysninger“.

4de. Nyt Punktum tilføjes Sen saa lydbende: „Indsigelser mod de i denne § omhandlede Vedtægter bør være fremsatte for Byghermanden inden 4 Uger efter Vedtægten Indgaaelse“.

1. i, til § 9.

Der tilføjes et nyt Punktum saa lydbende: „Den approberede Forretningsorden og de indgaaede Vedtægter indføres af Byghermanden i vedkommende Bygds Grandestørneprotokol, der anslaffes af Kommunen“.

1. j, til § 10.

1de. I Stedet for Ordene „og derfor Udskiftningskommission“ i 3die til 5te Linje sættes: „kan han indbringe Sagen for de i Lov om Udskiftning af Jællestanger paa Jærerne af 4de Marts 1857 ommeldte Instanser“. 2de. I Stedet for Tallet „4“ i 7de Linje sættes „8“.

3de. Der tilføjes Sen et nyt Stykke saa lydbende: „Gebyrer og Omkostninger betragtes efter Bestemmelserne i Udskiftningsloven af 4de Marts 1857, hvorimod Kommissionen ved sin Kjendelse vil have at afgjøre, hvem der skal bære samme efter de almindelige Regler for Procesomkostninger“.

1. k, til § 11.

Efter 1ste Punktum tilføjes følgende ny: „Undladelse heraf straffes med Bøder af indtil 20 R.“

1. l, til § 12 (ny § 13).

Det tilføjes Sen: „hvad ogsaa skal gjælde m. S. 1. de Bøder, der idømmes efter § 11.“

1. m, til § 13 (ny § 12).

I Stedet for Ordene „efter denne Lov“ i 1ste Linje sættes: „for Overtrædelse af de efter denne Lov oprettede Vedtægter“.

1. a, til § 14.

Tillædes uforandret.

til Lov, hvortil der var stor Trang til Stede. Dette Forslag havde flere Fortrin fremfor det af Rikstinget tidligere vedtagne baade i formel og reel Henseende, navnlig m. S. 1. den første. Udvalget havde dog foreslaet nogle Forandringer særlig til § 2 og § 10.

§ 1 gav ikke Anledning til Diskussion.

§ 2. Ordføreren, Formanden, Schrøter, J. Nielsen og Johs. Petersen veglede en Del Bemærkninger om, hvilken Affattelse, enten den oprindelige eller den af Udvalget foreslaaede, var at foretrække.

§ 3. Schrøter spurgte, hvorfor disse Betægtter skulde approberes af Amtet. Ordføreren svarede, at, da der her kunde tages Bestemmelser, hvorved en eller anden kunde søle sig krænk, havde Udvalget ment at burde lade denne Bestemmelse staa uroert for at sikre vedkommende, som ikke kunde indskyde sig under Udskiftningskommissionen. At anlægge Sag i hvert saadant Tilfælde vilde blive meget vidtløftigt, og hvem skulde bære Omkostningerne? J. Nielsen svarede herpå, at det ogsaa kunde være af Interesse for det offentlige, at der havde en vis Kontrol med saadanne Betægtelser. Schrøter mente, at Sysselmanden, som baade skulde lede Forhandlingerne paa Grandestævnet og indberette til Amtet, herved vilde faa en meget stor Indtægt. Formanden sluttede sig til Essersø og J. Nielsen.

§ 4. Ordføreren bemærkede, at Udvalget havde foreslaaet, at de Sager, der anstodes behandlede, skulde indmeldes til Sysselmanden inden 1ste Novbr. i Steden for 1ste December, hvilken sidste Frist vilde blive for kort for Sysselmanden til at faa Beskjendtgørelser sendte omkring, selv om det stode med „uopholdelig Beskjendtgørelse“. Formanden bemærkede, at dette Spørgsmaal havde tidligere været Ojenstand for megen Diskussion. Dagtinget havde først foreslaaet en meget kort Frist og siden sat den til 1ste Novbr. Nu havde man foreslaaet 1ste December, hvilken Frist maatte anses tilstrækkelig tidlig for at faa Beskjendtgørelser sendte omkring, da det var ved Juletid, ved hvilken Tid der altid var en forholdsvis slig Forbindelse mellem de forskjellige Dele af Sysselen. Desuden havde Sysselmandene andre Beskjendtgørelser, f. Ex. Restancelister, at sende omkring ved den Tid. Olsen bemærkede, at, blev Tiden sat til 1ste December, vilde hver anden Beskjendtgørelse komme for sent paa Nordboerne, selv om de sendtes uopholdelig. Restancelister bleve kun sendte, hvor der var Restancer. Schrøter ytrede, at en lang Frist kunde friste Sysselmanden til at lægge Sagen hen. Provsten kunde have Lust til at faa Sags sidste Punktum forandret. Hvor saadanne Betægtter skulde kunne affattes, var det nødvendigt, at alt blev vel overvejet, men dertil blev der ikke Tid, naar Sagen først blev anmeldt i samme Øjeblik, som Beslutningen skulde tages. Man kunde paa denne Maade heller ikke sikre sig for, at ikke noget blev vedtaget, uden at man fik noget at vide derom, før det var for sent. Ordføreren: I denne §

er ikke Tale om at tage Beslutning, men kun at tage under Behandling, og dette kan aldrig staa. Afstemningen omtales først i §§ 7 og 8. Efter nogle Bemærkninger af Provsten, Ordføreren og Dalsgaard, indtalte Formanden, at der næppe kunde være nogen Betænkelighed ved at tage en Sag for og afgjøre den, naar et saa stort Flertal anstode det; saa meget mere som man nu altid behandlede disse Sager uden nogen forudgaaende Anmeldelse eller Afstemning. Det var heller ikke utænkeligt, at der af en Beslutning, som blev tagen angaaende et Haugeforhold, kunde opstaa Nødvendighed for, at der af Ejerne af en anden Hauge ogsaa samtidig maatte tages nogle Bestemmelser. Olsen syntes ikke, denne Bestemmelse kunde staa noget; han vilde hellere faa i Regelen undlade at anmelde Sagerne. Schrøter kunde ønske, at der i Stedet for „1/4“ stod „1/2“ eller „alle“. D. W. Nielsen var enig med Formanden. Provsten var forberedt paa at møde Modstand, men maatte dog hævde, at det ikke vilde være heldigt, at vigtige Sager skulde kunne afgjøres, uden at alle fik det at vide. Ordføreren troede, at en saadan Bestemmelse kunde bewirke, at Folk maatte faa meget desto flittigere. Johs. Petersen fandt, at en saadan Bestemmelse vilde være betænkelig for dem, der haade uden for Distriktet og dog vare interesserede i, hvad der blev afgjort. Efter korte Bemærkninger af D. W. Nielsen og Schrøter indtalte Rasmusen, at han kunde ønske, at der i Steden for „tre Fjerdedele“ havde staaet „Halvdelen“. J. Petersen mente, at det var tids nok, at Sagen anmeldtes til 1ste Decbr.

§ 5. Efter at Ordføreren og Schrøter havde veglet nogle Bemærkninger om, hvad der foreslaas ved „Næst“, bemærkede Formanden, at det var vel meget at forlange, at alle skulde være til Stede, for at Grandestævne skulde kunne holdes uden Afstensvarsel; det maatte være nok med 1/4. Ordføreren bemærkede, at paa saadanne Dage var Folk oftest hjemme især, hvis Grandestævnet, som han havde hørt, holdtes om Aftenen. Han var oplyst, at paa Skov, som vel maatte betragtes som en Uds, blev Grandestævne aldrig holdt om Aftenen; Sysselmanden fastsatte en Dag i Forvejen, og var det ikke vejr til det den Dag, blev det den første Dag efter, som Vejret tillod det. Olsen havde aldrig holdt Grandestævne paa Jule om Aftenen. At sende Bud med Aftensvarsel vilde volde mange Gysendigheder. Det maatte være nok, naar 1/4 af Indbyggerne, som repræsenterede Halvdelen af Forbudsret, stemte for Afholdelsen. Efter en kort Bemærkning af Ordføreren indtalte Danielsen, at Grandestævne maatte paa saadanne Steder kunne holdes, selv om ikke alle, men f. Ex., naar 1/2 eller 1/3 komte derfor.

§ 6. Ordføreren, Formanden, J. Nielsen, Schrøter, Johs. Petersen, Danielsen og Hønge veglede nogle Bemærkninger om, hvor vidt det var nødvendigt at indstille Ordet „stemme“, og om ikke det, som der ved stulbe betegnes, allerede lå i Udtrykket „møde“.

§ 7. (Udvalgets Forslag Nr. 1 g. 1^a.) Ordføreren bemærkede, at Udvalget her havde ment, at der stulde stilles imellem, hvad der udfordres til en gyldig Afstemning, naar Sagen var anmeldt i Forvejen, og naar dette ikke var Tilfældet, hvorfor Udvalget havde foreslået, at den lempeligere Afstemning kun stulde gjælde de først nævnte Sager. Schrøter mente, at naar Sagen var anmeldt, burde en Afgjorelse kunne finde Sted, selv om blot nogle enkelte mødte, hvilket Formanden ikke kunde billige. Han fandt heller ikke nogen Grund til saa stærkt at stilles imellem, om Sagen var anmeldt eller ikke, da der maatte ligge tilstrækkelig Garanti i, at der, for at Sagen kan tages for, skal gives Samtykke af $\frac{2}{3}$ af de stemmeberettigede, som, naar der er Tale om Ejendomsforhold, ogsaa bestode over Halvdelen af Forde-
godset.

(Udvalgets Forslag Nr. 1 g. 2^a.)

Ordføreren gennemgik Punktet med den af Udvalget foreslåede Endring, hvorefter Formanden udtalte, at der ganske vist kunde være Vanskeligheder forbundne med at gennemføre en Afstemning efter de stemmeberettigedes Antal, men der var dog noget betænkeligt i, at f. Ex. 3 Mand i en Bygd stulde kunne vedtage Vedtægter med bindende Virkning for alle vedkommende Ejere og Besiddere. Den Vanskelighed, der var til Stede ved at saa at vide, hvem og hvor mange der vare stemmeberettigede, kunde mulig fjernes ved, at det gjordes til Pligt for alle Ejere at anmelde sig hos Sysselmændene, hvilken Anmeldelse saa stulde gjentages, hver Gang en Ejendom stiftede Ejere eller Brugere. Ordføreren bemærkede, at det var vanskeligt at løse det foreliggende Spørgsmaal paa en tilfredsstillende Maade, da det maatte gøres saa let som muligt at saa taget en Bestemmelse og dog paases, at Trejemand's Ret ikke blev krænk-
ket. Danielsen indbrømmede, at det kunde synes noget strengt, at Ejerne af $\frac{1}{3}$ af en Hønge stulde kunne dominere alle de andre, men denne Strænghed var kun tilskyndende; thi naar Sagen var anmeldt, burde Folk møde, og hvis de undløb det, maatte de tage Stade for Hjem-
gjæld. Schrøter mente, at det vilde blive meget vanskeligt for Sysselmændene at holde en saadan Forborteegnelse, som af Formanden antydet; især vilde det være vanskeligt at saa For-

tegnelsen over Ejerne af Herligheder, som ikke hørte til nogen bestemt Ford, og hvor der ofte var Tvivl om, hvem de tilhørte. I øvrigt troede han, at Udvalget var gaaet vel vidt; man kunde vel nøjes med at forandre Tallene $\frac{2}{3}$ til $\frac{1}{2}$ eller $\frac{1}{3}$ til $\frac{1}{4}$. Formanden mente, at, da der nu allerede holdes og i Følge Lovgivingen maa holdes Forborteegnelse til Brug ved Aaaligning af Fordegnedsstakten, vilde Vanskeligheden ikke forøges meget ved, at Forslagets Bestemmelse blev vedtagen. I øvrigt behøvedes der ikke ny Anmeldelse hvert Aar; det vilde være nok, naar man angav den Ford, som stiftede Ejere. Ordføreren fandt, at, hvis en Ejere havde flere Opsiddere, blev der jo Forstjel paa de stemmeberettigedes Antal, efter som han mødte selv eller lod dem møde for sig, da i sidste Tilfælde enhver af Opsidderne formentlig var stemmeberettiget for den Andel, han havde i Besiddelse. Formanden syntes ikke, at en Mand ved at lade Opsidderne — om han havde flere — møde, kunde i samme Høngepart opnaa mere end een Stemme. Efter en kort Bemærkning af Schrøter udtalte Provsten, at, hvis det var Formandens Mening, at kun de Ejere, der havde meldt sig hos Sysselmændene, havde Stemmeret (saaledes at, hvor i en Hønge paa 15 Markter de fem ejedes af uden-
bys Mænd, som ikke havde meldt sig, kun Vedtagere af 10 Markter kom i Betragtning som saadanne) vilde Forholdet mellem Stemmeskerhed efter Vedtagere og Stemmeskerhed efter Marketal blive meget forrykket. J. Nielsen udtalte, at det var bedst at udelade Bestemmelsen om Afstemning efter Antal af Vedtagere. Ved Afstemning efter Marketal kunde man nøjes med, at hver Ejere paa Grundstæmmet opgav, for hvor meget Ford han udsøgte Stemmeret, da saadanne Opgivelser kunde kontrolleres af de til Stede værende Mebestjere; men Vedtagernes Antal var det meget vanskeligt at saa at vide, især for Herlighedernes Vedkommende. Ordføreren fandt, at den af Nielsen paapegede Maade var den nemmeste; men Spørgsmaalet var, om den ogsaa var den retfærdigste, idet et Par store Ejere — hvis der kun blev taget Hensyn til Marketal — ved at undlade at møde kunde hindre de mange smaa Ejere fra at saa noget gennemført. Formanden indbrømmede, at, hvis man vilde vedtage en almindelig Bestemmelse om at ophæve al Afstemning efter Antal af Vedtagere, blev Forholdet meget simplere; men i modsat Fald fremkom den samme Vanskelighed i de Tilfælde, hvor Høngelovene allerede nu foreskriver saadan Afstemning.

(Udvalgets Forslag Nr. 1 g. 3^a.)

Ordføreren bemærkede, at, da Høngeloven

i sin Tid var bleven meget omhyggelig udarbejdet, havde Udvalget ment, at man ikke ved denne Lov burde gøre nogen Forandring i de i hin Lov bestemte forskjellige Afstemningsmaader, da det sikkert var med Overlæg, at saadanne vare bestemte. Formanden udtalte, at Meningen med den Bestemmelse, som Udvalget foreslog at lade bortfalde, var at slaa fast, hvad der mentes med, men ikke tydelig var udtalt i Hangelovens Bestemmelser om Stemmeslæthed efter Marketal, at det var Ejendommens og ikke det hver Gang repræsenterede Marketal, det som an paa; den foreslaaede subsidiaire Afstemning kunde ikke komme til Anvendelse, hvor Hangeloven foreskrev en anden bestemt Afstemningsmaade, da Bestemmelserne i denne § kun gjaldt „hvor ikke anderledes i Lovgivningen, er bestemt“. Efter nogle korte Bemærkninger af Ordføreren, Formanden, Schrøter og J. Nielsen om det uheldige ved, at Stemmer skulde beregnes efter Antallet af de stemmeberettigede, og det uheldige i, at dette kunde undgaaes, uden at man enten gjorde Afgjærelsen vanskeligere eller Sikkerheden mindre, gik man over til

(Udvalgets Forslag Nr. 1 g. 4°.)

Ordføreren bemærkede, at denne Tilføje-else var foreslaaet for det Tilfælde, at Gauger og Herligheder ikke havde de samme Ejere eller Brugere, hvad oftere var Tilfældet. J. Nielsen fandt, at det vilde være heldigt, om der kunde gives lige let Afgang til at tage Bestemmelse om Sammenlægning af Ejendomme og deres Herligheder, som om deres Deling. Formanden udtalte, at Meningen med denne Lov kun var at tage Bestemmelse om Fællesbrug. J. Nielsen bemærkede, at Hangeloven kun talte om Sammenlægning af Fælleshauger; men Herligheder vare ogsaa i Fællelig eller ogsaa delte anderledes end Gauger. Derpaa bemærkede Formanden, Johs. Petersen, Schrøter og J. Nielsen nogle Bemærkninger om de forskellige Fællesskaber.

§ 8 gav ikke Anledning til Diskussion.

§ 9 heller ikke.

§ 10. Ordføreren refererede de foreslaaede Endringer. Formanden fandt det tvivlsomt, om den i Lov af 4de Marts 1857 omhandlede Overinstans ikke var bortfalden ved den i Hangeloven foreskrevne Overinstans, som i ethvert Fald maatte anses for lige saa betryggende, hvorimod Ordføreren med Hensyn hertil var af en anden Ansættelse. Schrøter spurgte, om den her omtalte Betydningsskifte skulde træde i Stedet for Indkaldelsen for Retten, hvortil

Formanden svarede, at her var kun tænkt paa en foreløbig Underretning for Graaestevnedistriktets Beboere; vilde man have, at Indkaldelsen for Retten skulde bortfalde, maatte det gøres ved en særlig Tilføjning. Ordføreren, Schrøter og J. Nielsen udtalte derpaa, at, da det var meget besværligt og beløsteligt at indkalde hver enkelt interesseret ved Stævnevidner, vilde det være meget heldigt, om dette kunde undgaaes.

§ 11. Formanden, Johs. Petersen, Skassen og Rasmussen hentes ikke om de foreslaaede Mulster, der ikke passende kunde anvendes paa Folt, til hvilke et Tillidskærv var betroet, medens Ordføreren, J. Nielsen, Danielsen, Provsten, O. J. Petersen, Dalsgaard, Schrøter, D. M. Nielsen og O. Jacobsen fandt, at saadanne vilde være nødvendige, dels for at Opfyndsmændene kunde have en Undskyldning overfor Folt, naar de naadtes til at melde Overtrædelser, dels for at rydde mindre omhyggelige Opfyndsmænd til at gøre deres Pligt. De 2 sidst nævnte mente dog, at Mulsterne vare for høje, medens Schrøter fandt dem temmelig lave.

§§ 12 og 13 fremkaldte ingen Diskussion. Derpaa gik Sagen uden Afstemning over til 3dje Behandling.

Mellem 2den og 3dje Behandling indleveredes og fremlagdes følgende Endringsforslag:

Nr. 2 (fra Udvalget).

a., til § 4.

3 Stedet for Ordene „af dem“ (iffr. § 6) sættes: „af Distriktets eller Bygdens Husfædre“. Ordene „over Halvdelen“ i 8de og 9de Linje forandres til „tre Fjerdedele“.

b., til § 5.

Til den føjes et nyt Stykke saa lydende: „Dog kan paa Uøerne ophæves en Vedtægt om at renovere paa Klenkvarvel, naar $\frac{1}{4}$ af de stemmeberettigede (iffr. § 6) stemme for samme.“

c. § 7 affattes saaledes:

„Ved Afstemning over Sager, der angaa Brug, Deling eller Afslutning af de i Fællelig værende Jordbrug eller Herligheder, skal, hvor ikke anderledes i Lovgivningen er bestemt, i Tilfælde af, at Sagen har været bejendgjort paa den i nærværende Lovs § 5 foreskrevne Maade, til en gyldig Beslutning udfordres Stemmeslæthed efter Marketal, dog saaledes, at Repræsentanter for mindst $\frac{1}{3}$ af hele Marketallet have stemt for Sagen, hvorimod der, naar en saadan Bejendtgørelse ikke har fundet Sted, til en gyldig Beslutning udfordres, at Ejere og Brugere

af $\frac{2}{3}$ af hele Marketalet have stemt for Sagen, hvilke Bestemmelser ogsaa skulle gjælde i de Tilfælde, hvor det ved Lov af 23de Febr. 1866 om Haugevæsenet paa Færgerne er foreskrevet, at Afgjørelsen skal ske ved Stemmeslæb efter Marketal, samt i de i Ragsloven af 9de Februar 1854, §§ 1 og 6 omhandlede Tilfælde, hvorimod Bestemmelserne i Haugeovens § 2 om Hangers og Haugeparters Deling og Sammenlægning ogsaa skulle være gjældende med Hensyn til andre Jordendomme og Jordherligheder Deling og Sammenlægning.

a., til § 8.

Naar en Vedtægt er oprettet i Genhold til § 7, bliver der samtidig at foretage Valg af en Repræsentant, som paa samtlige Medinteressenters Begne, under en eventuel Indsigelse mod Vedtægten (jfr. §) har at modtage Klage og Bæjtel til Udvalgtekommissionen og Forskyldelse af sammes Kjendelse.

e., til § 10.

Mellem „dette“ og „bekjendtgjort“ tilføjes „samt Berømmelsen“.

Nr. 3 (fra Provsten).

Til § 2.

Ordene i 3dje og 4de Linje: „der ere i Fællig, med de til samme hørende Herligheder“ forandres til: „der ere i Fællig, og af de til samme hørende i Fællig værende Herligheder.“

Nr. 4 (fra Schrøter).

a., til § 11.

„20 Kr.“ forandres til: „50 Kr.“

b., til § 12.

I Stedet for Ordet „som“ i næst sidste Linje sættes: „Med samme Straf anses den, der i Genhold til § 11 har at udføre Tilfyn med, at Vedtægterne blive overholdte, og dog indlader at gjøre den paabudte Anmeldelse til Sysselmænd om de imod samme begaaede Overtrædelser. Boderne.....“

Nr. 5 (fra Formanden).

a., til § 2.

For saa vidt Endringsforslaget Nr. 3 vedtages, tilføjes i 10de Linje efter Ordet „Ejendomme“: „og Herligheder“.

b., til § 4.

I Stedet for Ordene i Linje 5—9: „tre Fjerdedele.... af samme“ sættes: „Ejere eller Bru-

gere af tre Fjerdedele af den paagjældende Jordendom eller Herlighed eller, for saa vidt Sagen angaar de i § 3 omhandlede Bygdeforhold, tre Fjerdedele af Distriktets eller den paagjældende Bygds Beboere“.

c., til § 5.

Til 1ste Stykke føjes som et nyt Punktum: „Dog kan paa Udsær Grandestævne afholdes uden saadant Bæjtel, naar mindst tre Fjerdedele af Distriktets Husfædre ere mødte og give deres Samtykke dertil“.

d., til § 6.

1. Efter Ordet „Jordbrug“ i 2den Linje tilføjes: „eller de til samme hørende Herligheder.“
2. Ordene „af den paagjældende Ejendom“ i 3dje og 4de Linje bortfalder.
3. Ordene i 7de og 8de Linje: „den, der har Jorden i Brug“ forandres til „Brugeren.“

Den 5te September paabegyndtes Sagens 3dje Behandling.

§ 1 vedtoges enstemmig med 16 Stemmer.

§ 2. Provsten anbefalede det af ham stillede Endringsforslag Nr. 3, som han troede lydeligere udtalte, hvad der var Meningen med Bestemmelsen. Formanden havde for det Tilfælde, at Provstens Forslag, som han ellers fandt heldigt, blev vedtaget, foreslaet et Par Redaktionsændringer. Efter at Udvalget havde taget sit Forslag Nr. 1 b. tilbage, foretoges Afstemning. Forslaget Nr. 3 vedtoges enstemmig med 12 Stemmer. Nr. 5 ligeledes med 14 Stemmer. Sen saaledes ændret vedtoges enstemmig med 15 Stemmer.

§ 3 vedtoges enstemmig med 15 Stemmer.

§ 4. Ordføreren (Ejerss) udtalte, at Grundten ti, at Udvalget havde foreslaet at sætte 1ste November i Stedet for 1ste December, var den, at Sysselmændene snarere kunne faa Vejledning til at jende de omhandlede Bekjendtgjørelser ved Vejledning og saaledes kunne spare Skjds. Forslaget Nr. 2 a var foreslaet for at undgaa det tvivlsomme. Spørgsmaal om en vis Andel af de stemmeberettigede. Formanden fandt, at dette Forslag ikke passede ind i Sammenhængen, hvorfor han havde foreslaet et andet. Nr. 5 b., der udtrykte det samme, men var affattet lidt anderledes. Ordføreren mente, at Formandens Forslag var det heldigste, hvor paa Udvalget tog sit Nr. 2 a tilbage. Formanden minde om, at man oprindeligt havde

forestaaet en Tidsfrist af 14 Dage og siden sat den til 2 Maaned; han mente, at en Maaned vilde være nok, især da der ved Aletid ofte foresaldt Bejligheder til saadan Forsendelse, men vilde for øvrigt henstille til Tinget, hvilket Forslag det vilde foretrække. Schrøter foretrak at sætte Fristen til 1ste December, da man i Indhøstningstiden, som sjældent var forbi inden 1ste November, ikke rigtig fik Tid til at tænke over, hvilke Sager der var ønskeligt at faa frem til Grandestævnet. Efter en kort Bemærkning af J. Nielsen udtalte Formanden, at der var paatænkt en saadan Forordning med Hensyn til Restancers Inddrivelse, at Sysselmændene i den Anledning kom til at omseende Beskjendtgjørelser for Jul. Ordføreren mente, at, hvis det ikke var for at spare Styks, kunde man sat Fristen til den sidste Halvdel af December. Men han vilde af dette Hensyn stemme for Udvalgets Forslag. Genye kunde stemme for Regeringens Forslag i dette Punkt; men han vidste ikke, hvorfor Sysselmændene endelig skulde have beskjendtgjort Sagerne inden 1ste Januar, hvilket Ordføreren oplyste at være foreslaaet af den Grund, at Oppløbsene i en kunde faa Tid til at underrette vedkommende Ejere om, hvad der skulde foretages. Genye mente, at, da Grandestævne ikke holdtes før i Marts og April, var der god Tid hertil, selv om det kun blev beskjendtgjort til 1ste Februar. Mulig holdtes Grandestævne for paa Suders; men en saadan Skik maatte kunne forandres, saa at den ikke traadte hindrende i Vejen for et Lovgivningsarbejde. Efter en kort Bemærkning af Schrøter vedtoges Udvalgets oprindelige Endringsforslag Nr. 1. d. ved Ravnepraab med 9 Stemmer mod 8. Ja stemte: Hassen, Effersø, O. Jacobsen, Danielsen, J. Nielsen, J. Joensen, Poulsen, Dalsgaard og O. M. Nielsen; nej stemte: Gr. Joensen, Henke, Jar., Jacobsen, O. J. Petersen, Johannes Petersen, Rasmussen, Schrøter og Formanden. Provsten stemte ikke; M. J. Joensen og Olsen vare fraværende. Formandens Forslag Nr. 5. b. vedtoges enstemmig med 13 Stemmer.

Sen saaledes ændret vedtoges ligeledes enstemmig med 13 Stemmer.

§ 5. Ordføreren bemærkede, at Udvalget havde taget sit oprindelige Forslag (Nr. 1. c) tilbage og fremsat et nyt (Nr. 2. b.) som han oplæste. Formanden fandt en Tilføjelse til den nødvendig, men Udvalgets Forslag var noget udydelig affattet; han havde stillet et Forslag (Nr. 5 c.) om, at Grandestævne kunde holdes paa Udsær, naar $\frac{1}{4}$ af Husfædrene vare til Stede, og ønskede Grandestævnet afholdt. Udvalgets forskellige Medlemmer udvirk-

tede derpaa, at deres Mening var, at Deboerne paa Udsær selv skulde kunne, en Gang for alle, vedtage at renoncere paa Aftensvarsel, hvilken Vedtagelse skulde være gyldig, naar $\frac{1}{4}$ af de i Følge § 6 stemmeberettigede stemte derfor. En saadan Vedtægt kunde ogsaa efter Danielsen's Mening indeholde nærmere Bestemmelser for, naar Grandestævnet kunde holdes, hvilken sidste Bestemmelse Provsten fandt at riangle i Forslaget. Johs. Petersen havde forstået Bestemmelsen saaledes, at, naar Sysselmændene kom f. Ex. til Jørgs, og de fleste af Husfædrene vare hjemme, skulde Grandestævne kunne holdes samme Dag, hvis $\frac{1}{4}$ af Husfædrene stemte derfor. Formanden mente, at man ved Udvalgets Forslag atter kom ind paa den uheldige Bestemmelse om Antallet af Ejere. Det var meget betænkeligt at give Jøst Ret til at blinde sig saaledes, at Grandestævne skulde kunne holdes uden foregaaende Bærel, om der kun mødte f. Ex. 3 Mand. En Bestemmelse som den her omhandlede eguede sig ikke til at optages i en Vedtægt, selv om derne skulde approberes af Amtet, men burde optages i selve Loven. Med hans Forslag var der ikke forbunden nogen Bærel, da det kun bestemte, at Grandestævne kunde holdes, naar $\frac{1}{4}$ -- man kunde maasse sat $\frac{2}{3}$ -- af Husfædrene stemte derfor; hvor vidt der saa kunde tages nogen Bestemmelse, kom an paa, om det i § 7 bestemte Antal Stemmer opnaaedes. Schrøter fandt, at der var noget godt i begge Forslag, naar man blot havde haft Tid til at arbejde dem sammen. Ordføreren mente, at Lovens Bestemmelser burde være ens for alle Der, saa at Udsættelsen kun kunde finde Sted, naar et stort Flertal af Deboerne ved en fri Viljeserklæring gav Afkald paa deres Ret til at faa Aftensvarsel. Det kunde hændes, at henimod $\frac{1}{3}$ af Husfædrene, som ejede henimod $\frac{1}{2}$ af Marketallet, vare borte, naar Sysselmændene kom; saa vilde efter Formandens Forslag dog de hjemme værende kunne tage en for de andre bindende Beslutning. Efter nogle yderligere Bemærkninger af Provsten, J. Nielsen, Joh. Petersen, Ordføreren, Schrøter og Formanden udtalte Danielsen, at han ønskede, at Udtrykket „Udsær“ blev nærmere bestemt, hvorpaa Afstemningen over denne § udsattes til et senere Møde.

§ 6. Efter nogle Bemærkninger af Ordføreren, Schrøter, Formanden, J. Nielsen, Danielsen og Johs. Petersen vedtoges Udvalgets Forslag Nr. 1. f. med 9 Stemmer mod 5. Formandens Forslag Nr. 5. d. vedtoges enstemmig med 13 Stemmer.

Sen saaledes ændret vedtoges ligeledes enstemmig med 14 Stemmer.

§ 7. Ordføreren bemærkede, at Udvalget havde taget sit første Forslag (Nr. 1. g.) tilbage og foreslået en hel ny § 7 (Nr. 2 a), i hvilket man ligesom tidligere havde ment med Hensyn til Afstemninger at burde stikke imellem, om Sagen var anmeldt forinden eller ikke. I Slutningen af den var optagen en Bestemmelse om, at Bestemmelserne i Haugeovens § 2 om Udstiftning og Sammenlægning af Fælleshaver skulde udvides til ogsaa at gjælde andre Ejendomme som Trær, Bø og Herligheder. Schrøter fandt Udvalgets Arbejde paastandsværdigt. Formanden udtalte, at det kunde være meget at inagttage ved en saadan helt ny §, og at det ikke var helvigt, naar saa væsentlige Endringer først bragtes frem til Sagens sidste Behandling. Angående Udstiftning var det nu i Folge Lovgivningen den gjældende Regel, at den kun kunde foretages, naar der var fuld Enighed derom; i modsat Fald skulde Udstiftningskommissionen kaldes til. Dette passede ikke med Indholdet af Endringsforslaget. Ved den sidste Bestemmelse var man derhos gaaet ud over, hvad der var Meningen med Bøen, der kun skulde omfatte Fælles Ejendomme; Bøen, som Ordføreren havde nævnt, var jo delt saaledes, at hver Ejer havde sin Del for sig selv, og var saaledes ikke i Fællig. Ordføreren bemærkede, at Bestemmelsen var foreslået af hele Udvalget, hvis øvrige Medlemmer dog vare bedre inde i disse Forhold end han. Schrøter udtalte, at, hvis Bestemmelsen i Haugeovens § 2 skulde kunne anvendes paa Sammenlægning af „Bøen“, gik man for vidt. Provsten beklagede, at Ordføreren ikke nærmere havde begrundet Udvalgets Forslag. Han havde imidlertid tænkt sig, at disse Bestemmelser skulde være anvendelige paa Børs og Hestes Græsning paa Bøen. Dalsgaard havde opfattet Sagen som Provsten; Bøen var vel delt til Sommerbrug, men ikke til Winterbrug, saa at en Mand næppe havde Bø til, om han vilde, at frede sin Bø for Storkvæg om Vinteren. Hertil burde der ved Bøen aabnes Afgang. J. Nielsen vidste ikke, hvor vidt Bestemmelsen kunde kaldes nødvendig eller ikke; men medens Haugeovens § 2 indeholdt Bestemmelser angående Deling og Sammenlægning af Fælleshaver og Haugepartier, fandtes en selvstændig Bestemmelse for andre Jordbønder og Herligheder. Provsten betragtede alt Fælleskab for et Onde, som man dog paa Grund af Forholdene ofte var nødt til at finde sig i, og han vilde finde det meget uheldigt, om en Mand, der havde faaet en Eiendom udstiftet af Fælleskabet, ved en af et Flertal paa Grandstævne togen Beslutning skulde kunne tvinges til igjen at indlægge samme Eiendom i et Fælleskab. J. Niel-

sen var enig med Provsten om, at Sammenlægning i det hele taget var noget betænkelig; men man havde jo i Haugeoven en Bestemmelse om Afgang til Haugepartiers Sammenlægning, og det var denne Bestemmelse, man her vilde gøre anvendelig i andre Ejendomsforhold. Han kendte Forhold, hvor en Sammenlægning kunde være ønskelig; Meningen var ikke, at der ved Grandstævnet skulde opnåes andet end en Udvej til at faa Sagen bragt ind for Udstiftningskommissionen. Schrøter vidste ikke, hvor langt man vilde gaa; skulde Bestemmelsen ogsaa kunne anvendes til at faa Bøstoffer, som havde forskjellig Bærbid i Forhold til Markelallet, sammenlagte i Fællig, vilde man afkræfte Folk fra at foretage Grundforbedringer ved deres Bø. Johs. Petersen havde tænkt sig denne Bestemmelse anvendelig paa Forhold som Hestes og Børs Græsning paa Bøen, Sammenlægning af „Færrer“, og lignende, men fandt det uheldigt, hvis den skulde kunne anvendes saaledes, at en Mand, som f. Ex. havde faaet en Mark Jord, der, fordi den saa langt borte eller var udrykket, den Gang Delingen fandt Sted, var bleven stor og paa Grund af det paa den anvendte Arbejde bedre end de andre Marker, skulde kunne tvinges til at lægge den sammen i Fællig med den øvrige Bø. J. Nielsen udtalte, at man havde Strandrettigheder, „Færrer“ og Fuglebjærge, der vare delte i flere mindre Fællesbrug; og han kendte flere Fuglebjærge, som udgjorde forskellige mindre Fællesbrug og „Sammen tilhørte et vist Marketal i Bygden; men det var uvidt, hvor stort Marketal elyært af dem udgjorde; her kunde man ikke faa Orden tilvejebragt uden gennem en Sammenlægning af disse mindre Fællesbrug. Som Forholdet nu var, kunde dette kun ske, naar der var fuldstændig Enighed derom; men hvis den her omhandlede Bestemmelse blev vedtagen, vilde et Flertal af Ejerne paa Grandstævne kunne vedtage at indbringe Sagen for Udstiftningskommissionen. Den Samling af Jorden-gaardsmarken, man havde talt om, kunde heller ikke foretages uden gennem en Sammenlægning af Bøen. Dalsgaard troede ikke, at nogen havde fundet paa at anvende Bestemmelserne i Haugeovens § 2 saaledes, at Ejerne af en Fælleshave skulde kunne tvinge Entreejen af en mindre, men i Forhold til Markelallet bedre Markdel til at indtræde i Fælleskab med dem; derfor kunde der heller ikke blive Tale om at tvinge Ejeren af et i Forhold til sit Marketal naturligt godt Bøstykke til at indlægge dette i Fællig med den øvrige Bø. Her kunde efter hans Mening kun være Tale om at sammenslægge flere mindre Fællesbrug til et større. Var det ikke saaledes at forstaa, burde Haugeovens § 2 stryges. Schrøter foreslog at stemme over den

i to Dels. D. M. Nielsen havde været med til at stille Endringsforslaget, men ønskede nu efter de Udtalelser, der vare faldne, at den sidste Sætning gik ud. Henset havde ikke forstaaet B. Nielsens Bemærkning om Julebjerger; saadanne kunde ogsaa være en enkelt Mand eller enkelte Mands Ejendom, som det ikke vilde være rigtigt igjen at indbringe i et større Fællesskab. B. Nielsen bemærkede, at her kun var Tale om at udsætte Bestemmelsen om Hangers Sammenlægning til ogsaa at gjælde andre fælles Ejendomme og Herligheder, hvilket han fandt hensigtsmæssigt. Skjønt han indrømmede, at man skulde gøre Vejen til Sammenlægning saa trang som muligt, kunde en saadan dog gives. Der kunde efter hans Mening ikke være Tale om at tvinge en Enejer ind i Fællesskab.

Derpaa udsatte Formanden Forhandlingerne til et senere Møde.

Den 7de September fortsattes Sagens 3die Behandling, efter at følgende Endringsforslag forinden vare fremlagte:

Nr. 6 (fra Provsten).

a., til § 5.

Som nyt Stykke tilføjes Paragrafen:

„Dog kan paa de Der, hvor Enkeltpersonen ikke bor, naar tre Fjerdedele af Husfædrene, der tillige ere Ejere eller Brugere af tre Fjerdedele af Ejendommen, stemme derfor, oprettes en Vedtægt om at renoncere paa Afslensvarsløst. Et saadant Grandbestaaende kan dog i intet Tilfælde afholdes, hvis ikke mindst Halvdelen af Distriktets Husfædrene, der tillige ere Ejere eller Brugere af Halvdelen af Jordegodsset, ere mødte paa samme.“

b., til § 10.

Efter Ordene i 3die Linje: „oprettet Vedtægt“ indskrives: „navnlige derved, at han ikke er bleven forholdsvist ligestillet med de øvrige ved Vedtægten bundne“.

Nr. 7 (fra Provsten).

I Stedet for § 7 i det trakkede Forslag sættes følgende:

§ 7.

„Med Afstemning over Sagen, der angaar de i Fællig værende Jordbrug og de til samme hørende Herligheder, skal, hvor ikke anderledes i Lovgivningen er bestemt, i Tilfælde af, at Sagen har været bekendtgjort paa den i nærværende Lovs § 5 foreskrevne Maade, til en gyldig Beslutning udfordres Stemmestyrke efter Marketal, dog saaledes, at Ejere eller Brugere af mindst $\frac{1}{3}$ af hele Marketalen maa have stemt

for Sagen, hvorefter der, naar en saadan Bekendtgørelse ikke har fundet Sted, til en gyldig Beslutning udfordres, at Ejere og Brugere af $\frac{1}{3}$ af hele Marketalen have stemt for Sagen, hvilke Bestemmelser ogsaa skulle gjælde i de Tilfælde, hvor der ved Lov af 23de Februar 1866 om Haugebæsenet paa Hærøerne er foreskrevet, at Afgørelse skal ske ved Stemmestyrke efter Marketal, samt de i Jagtloven af 14de Februar 1854 §§ 1 og 6 omhandlede Tilfælde.“

Nr. 8 (fra Schrøter).

Til § 10.

Det af Udvalget foreslaaede ny Stykke til Paragrafen forandres saaledes:

„Gehyret og Omkostninger beregnes efter Bestemmelserne i Lov af 4de Marts 1857 om Udstiftning af Fælleshauget paa Hærøerne og bæres af Ejere og Brugere af den paagældende Jordejendom efter Marketal, med mindre Udstiftningskommissionen finder, at der ingen Grund har været til at indbringe Sagen for samme, i hvilket Fald de bæres af den eller dem, der have indbrakt Sagen.“

Nr. 9 (Underændringsforslag til Nr. 7 fra Efferes, Dalsgaard og B. Nielsen).

Efter Provstens Endringsforslag (Nr. 7) sættes følgende ny Boksus:

„Hvorefter Bestemmelserne i Hangelovens § 2 om Hangers og Haugeparters Deling og Sammenlægning ogsaa skulle være gjældende med Hensyn til andre Jordejendomme og Jordherligheders Sammenlægning“.

Nr. 10 (fra B. Nielsen og Dalsgaard).

Til Lovforslagets § 7.

Som 2det Stykke foreslaas tilføjet her:

„For saa vidt Sagen angaar Udstiftning og Deling af Fælleshauget eller Sammenlægning af Haugeparter, skal det anses som en gyldig Vedtægt, naar Ejere eller Brugere af tre Fjerdedele af Hangers eller Haugepartens Marketal have stemt for Sagen. Hvad der gjælder om Hanger og Haugeparter, skal ogsaa finde Anvendelse paa de i Fællig værende Herligheder, for saa vidt disse efter de gjældende Bestemmelser kunne være Gjenstand for særlig Disposition.“

Nr. 11 (Underændringsforslag til Nr. 7 fra Efferes, Dalsgaard, D. M. Nielsen og B. Nielsen).

a. Ordene „de til samme hørende Herligheder“ i 2den og 3die Linje forandres til „Jordherligheder“.

b. Til Bærggrafen og, for saa vidt Nr. 9 vedtages, efter samme tojes følgende Passus:

„For saa vidt Sagen angaar Udskiftning og Deling af Jvellschauger, skal det anses som gældig Vedtagelse, naar Ejerne eller Brugerne af tre Fjerdedele af Høgens eller Høgeparkens Marketal have stemt for Sagen“.

Nr. 12 (Underøendingsforslag til Nr. 1. j. 1^a. fra Formanden).

I Stedet for Ordene „Udskiftning af . . . 1857“ sættes:

„Høgeværket paa Færverne af 23de Februar 1858.“

Forhandlingerne begyndte med den fra forrige Møde udsatte § 5.

§ 5. Ordføreren meddelte, at Udvalget tog sit Forslag Nr. 2 b. tilbage til Forbæl for Provstens Forslag Nr. 6., hvis sidste Punktum han ønskede stemt ud, da der ikke behøvede at være saa mange hjemme for, at en Sag kunde tages under Behandling. Hvor vidt der kunde tages nogen Beslutning, berøede paa, om der udmædtes et saadant Flertal, som i de følgende §§ blev foreslaaet. Formanden bemærkede, at saa fremt der ikke blev stillet et Underøendingsforslag, kunde Afstemningen om Forslaget ikke deles. Provsten anbefalede sit Forslag. I Stedet for „Udør“ havde han sat „de Der, hvor Sysselmannden ikke bor“, hvilket han fandt heldigere og mere tydeligt. Forslagets sidste Punktum maatte han bekræfte holde paa, da det ellers kunde hørende, at Vedtægten blev saaledes affattet, at Grandestævne kunde holdes, om meget saa vare hjemme. I § 8 var foreslaaet, at en Beslutning kunde tages, naar $\frac{1}{2}$ af Husejendene stemte derfor. Hvis nu kun $\frac{1}{3}$ var hjemme den Dag, Sysselmannden kom, og vedtog en Bestemmelse tvært imod de andres Ønske, vilde det være meget uheldigt for de andre, som ikke havde kunnet møde, fordi de ikke vidste, at Sysselmannden skulde komme den Dag. Ordføreren vilde, hvis sidste Punktum ikke blev stemt ud, raade til at stemme imod Provstens Forslag, da Hensigten med at undgaa Afstemning saa blev aldeles forsejlet. Thi Sysselmannden foretog gjerne sin Rejse særlig til Udøerne i godt Vejr, og i de fleste Tilfælde vilde, naar han da kom, de fleste være borte, og da maatte Sysselmannden, hvis Mødet ikke kunde holdes om Aftenen, naar Folk vare komne hjem igjen, dog vente til næste Dag, hvilket muligt kunde have til Følge, at han blev liggende flere Dage, ja Uger uden at kom-

me bort igjen. Formanden fandt det meget uheldigt, om Vedtægten kunde affattes saaledes, at Grandestævne kunde holdes, hvor saa der saa end vare hjemme. Han troede ellers ikke, at Bemyndelsen „Udør“, som ogsaa var brugt i Styksreglementet, kunde give Kuldstning til megen Tvivl. Schrøter anbefalede Provstens Forslag; han havde han ønsket at der i Stedet for „Halvdelen“ havde staaet „tre Fjerdedele“. Det var meget uheldigt, om Grandestævne kunde holdes, naar mange vare borte. Jac. Rønsen anbefalede Provstens Forslag. Det var udbetragt for at spare paa Styksudgifter, at der paa andre Der end Udør i strengeste Forstand kunde revideres paa Afstemning. Efter forte Bemærkninger af Ordføreren og Formanden udtalte Provsten, at, hvis det sidste Punkt af hans Forslag skulde bort, vilde Grandestævne kunne holdes, selv om ingen var hjemme. Han kunde ikke lænne for Formandens Forslag, da det ikke indeholdt nogen Sikkerhed for, at Ejendommen var repræsenteret. Formanden indrømmede, at Provstens Forslag indeholdt nogen Garanti; men det var dog heldigere, at denne var optagen i selve Loven. Efter en kort Bemærkning af Ordføreren udtalte Dalsgaard, at efter Provstens Forslag vilde Grandestævne ikke kunne holdes, med mindre Halvdelen af Husejendene møde personlig, medens Forholdene efter Udvalgets Forslag kunde ordnes saaledes, at de, der rejste bort, efterlode Fuldmagt for andre til at møde for sig. Han fandt, at man trygt kunde overlade til Folk selv at afgjøre den Sag; de vilde nok passe, at de ikke tabte deres Ret, og desuden skulde Forretningsordenen approberes af Mødet. Schrøter mente, at det vilde være meget heldigt, at der ikke var noget at gjøre for Sysselmannden; desuden kunde jo Folk ogsaa raadføre sig med ham, hvad man i sin Tid havde sat stor Pris paa, saa det var urigtigt, at han skulde haade komme og gaa, uden at Folk fik at træffe ham. Paa den Maade fik Beboerne paa afsteds liggende Der ingen Nytte af Sysselmannden. Ordføreren fremhævede, at Meningen med at undgaa Afstemning var dels den, at Sysselmannden ikke skulde nødes til unødvendigt Ophold paa en D., hvor Ingenting var at bestille, dels at spare Styksudgifter; men blev Provstens hele Forslag vedtaget, vilde Sysselmannden for Sikkerheds Skyld altid sende Afstemning, og saaledes blev hele Bestemmelsen til ingen Nytte. Johs. Petersen vilde gjerne spare Styks, og da det ogsaa i visse Tilfælde kunde blive umuligt at give Afstemning, vilde han, at der skulde kunne holdes Grandestævne uden saadant, naar Folk vare hjemme, hvad de rimelig vilde gjøre, naar Sysselmannden var i Rente; men skulde Grandestævne kunne holdes, ogsaa naar saa saa vare hjemme, at ingen Be-

Slutning kunde tages, vilde det tabe al Betydning. Om de, som vare hjemme, ikke havde nogen Sag at fremsætte, kunde andre have saadanne. Efter korte Bemærkninger af Schrøter og Ordføreren udtalte J. Nielsen, at efter Provstens Forslag vilde Sysselmanden kun have at vælge et af to, enten at være forberedt paa at blive liggende paa Ben eller at jende Aftensvarfel, hvilket sidste man maatte vilde finde saa meget mindre betænkeligt, som Udgifterne ikke saad paa Sysslet alene, men paa hele Landet, hvorved dog Hensigten med Forandringen i Eidslonden ræppe opnaaedes. Det maatte efter hans Mening være tilstrækkeligt, at Vedtægterne bleve approberede af Amtet; disse kunde saa affattes saaledes, som det passede bedst for hvert Sted, og indeholde Bestemmelse om, naar Grandestævne kunde holdes: f. Ex. at Beboerne iort forinden kunde meddele, om de det paagjældende Aar onstede Aftensvarfel eller ikke, eller at det efter Omstændighederne kunde afgjøres, naar Sysselmanden kom, om Grandestævnet skulde holdes den Dag o. s. v. O. M. Nielsen kunde ikke foreslaa, hvorfor man var saa bange for at overlade til Folk selv at vedtage, hvorledes de vilde have Forholdet ordnet, naar hvis Vedtægterne skulde approberes af Amtet. Der var ikke noget i Vejen for at holde Grandestævne, om saa vare hjemme. Han holdt paa Udvalgets Forslag; dog vilde han ønske, at Bestemmelsen kunde anvendes andre Steder end paa saadanne Udsær som Fugls og Svins, f. Ex. paa Trolsheds, hvor der ogsaa var vanskeligt at komme til.

Derefter foretoges Afstemning:

Alt Effersø stillede Endringsforslag om at dele Provstens Forslag, tillodes. Dette Forslag vedtoges med 11 Stemmer mod 5.

Sidste Punktum af Provstens Forslag Nr. 6 a vedtoges med 11 Stemmer mod 3.

Provstens Forslag Nr. 6 a i sin Helhed vedtoges med 10 Stemmer mod 3. Herved bortfaldt de andre Endringsforslag til § 5.

§ 5 saaledes ændret vedtoges enstemmig med 14 Stemmer.

§ 7. Effersø bemærkede, at Udvalget havde stillet Forslag Nr. 2 c til en ny § 7, hvilket det nu, efter at Provsten havde stillet et Forslag i samme Retning, vilde tage tilbage; dog havde enkelte af Udvalgets Medlemmer foreslaaet en ny Passus (Nr. 9) indskudt, og hele Udvalget havde foreslaaet et nyt Stykke Nr. 11 b. fojet til Sen. Provsten anbefalede det Forslag, han havde stillet til en ny § 7, hvilket

Forslag ikke indførte noget nyt, og for saa vidt saadant heller ikke skete ved de foreslaaede Underendringsforslag, kunde han stemme for dem, ellers ikke. Ordføreren anbefalede Vedtagelsen af Underendringsforslaget Nr. 9 samt Nr. 11. Da Hauge-lovens § 2 kun omhandlede Hæuger og Haugepartier, havde man her faaet en lignende Bestemmelse om saadanne Ejendomme, som ikke kunde indbefattes under dette Begreb. Hertil sluttede sig Dalsgaard. Da man ikke havde noget Exempel paa, at Hauge-lovens § 2 var bleven fortolket saaledes, at den skulde gjælde andre Hæuger end saadanne, som vare i Fællig, kunde der vel ikke være nogen Fare ved at udvide dens Bestemmelser til at gjælde andre Forbejendomme og Herligheder, da der heller ikke her kunde menes andre end saadanne, som vare i Fællig. Medens der var Grund til at gjøre Sammenlægning noget vanskelig, fandt han, at man burde gjøre det noget lettere end hidtil at opnaa Udskiftning, hvorfor han havde været med til at stille Endringsforslaget Nr. 10, som han vilde anbefale. Provsten troede at forstaa, at her var Tale om at gjøre Forandringer i den bestaaende Lovgivning; det kunde han ikke være med til at gjøre ved denne Lov, som efter hans Mening kun skulde være en Slags stor Forretningsorden for Grandestævne. Hvor vidt Forandringen var heldig eller ikke, vilde han ikke her inklude sig paa. Efter et Par Udtalelser af Formanden og Provsten udtalte Schrøter, at han vilde stemme for Provstens Forslag. Han fandt det heldigt, at der blev fastslaaet en bestemt Fortolkning af de noget uklare Bestemmelser i Hauge- og Sagaloven; derimod kunde han ikke være med til at udvide først nævnte Lovs § 2 saaledes, at den mulig ogsaa skulde kunne anvendes paa Ba. Dalsgaard gjorde bemærkning paa, at Bestemmelsen i Hauge-lovens § 2 skulde anvendes efter Udskiftningslovens Grandsetninger. Han fandt ikke noget betænkeligt i, at $\frac{1}{4}$ af Ejerne i en fælles Ejendom skulde kunne tage Bestemmelser om Udskiftning; og skulde nogen sole sig forurettet, kunde han efter § 10 henvende sig til Domstolene. Efter korte Bemærkninger af Schrøter og Dalsgaard udtalte J. Nielsen, at Spørgsmaalet var, om der nogensinde skulde kunne foretages Sammenlægning, naar ikke alle Ejerne vare enige; Udvalget havde ment, at det, naar Ejerne af $\frac{1}{4}$ af Markesaltet stemmede derfor, burde tillades at indbringe Sagen for Udskiftningskommissionen, og at det samme burde gjælde om saadanne Herligheder og mindre Ejendomme, som ikke kom ind under Begreberne „Hæuger“ og „Haugepartier“. Medens Vejen til Sammenlægning burde være noget trang, havde Udvalget ment at burde gjøre Betingelserne for at opnaa Udskiftning noget lettere, end de nu ere. Her var kun foreslaaet

at gjøre et lille Skridt fra det bestaaende, hvorved man dog kunde opnaa nogen Erkjendelse for, hvor vidt man senere burde foretage større Forandringer i Udstiftningsloven. Var Taleren om at tage Bestemmelse om to forskellige Hællebrug, maatte der stemmes særskilt for hvert af dem. Herpaa var enig med Provsten i ikke ved denne Lov at foretage Forandringer i andre Love; desuden kunde man jo, hvad dette her angik, snart vente at faa Forandring i selve Udstiftningsloven. Formanden mente, at Bestemmelsen i Hauge Lovens § 2 om Hanger ogsaa maatte gjælde de til disse hørende Herligheder. Ordføreren fandt, at det var meget besværligt at gaa til Udstiftningskommissionen med ethvert Spørgsmaal, hvorom der ikke kunde opnaas fuld Enighed; derfor havde Udvalget foreslaaet, at et stort Flertal af Ejere kunde tage Bestemmelse herom; at man snart kunde vente sig nogen Forandring i selve Udstiftningsloven, troede han ikke, hvis det ikke skete som foreslaaet her. Efter nogle Bemærkninger mellem Formanden og Ordføreren, hvor først nævnte udtalte, at Ordet „Fordejsdomme“ i Nr. 9 var overskudigt, da de ikke var i Hælle og andre Fordejsdomme saa vel som Herligheder hørte med til Hanger, bemærkede Danneberg, at medens Herlighederne ofte hørte til Hanger, regnedes de skundom til Bøen, saa at endog hængende de havde Andel i Herligheder. Schrøter stillede saa Lyden.

Underændringsforslag Nr. 13 (til Nr. 9): Ordene „andre Fordejsdomme og“ bortfalde.

Derefter foretoges Afstemning.

Nr. 11 a vedtoges enstemmig med 13 Stemmer. Nr. 13 vedtoges enstemmig med 17 Stemmer. Nr. 9 saaledes ændret vedtoges enstemmig med 13 Stemmer. Nr. 11 b vedtoges ved Navneopraab med 10 Stemmer mod 6. Sa stemte: Hr. Joensen, D. Høsten, Efferdø, Danielson, J. Nielsen, J. Joensen, Dalsgaard, Niemannsen, Schrøter og Formanden; nej stemte: Provsten, D. Jacobsen, Penne, J. Jensen, J. Poulsen, Johs. Petersen, D. J. Petersen og D. M. Nielsen stemte ikke; R. J. Joensen og Olsen vare fraværende. Nr. 7 saaledes ændret vedtoges med 14 Stemmer mod 2. Derved vare Lovforslagets § 7 og Forslaget Nr. 10 bortfaldne; de andre til den stillede Ændringsforslag vare tagne tilbage.

Derpaa udsattes Forhandlingerne til næste Aftede.

Samme Dags Aften fortsattes Forhandlingerne.

Nr. 8. Efferdø, J. Nielsen og Dalsgaard stillede følgende

Underændringsforslag Nr. 14. (til Nr. 2 d — ny § 8):

I Stedet for Ordene „og Forlyndelsen af saames Kjendelse“ i Paragrafens Slutning sættes „og eventuelt til Overinstansen samt Forlyndelse af begge disse Instansers Kjendelse“.

Ordføreren bemærkede, at Udvalget havde stillet et Ændringsforslag til den foreslaaede ny § 8, hvorpaa dette, Nr. 14, uden videre Diskussion enstemmig vedtoges med 14 Stemmer.

Nr. 2 d (ny § 8) saaledes ændret vedtoges derpaa enstemmig med 14 Stemmer.

Lovforslagets § 8 (ny § 9). Efter en kort Anbefaling af Ordføreren vedtoges de under Nr. 1 b 1°, 2°, 3°, 4° foreslaaede Ændringer enstemmig med henholdsvis 12, 13, 14 og 15 Stemmer. Sen saaledes ændret vedtoges enstemmig med 14 Stemmer.

Lovforslagets § 9 (ny § 10). Efter korte Bemærkninger af Ordføreren, Schrøter og Formanden vedtoges Forslagets § 9 enstemmig med 16 Stemmer. Det foreslaaede ny Punktum Nr. 1 i vedtoges ligeledes enstemmig med 16 Stemmer. Sen saaledes ændret vedtoges enstemmig med 16 Stemmer.

Lovforslagets § 10 (ny § 11). Ordføreren anbefalede de af Udvalgets foreslaaede Ændringer (Nr. 1 j 1°, 2°). Provsten anbefalede et Ændringsforslag (Nr. 6 b.), han havde stillet for tydelig at betegne, naar end det kunde siges at være krænkelse, uden at nogen Lov dog var overtrædt. Ordføreren udtalte, at Udvalget havde tænkt paa at stille Forslag i samme Retning. Schrøter syntes ogsaa godt om Provstens Forslag. Han havde stillet et Underændringsforslag (Nr. 8) til Udvalgets Forslag, gaarnde ud paa en nærmere Bestemmelse af Erklæringen af Omkostningerne ved de her omhandlede Sager. Efter de almindelige Regler for Procesomkostninger hændte det ofte, at, om man fik de fleste eller alle af sine Paastande tagne til Følge, bleve Omkostningerne dog ophævede, d. v. s. Parterne kom til at betale dem. Dette kunde volde, at man hellere led Uret end havde at betale en formentlig Uret, da Omkostningerne kunde udgjøre mere end, hvad man vandt ved Processen. Formanden havde stillet et Underændringsforslag (Nr. 12) til Udvalgets Forslag om, at Sagerne skulde indaendes for den i Udstiftningsloven omhandlede Overinstans. Da de her omhandlede Sager nærmest vare Hangeager, surde de formentlig henlægges under den i Hauge Lovens omhandlede Overinstans. Det maatte desuden betragtes som anerkendt af Lagtinget, at den anden Instans var ophævet, da der i lang Tid ikke var

valgt noget Medlem til den. Ordføreren bemærkede, at Udvalget ikke kunde tiltræde Amtmandens Forslag. Grunden til, at der ikke var valgt noget Medlem til Udskiftningskommissionens Overinstans, var, at Formanden ikke havde foreslået Valg; at Tinget ikke betragtede denne Saks for ophævet, fremgik deraf, at det var et Par Aar siden henstillede til Ministeriet at indanke en Sag til Højesteret, netop fordi den ikke var påskjendt af denne Instans. I øvrigt var han enig med Formanden i, at en Omordning kunde være ønskelig saaledes, at begge de nævnte Overinstanser bleve forenede, men den maatte da helst bestaa af 4 af Lagtinget valgte Mænd i Forening med Sorenskrivere. Tinget maatte bedre kunne vælge end Amtmanden, især naar det Tilfælde indtraf, at der var usig var kommen her op og ikke kendte Folk. Schrøter fandt begge de omhandlede Overinstanser uheldige, men vilde foretrække den af Udvalget foreslaaede. Det var uheldigt, at Amtmanden, som i Hangeloven bestemt, skulde vælge Medlemmerne, og uheldigt, at han skulde have saa meget med Dommervesenet at gøre, at han var Formand i den i Udskiftningsloven omhandlede Instans. Formanden fandt, at Formodningen dog maatte være for, at der kun bestod en Overinstans, nemlig Hangelovens. Efter Udvalgets Forslag vilde man saa det Særlyd, at den samme Sag, naar den var behandlet ved Grændseherne, hørte under en Overinstans og, hvis den ikke var behandlet der, under en anden. For øvrigt var der af Amtet gjort Skridt til at faa en endelig Afgjærelse af, hvor vidt den i Udskiftningsloven omhandlede Overinstans skal anses som bortfalden eller ikke. Dalsgaard holdt paa Udvalgets Forslag. Skulde en Omordning finde Sted, burde det være i den af Ordføreren antydede Retning. En saaledes sammensat Kommission vilde beholde den samme Karakter, som den i Udskiftningsloven omtalte, der var mere folkelig end Hangelovens. Han vilde hellere have Sagerne henviste til den af de nu bestaaende Retter, der var mest heldig, end til den mindre heldige med en uvis Udsigt til en Gang i Tiden at faa denne omordnet. Ordføreren bemærkede, at naar Provsten sagde, at Udvalgets Forslag gjorde Forandring i Hangeloven, saa vilde han sige, at Formandens Forslag forandrede Udskiftningsloven, da der ogsaa var Tale om Udskiftningsloven. Hvis man ikke kunde præviser nogen Lovbestemmelse, som ophævede Udskiftningslovens Bestemmelser, maatte de gjælde endnu, da en Lovbestemmelse dog maatte være mere end nogle og tyve Aar gammel for at være forældet. Johs. Petersen foreskrev det, at man ved Udvalgets Forslag vilde puste nyt Liv i en Død, som man troede halv død; han vilde dog hellere foretrække at henlægge disse Sager under Hangelovens Overinstans, som alle vare enige om,

at den bestod, end ved denne Lov søge at forandre en anden Lov. Naar man talte om, at man kunde faa en ny Amtmand, som ikke kjendte Folk, saa traede han dog ikke, det kunde være uanselig for en saadan at finde Folk, som han kunde vandføre sig med. I øvrigt kunde man ogsaa faa en ny Sorenskriver, der ikke kendte Forholdene her. Provsten mente, at, hvis man ikke var fornøjet med de bestaaende Overinstanser, burde man fremsætte et særskilt Forslag om en Forandring. Efter nogle yderligere Bemærkninger af Dalsgaard, Schrøter, Provsten og Formanden udvalgte Ordføreren, at der ogsaa var noget uheldigt i, at den i Hangeloven befalede Overinstans blev valgt med en bestemt Sag for Ole. J. Nielsen fandt det ilde at udskifte Sagsmaalet om Overinstansen. Schrøters Forslag fandt han mindre heldigt. Hvis en indankende noget Sagsmaal i en Vedtægt og sit et væsentligt af disse anerkjendt, saa skulde de andre, efter dette Forslag, være alle Omkostningerne. Efter nogle yderligere Udtalelser af Schrøter og J. Nielsen foretoges

Afstemning. Nr. 6 b vedtoges enstemmig med 15 Stemmer. Nr. 12 forstodtes ved Navneopraab med 10 Stemmer mod 3. Sa stemte: Provsten, Johs. Petersen og Formanden; nej stemte: D. Jassen, Effersø, Danielsen, J. Nielsen, Brøge, J. Jacobsen, D. A. Petersen, Dalsgaard, Schrøter og D. M. Nielsen. Hr. Joensen, D. Jacobsen, J. Joensen, Poulsen og Rasmussen stemte ikke; R. S. Joensen og Olsen vare fraværende. Nr. 1 i 1 vedtoges med 9 Stemmer mod 2. Nr. 1 j 2° vedtoges med 9 Stemmer mod 4. Nr. 2 a vedtoges enstemmig med 12 Stemmer. Sen saaledes ændret vedtoges enstemmig med 14 Stemmer. Nr. 8 vedtoges med 10 Stemmer mod 3. Dermed bortfaldt Nr. 1 j 3°, § 10 (ny § 11) i sin Helhed vedtoges enstemmig med 14 Stemmer.

Bovforlagets § 11 (ny § 12). Schrøter anbefalede sit Forslag (Nr. 4) om, at Maximum for Møllen for Dybskræmmer blev forhøjet til 50 Nr., da Folk ellers vilde finde det uheldigt, at han for at befri sig fra den mindre Mølle ved Himmelsbølle påførte sin Næste en større. I øvrigt fandt han det heldigt, at Bestemmelserne gik ud her og indsatte i § 12. Formanden henstillede til Udvalget at tage sit Forslag tilbage til Fordel for Schrøters Forslag til § 12. Ordføreren vilde ikke have haft noget herimod, naar kun Schrøters Strafbestemmelse ikke havde været højere end Udvalgets. Efter nogle yderligere Udtalelser af Johs. Petersen, Schrøter, D. M. Nielsen, D. A. Petersen, D. Jacobsen, Danielsen og Formanden blev Schrøters

Endringsforslag Nr. 4 a forslaget med 10 mod 8. Udvalgets Forslag Nr. 1 k vedtoges med 10 Stemmer mod 6. Sen saaledes ændret vedtoges med 12 Stemmer mod 3.

Lovforslagets § 12 (ny § 13). Schrøters Forslag (Nr. 4 b) var bortfaldet ved Afstemning over § 11. Udvalgets Endringsforslag Nr. 1 b vedtoges enstemmig med 10 Stemmer. Sen saaledes ændret ligeledes med 11 Stemmer.

Lovforslagets § 13 (ny § 14). Udvalget tog sit Forslag Nr. 1 m tilbage, hvorpaa Sen enstemmig vedtoges med 13 Stemmer.

Lovforslagets § 14 (ny § 15) vedtoges enstemmig med 14 Stemmer.

Lovforslaget i sin Helhed.

Provsten udtalte, at saa Lovforslag vare saa vanskelige at behandle, som dette, da man ikke havde nogen anden Lov, der kunde tages til Mønster. Den store Mængde indleverede Endringsforslag lydede paa, at Sagen ikke var moden til Medsendelse til Ministriet. Han vilde derfor stille Forslag til Beslutning om, at Sagen udsattes til næste Aar, at dens samtlige Altskytter trykkes og omsendes til Tingets Medlemmer i betimelig Tid. — Et Forslaget stillede og toges under Behandling, tilfaldes enstemmig med 16 Stemmer.

Forslaget var saa lydende:

1. Forslaget til Lov om Grandestævne paa Færøerne forelægges det næste sammentrædende Lagting til fornøjet Behandling.

2. Formanden anmodes om for offentlig Regning at lade trykke: a. det af Lagtinget i 1878 vedtagne Forslag til Lov om Grandestævne paa Færøerne; b. Amtmandens Betænkning over Sagen tilligemed det af Regeringen forelagte Lovforslag angaaende denne Sag; c. Udvalgets Betænkning og de af dette samtidig med Betænkningen stillede Endringer; d. alle de andre Endringsforslag, for saa vidt disse ikke af selve Forslagsstillerne ere bleve tagne tilbage, tilligemed en Angivelse af, hvorledes Afstemningen over dem faldt ud; e. Lovforslaget, saaledes som det nu er vedtaget.

3. Det saaledes udarbejdede og trykte tilstilles samtlige Medlemmer af Lagtinget i betimelig Tid før Lagtingets Sammentræden med de hyderligere Bemærkninger, som Amtmanden muligvis maatte finde Anledning til angaaende denne Sag.

4. Det meddeles Justitsministeriet, af hvilken Grund Sagen er udsat.

Efter Anbefaling af Efferes, Formanden, Danielsen, Provsten og Henke vedtoges dette Forslag enstemmig med 16 Stemmer.

Efter disse Vedtagelser lyder Forslaget saaledes:

Forslag til Lov om Grandestævne paa Færøerne.

§ 1.

Grandestævne afholdes som hidtil af Sysselmanden aarlig paa hans første Omreise i Sysslet i hvert Grandestævnedistrikt for sig. Forandring i den bestaaende Distriktsinddeling kan foretages af Amtet efter Indstilling af Sysselmanden.

§ 2.

Angaaende Udskiftning og Deling af Fælleshauger og Sammenlægning af Haugepartier samt angaaende Brugere af Jordejendomme, der ere i Fællig, og af de til samme hørende i Fællig værende Herligheder kan der paa Grandestævne under Sagtagelse af de Regler, som indeholdes i nærværende Lov eller i øvrigt ere foreskrevne ved den gjældende Lovgivning, oprettes Vedtægter, som skulle være bindende for alle, der ere lodtagne i de paagjældende Ejendomme og Herligheder som Ejere eller Brugere.

§ 3.

Ligeledes kunne paa Grandestævne oprettes Vedtægter til Ordning af saadanne indre Bygdeforhold, der have almindelig Betydning for Bygderne uden dog at henhøre under den kommunale Forvaltning, hvilke Vedtægter dog, for at have bindende Kraft, skulle være approberede af Amtet.

§ 4.

De Sager, som ønskes behandle paa Grandestævne, skulle være anmeldte for Sysselmanden inden det foregaaende Aars 1ste November. Dog kan en Sag ogsaa foretages uden saadan forudgaaet Anmeldelse, naar Ejere eller Brugere af tre Fjerdedele af den paagjældende Jordejendom eller Herlighed eller, for saa vidt Sagen angaar de i § 3 omhandlede Bygdeforhold, tre Fjerdedele af Distriktets eller den paagjældende Bygds Medvere ere mødte paa Grandestævnet og stemme derfor.

§ 5.

Inden 1ste Januar har Sysselmanden ved Bæstning til Kirkestævne og efter Omstændighederne tillige gjennem vedkomnende Skjedsfaster at lade bekendtgjøre i de til Grandestævnedistriktet hørende Bygder, hvilke Sager for ham ere anmeldte til Sagtagelse ved det paafølgende Grandestævne, tilligemed en Angivelse af, til hvilken Tid han agter at begynde sin Grandestævne-reise, og

paa hvilke Dage han ventes at kunne være i de forskellige Bygder.

Selve Dagen for Grandestævnets Afholdelse bliver derefter af Sysselmannden at foranstalte bekendtgjort i de paaagjældende Bygder med mindst Aftens Børsel paa den efter de stedlige Forhold herligstsmæssigste Maade. Dog kan paa de Der, hvor Sysselmannden ikke bor, naar tre Fjerdedele af Husfædrene, der tillige ere Ejere eller Brugere af tre Fjerdedele af Ejendommen, stemme derfor, oprettes en Vedtægt om at renoncere paa Aftensbørsel. Et saadan Grandestævne kan dog i inter Tilfælde afholdes, hvis ikke mindst Halvdelen af Distriktets Husfædre, der tillige ere Ejere eller Brugere af Halvdelen af Jurdegebsket, ere mødt paa samme.

§ 6.

I Sager angaaende Ordningen af Forhold, der vedkomme de i Fællig værende Jordbrug eller de til samme hørende Herligheder (§ 2), har enhver Ejer eller Bruger Stemmere i Forhold til Størrelsen af sin Andel i samme. Er Ejeren ikke bosat i Distriktet, skal i alle Tilfælde, hvor ikke særlige Bestemmelser gives, Brugeren anses befuldmægtiget til at stemme paa Ejers Begne, naar denne enten ikke selv møder eller har givet en anden skriftlig Fuldmagt til at møde og stemme for sig.

§ 7.

Med Afstemning over Sager, der angaa de i Fællig værende Jordbrug og Jordherligheder skal, hvor ikke anderledes i Lovgivningen er bestemt, i Tilfælde af, at Sagen har været bekendtgjort paa den i nuværende Lovs § 5 foreskrevne Maade, til en gyldig Beslutning udfordres Stemmestærke efter Marketallet, dog saaledes, at Ejere eller Brugere af mindst en Tredjedel af hele Marketallet maa have stiet for Sagen, hvortil der, naar en saadan Bekendtgørelse ikke har fundet Sted, til en gyldig Beslutning udfordres, at Ejere og Brugere af to Tredjedele af hele Marketallet have stemt for Sagen, hvilke Bestemmelser ogsaa skulle gjælde i de Tilfælde, hvor der ved Lov af 24de Februar 1866 om Haugeværnen paa Færoerne er foreskrevet, at Afgjørelsen skal ske ved Stemmestærke efter Marketal, samt de i Ragsloven af 9de Februar 1854 § 1 og 6 omhandlede Tilfælde, hvortil Bestemmelserne i Haugeovens § 2 om Hangers og Haugeparters Deling og Sammenlægning ogsaa skulle være gjældende med Hensyn til Jordherlighedens Sammenlægning.

For saa vidt Sagen angaar Udskiftning og Deling af Fælleshauger, skal det anses som gyldig Vedtagelse, naar Ejere eller Brugere af tre Fjerdedele af Hangers eller Haugepartens Marketal have stemt for Sagen.

§ 8.

Naar en Vedtægt er oprettet i Henhold til § 7, bliver der samtidig at foretage Valg af en Repræsentant, som paa samtlige Medinteressenters Begne under en eventuel Indsigelse mod Vedtægten (jfr. § 11) har at modtage Kald og Børsel til Udskiftningskommissionen og eventuelt til Overinstansen samt Forkyndelse af begge disse Instansers Kjendelse.

§ 9.

Vedtægter angaaende de i § 3 omhandlede Bygdeforhold kunne oprettes ved simpel Stemmemærke, dog saaledes, at der til en gyldig Afstemning udfordres, at mindst en Tredjedel eller Halvdelen af samtlige Husfædre have stemt for Sagen, henholdsvis eftersom den har været bekendtgjort i Henhold til denne Lovs § 5 eller først er anmeldt paa selve Grandestævnet.

Naar en saadan Vedtægt er tiltraadt paa Grandestævne, bliver den af Sysselmannden med hans Erklæring, eventuelt Indsigelse og øvrige Oplysninger at indlede til Amtet, og har Amtmanden, naar han finder, at den egner sig dertil, at forsyne den med Approbation og samtidig at bestemme, til hvilken Tid den skal træde i Kraft. Indsigelse mod de i denne § omhandlede Vedtægter bør være fremsatte for Sysselmannden inden 4 Uger efter Vedtægten's Indgaaelse.

§ 10.

Forhandlingerne paa Grandestævne ledes af Sysselmannden efter en af Bygdens Husfædre ved simpel Stemmemærke vedtagen, af Ruldet approberet Forretningsorden og indføres i Sysselmets Politikprotokol, af hvilken enhver stemmeberettiget kan erholde Udskrift mod bet i Sportelreglementet for Udskifter bestemte Gebyr. Ved Mødets Slutning oplæses Protokollen og underskrives af Sysselmannden med Bihuer, efter at det protokollerede er bleven vedtaget.

Den approberede Forretningsorden og de indgaaede Vedtægter indføres af Sysselmannden i vedkommende Distrikts Grandestævneprotokol, der anskaffes af Kommunen.

§ 11.

Finder nogen, at hans Ret er krænket ved en paa Grandestævne i Overensstemmelse med denne Lovs § 7 oprettet Vedtægt, navnlig derved, at han ikke er bleven forholdsvis ligestillet med de øvrige ved Vedtægten kundre, kan han indbringe Sagen for de i Lov om Udskiftning af Fælleshauger paa Færoerne af 4de Marts 1857 anmeldte Instanser, og har han derom snarest muligt at underrette Sysselmannden og for ham

under Fortabelse af sin Ret til senere Paaanke, inden 8 Uger, efter at Vedlagelsen har fundet Sted, ved Attest fra Udskiftningskommissionens Formand at godtgjøre, at Sagen er indanført for Kommissionen. Sysselmanen har derpaa ved Læsning til Kirketæerne eller paa anden hensigtsmæssig Maade at foranstaltet dette samt Berømmelsen bekendtgjort for de paaagjældende Beboere af Grandestævnestrøket, og vil den oprettede Vedtægt efter Draftændighederne af Sysselmanen kunne stilles i Bero, indtil Sagen ved Kommissionens Kendelse er bleven afgjort.

Gebyrer og Omkostninger beregnes efter Bestemmelserne i Lov af 4de Marts 1857 om Udskiftning af Fælleshaver paa Færøerne og bæres af Ejerne og Brugere af den paaagjældende Forbøjendom efter Marketal, med mindre Udskiftningskommissionen finder, at der ingen Grund har været til at indbringe Sagen for samme, i hvilket Fald de bæres af den eller dem, der have indanført Sagen.

§ 12.

For hver af de paa Grandestævne oprettede Vedtægter bliver der af og iblandt de i Sagen stemmeberettigede at vælge en eller flere i Distriktet bosatte Mænd til at føre Tilsyn med, at de i Vedtægten fastsatte Bestemmelser blive overholdte, samt gjøre Anmeldelse til Sysselmanen om de imod samme begaaede Overtrædelser. Undladelse heraf straffes med Bøder af indtil 20 Kr. Valget foretages paa Grandestævne ved stumpe Stemmeslæthed for 3 Aar ad Gangen. Enhver er pligtig at modtage det paa ham faldne Valg, men kan undslaa sig for at modtage Gjenvalg, for end lige saa lang Tid er forløben som den, hvori han har udført det omhandlede Overv.

§ 13.

For saa vidt der ikke i de gjældende Love er foreskrevet særlige Straffebestemmelser, blive Overtrædelser af de i denne Lov ommeldte Vedtægter at straffe med Bøder af indtil 50 Kroner, som tilfalde Stedets Fattigvæsen, hvad ogsaa skal gjælde med Hensyn til de Bøder, der idømmes efter § 12.

§ 14.

Sager, der anlægges efter denne Lov, behandles som offentlige Politisager og paaanføres eventuelt til Amtets Overpolitiret. Bantale finder dog sin Sted efter Anmeldelse fra de i § 11 omhandlede Tilsynsmænd, eller naar den bejæres af nogen anden, der er interesseret i den paaagjældende Vedtægt.

§ 15.

Med Hensyn til de enkelte Forretninger, der foretages paa Grandestævne og ikke ere omhandlede i denne Lov, har det sit Forblivende ved de i saa Henseende gjældende Regler.

Den 10de September oplæstes og vedtoges følgende Skrivelse til Justitsministeriet:

Herved tillader man sig at meddele det høje Justitsministerium Underretning om, at Lagtinget i indværende Samling paa sædvanlig Maade har behandlet det af Ministeriet forelagte Forslag til Lov om Grandestævne paa Færøerne, men at Tinget paa Grund af den store Mængde af indkomne og til Dels vedtagne Endringsforslag til Lovens enkelte Paragrafer og i Betragtning af Sagens store Betydning enstemmig vedtog at undertæste Forslaget en fornyet Behandling i næste Lagtingsamling.

Færøernes Lagting, Thorshavn, den 10de September 1883.

H. Finjen.

D. P. Effersø.

H. Jørgensen.

Til
Justitsministeriet.

II. Andragende om Forandring i Handelsloven, saaledes at fremmede, som indføre Naafist, fritages for at erlægge Væstefgift.

Den 4. August fremlagdes i Tinget følgende Andragende:

Allerede for flere Aar tilbage, første Gang i 1863 og senere i 1876, blev der indgivet Andragende til Lagtinget om at indgaa til Regeringen med Forslag om Friiagelse for den i Handelsloven bestemte Væstefgift for de fremmede Fiskerfartøjer, som her fra Verne ville sælge den af dem fangede Fisk.

Da det Parti Fisk, som Fiskerfiske i Almindelighed indehave, ikke staar i noget Forhold til Skibets Drægtighed, er Erlæggelsen af den fulde Væstefgift et saa stort Raand paa Indførselen, at Fiskerne foretrakke at afgaa til engelske Havne, hvor Opføringen ikke er behørdet med en saadan Afgift, hvorved Fiskerne taber, ikke alene den Omkostning, som Njebmændene senere have ved Udsørel af det tilvirkede Produkt, men Befolkningen tillige taber det lønnebe Arbejde, som Tilvirkningen giver. Rige, siden Handelen blev frigiven, har Fiskeriet af fremmede taget et betydeligt Opsving, og man har Aar for Aar betraget, at al den Fisk, som fiskes under Verne af fremmede Fiskere, ikke indføres her; men hidtil har man ikke, uagtet de indgivne Andragender, erfaret, at der er foretaget noget fra Regeringens Side for at raade Bod paa det anførte Forhold.

Det er derfor, at vi undertegnede nu atter henvende os til det ærede Lagting, under Henvielse til de tidligere Andragender, om atter at indgaa med Forslag til Regeringen om at faa Handelsloven saaledes forandret, at Naafist indføres fri for Væstefgift, eller i alt Fald, at der kun betales Væstefgift for det Parti, som indføres, f. Ex. 10 Øre pr. Centner, som om trentlig vil svare til Væstefgiften. Da den tilvirkede Fisk vil indføres af Fartøjer, som betale Væstefgift, vil Statskassen ikke tabe, men derimod vinde ved en saadan Lovforandring, idet Produktionen forhaabentlig betydelig vil tillæge, naar Naafiste-Indførselen som anført bliver lettet.

Da Dampfiskerifarten her paa Verne nu ogsaa er hyppigere end tidligere, vilde det ogsaa lette Omvæltningen betydelig, om Dampfiske, som anløbe Verne for at lade Fisk og andre Varer uden at løsse, kun betale Væstefgift for det Parti,

som indlades under Kontrol eller efter Konnossements Udbiende.

Thorshavn den 1. August 1883.

Johs. Hansen, i Firma C. J. Siemsen's Handel.
Jacob Lützen.

Jørgen Vech & Sønner's Handel.

J. E. Dyrhøus.

E. Johansen. H. Jacobsen.

M. E. Nestorff & Sønner.

H. Wøhr. E. M. Olsen.

J. Jacobsen. Eliezer Jacobsen.

J. P. Evensen. E. D. Børentsen.

J. Jønsen.

Ved Sagens foreløbige Behandling den 8. August ønskede Schrøter at høre Formandens Udtalelse om, hvor vidt han antog, at Regeringen vilde fremme et saadant Andragende. Væstefgiften var i det hele en noget uheldig Afgift, da den altid stod i Vejen for at faa mindre Partier af Varer herop med et Fartøj, som ellers ikke skulde løsse eller lade her. Formanden betragtede ogsaa Væstefgiften i Almindelighed som en mindre heldig Besatningsmaade; men den var nødvendig paa Grund af de hverrende Forhold. Hvor vidt Regeringen vilde fremme et Andragende i den omhandlede Retning, kunde han ikke sige; men han skulde ikke nægte, at Forholdene havde forandret sig noget siden den Tid, da de første Andragender om fri Indførsel af Naafist blev indbragte i Lagtinget. Derpaa vedtoges enstemmig med 19 Stemmer at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil næste Dag valgtes: Effer's, Schrøter, Danielsen, B. Nielsen og J. Jacobsen.

Den 28. August fremlagdes følgende Udbalgsbetænkning:

Til Lagtinget er i Aar indkommet Andragende fra Njebmændene Johs. Hansen, Jacob Lützen m. fl., der gaar ud paa, at Handelsloven maa forandres saaledes, at Naafist indføres fri for Væstefgift, eller i alt Fald, at der kun betales Væstefgift for det Parti, som indføres,

samt at Dampskibe, som anløbe Kærserne for at lade Hjul og andre Varer uden at løsse, kun betale Læsteskat for det Parti, som indlades under Kontrol eller efter Kommissariats Udvisende. Undertegnede Udvalg, der af Tinget er nedsat til at afgive Beretning over dette Inddragende, tillader sig at anføre følgende:

Det er ikke noget nyt Spørgsmaal, som her foreligger, eftersom flere Inddragender om en Forandring i den i Loven af 21. Marts 1855 fastsatte Bestemmelse om Læsteskatts Erlægelse tidligere ere indkomne til Tinget og have været Gjenstand for sammes Overvejelse. Men allerede, inden denne Sag nogenlunde kom til Behandling i Lagtinget, vare Inddragender i denne Retning indkomne til Regeringen fra James Bowie af Frajerburgh og William Elstam af Hull, henholdsvis 18. og 18., og det er ganske naturligt, at Regeringen maatte nære Betænkelighed ved at gjøre Indførselen af Kaaflist fri paa Grund af disse fra Udlandinge indkomne Inddragender, navnlig saa kort Tid efter, at den kongelige Frihandel paa Kærserne var hævet ved Lov af 21. Marts 1855. Den kongelige Enehandels Ophør var et meget vigtigt og betydningsfuldt Skridt. Det var ikke blot Regeringen, men ogsaa mange af disse Døds Behov, som nærede Frygt for, at Landet vilde blive overvundet af fremmede Kjøbmænd, navnlig engelske, som vilde hæmme den indenlandske Handelsstands Udvikling og muligvis undertrykke Folkets Nationalitet og Uafhængighed. Det er saa naturligt, at Regeringen den Gang ikke turde gaa videre. Det maatte da først vise sig, hvad Følger det vilde have, at en Befolkning, som hidtil strengt var holdt borte fra ethvert Samkvem med Udlandinge, nu havde faaet en rettelig andstrakt Frihed. Hare eller i alt Fald Frygt for en saadan Indtrængen af fremmede var til Stede i den første Tid efter Enehandelens Ophør; men i Tidens Løb have Forholdene udviklet sig paa en for vore Døds saa heldig Maade, at den hervedværende Handelsstand ingenlunde har Grund til at frygte for en Konfurrence med udenlandske Kjøbmænd, og alle andre Forhold have siden den Tid fastnet sig saaledes, at enhver Grund til Frygt er forsvunden. Selv om Indførselen af Kaaflist gives fri for fremmede Fiskerfiske, hvorom der kun her er Tale, da indenlandske Skibe, eller Skibe, som under dansk Flag drive Fiskeri, efter Lov 21. Marts 1855 § 5 ere fritagne for Erlægning af Læsteskatt, er det i høj Grad usandsynligt, at fremmede Kjøbmænd nu af den Grund ville nedlægge sig her; men selv om saa var, vilde det ikke længer være noget, som i nogen som helst Retning kunde vække en begrundet Frygt. Fiskeriet er en af Kærsernes vigtigste Indtægtskilder, og det er i høj Grad glædeligt at se den Fremgang, som er sket siden den kongelige Ene-

handels Ophør i denne Retning. I 1855 dreves Fiskeriet udelukkende med aabne Waade; men da Beskanden her paa Døds vagede med Handelseng Frigivelse, saa man sig i Stand til at udstaffe paaende Fiskerfartøjer, hvis Antal i Aarenes Løb stadig er forøget og nu bragt op til henved tredive. Ikke blot heraf, men ogsaa af, at Waadfiskeriet drives med større Kraft, saa at en stor Mængde af de færreste Fiskere drage op til Islands Østkyst, hvor de om Sommeren drive selvstændigt Fiskeri paa de islandske Fjorde, fremgaar det, at Lusten til at drive Fiskeri er itogen; og samtidig have de færreste Fiskere erhvervet sig en saa stor Dygtighed i denne Erhvervsgren, at danske, norske og engelske Fiskerfartøjer nu aarlig anløbe Døds for at faa Fisk herfra. Naar det derfor tidligere er anført, at Færingerne ved fri Indførsel af Kaaflist vilde udvættes for den Frielse at opgive selv at drive Fiskeri og af Magelighed give sig i Tjeneste som Fiske-tilværelse, maa en saadan Frygt anses for ugrundet, selv om det ikke af andre praktiske Maasager var tilfældet, idet Fiske-tilværelsen er et Arbejde, som let kan udføres af Kvinder og Børn, hvorfor der af Kjøbmændene herfor gives en saadan Betaling, at Mænd i deres frugtige Alder aldrig vilde arbejde for den Betaling, som gives for samme. Men netop af den Grund, at Arbejdet ved Fiske-tilværelsen saa godt som udelukkende udføres af Kvinder og større Børn, for hvem anden Fortjeneste er vanskelig at opnaa, er der, siden Fiskeriet har naaet sit værdværende Opboj, udbredt en vis Grad af Beskanden blandt den Del af Befolkningen, som alene er henviset til at ernære sig ved sine Hænders Gjæringer. Dette Arbejde har derfor sin særdeles store Betydning som en Befordrer af den arbejdende Klasses Beskanden; men det har en endnu større Betydning derved, at Arbejdet udføres under aaben Himmel og ikke er overanstrengende, saa at det tillige har stor Indflydelse paa den arbejdende Klasses Sundhedsstand. Det maa derfor særlig af disse Maasager, som ogsaa fordi der maa søges tilvejebragt Arbejde for den stadig itigende Befolkning, anses som ønskeligt, at Indførsel af Kaaflist frigives for Læsteskatt, ligesom det ogsaa andre Steder anses for rigtig, at Kaaflister indføres uden Told eller Afgift for at fremme Industrien. Det heldigste vilde formentlig være, at Læsteskatten for Indførsel af Kaaflist helt frigaves; men for saa vidt Lovgivningsmagten ikke kan gaa ind derpaa, vilde det være ønskeligt, om der kun gaves Afgift af det Skatuum Hjul, der indføres; thi Forholdet er saaledes, at det næsten udelukkende er smaa Partier af Kaaflist, som ønskes oploshed, og Læsteskatten efter Skibets Drægtighed vil da forhindre Kjøbmændene i at byde saadanne Priser, som kunne tilfredsstille Sælgerne, der saa foretrakke at gaa

til nærmeste engelske Havn, hvor Ingen Afgift erlægges af den indførte Raafist, og hvor Rjoberne derfor kunne give en højere Pris.

For saa vidt det sidste Forslag skulde foretræffes, vilde det være nødvendigt, at der, som alt tidligere foreslaaet, ansættes Mænd, som havde Tilsyn med Løsningen, hvorimod et saadant Tilsyn maatte anses overflødig, for saa vidt Indførselen var helt fri; thi da Raafisten indføres uden Emballage, kan der ikke være Betænkelighed eller Frygt for, at der ved Løsningen skal indføres andre Varer, i alt Fald ikke større Frygt end den, der kunde have sig nu, da Jisterstibe hundredevis løbe ind i vore Havne og mulig kunne føre en eller anden Smugling i Land, hvad der i og for sig ikke har nogen Betydning, da vi ikke have noget Toldvæsen.

Hvor vidt Staten vil have Fordel eller Tab af Raafistens hele eller delvise fri Tilsørel, er et Spørgsmaal, som ikke kan have stort at sige; men det er indlysende, at den ikke vilde tabe ved den ottreandede Forandring, der, for saa vidt den vilde have den tilføjede Virkning, vilde forsøge Udførselen og selvfølgelig ogsaa Statens Indtægter af Ræstafgiften.

Med Hensyn til den sidste Del af Andragendet, nemlig, at Dampstibe, som anløbe Færøerne for at lade Fisk og andre Varer uden at løste, kun betale Ræstafgift for det Parti, som indlades under Kontrol eller efter Konnossementets Udvisende, da anser Udvalget, at det vilde være gunstigt, hvis en Forandring i den Retning stete i Handelsloven, og kunde endog være tilbøjeligt til at gaa endnu videre og foreslaa, at der af Dampstibe, som anløbe Færøerne, kun erlægges Ræstafgift for den Del af Lasten, som lades eller løses, uden Hensyn til Skibets Størrelse, da det saa vilde være muligt at saa en Konkurrent til det forenede Dampstibelskab, som nu besørger Postforbindelsen mellem Danmark og Island, paa hvilken Route Færøerne vel anløbes, men i flere Henseender negligeres, navnlig fordi Selskabet hovedsagelig tager Hensyn til de islandske Interesser. — Snidertid foreskriver det Udvalget, at, naagt Tinget burde henlede Regeringens Opmærksomhed paa Uøsteligheden af en Forandring i Handelsloven i den her antydede Retning, saa har dette Spørgsmaal endnu ikke for Befolkningen faaet den Betydning, som den fri Indførsel af Raafist vil have.

Udvalget tillader sig i Henhold til det foranstaaende at foreslaa:

at Ragsinget indgaar til Regeringen med Andragende om, at der foretages Forandring i Lov af 21. Marts 1855 saaledes, at udenlandske Jisterfartøjer, som indføre Raafist til Færøerne, skulle fritages for

Erlæggelse af Ræstafgift, eller i alt Fald, at der af saadanne Jisterstibe kun erlægges Ræstafgift af det Kvantum, der indføres.

Ragsinget den 28. August 1883.

D. B. Effersø. B. Nielsen. D. Jacobsen.
Drsorer.

Undertegnede tiltræde fuldstændig oenstaaende Udtalelser samt Indstillingen; men ved Behandling af denne Sag er vor Opmærksomhed henledet paa et Spørgsmaal, som under de i tidligere Sædler i Tinget førte Forhandlinger er sat i Forbindelse med samme, nemlig at søge at saa Salt indført her uden beraf at betale Ræstafgift. Vi maa anse det for særdeles heldigt, om dette kunde opnåas. Måsten alt det Salt, der indføres her, bliver anvendt til Tilberedning af Klipfisk og som saadan igjen udført her fra Øerne til Dels til det øvrige Kongerige, medens en rent forsvindende Andel bruges paa selve Øerne til Madlavning m. m.

Ræstafgift bliver jo erlagt i Stedet for Told, men for at gjøre det muligt for Handel og Industri at optage Konkurrenten med Nabo-landene ere Grundsaetningerne for den Bøvgivning, der gjælder for det øvrige Kongerige, disse, at den ved Indførselen erlagte Told godtgøres ved Udførselen. Paa Færøerne derimod maa man ikke alene betale Ræstafgift (o: Told) ved Indførselen af Salt, men naat det udføres som en Del af Klipfisken med Skibe, der ikke have haft Ladning af opløst her, endvidere betale Ræstafgift (Told) beraf ved Udførselen. I hvor høj en Grad dette er hæmmende, er aabenbart; vore egne Jisterstibe og fremmede Jister foretrække som oftest at forbyde sig med denne Vare fra Ørkenøerne, Shetland, Vest eller andre flodstede Pladser til ikke ringe Afbræk for den herbærende Handel. Forskjellen paa Prisen paa Salt paa flodstede Pladser og her er meget ringe, da det Ræstafgiften fraregnet, medfører omtrent lige saa store Omkostninger at føre det fra Liverpool til disse som til Færøerne; hvis den omhandlede Afgift var afskaffet, vilde de herbærende Rjoberne med Held kunne optage Konkurrenten. Afskaffelsen af denne Afgift vilde dernæst navnlig kunne de ejendomsløse og mindre bemidlede, nemlig dem, der hovedsagelig ernære sig ved Jisteri, til gode.

I andre Lande s. G. Frankrig gjør Staten mangt og meget for at opskyde Jisteriet, blandt andet ved forskjellige Pengesumtæninger; paa Færøerne anvender man den indførte Taktik, den lader sig svære Skatter af det Salt, der anvendes til Jisteriet.

Vi tillade os endvidere at foreslaa til Ragsingets Vedtagelse:

at der i Forbindelse med Andragendet om fri Indførsel af Naasfist indstilles til Ministeriet at søge Loven saaledes forandret, at Læsteafgift ved Indførselen af Salt bortfalder.

J. H. Schrøter. M. Danielsen.

Ved Sagens 2. Behandling den 31. August anbefalede Ordføreren (Efferø) den af hele Udvalget foreskrevne Indstilling, hvis Vedtagelse formentlig vilde føre til, at her blev indført mere Naasfist end hidtil, hvilket atter vilde bidrage til en forøget Kælland blandt den Del af Befolkningen, som derved fik rigeligere Arbejde. Schrøter anbefalede Mindretallets Indstilling. Der var noget ubilligt i, at man her betalte Told (Læsteafgift) af Saltet, som igjen blev udført i Klippisten. Selv om en Kjøbmand nu havde et Fartøj liggende ledigt i Liverpool, kunde det ikke lønne sig at lade det komme herop med Salt, hvis det ikke kunde saa Fragt tilbage igjen. Ordføreren og Formanden bestrægte, at man ved at medtage for mange Ting gjorde Gjennemførelsen endnu vanskeligere; da desuden de fleste Skibe, som kom hertil med Salt, toge Fragt tilbage og saaledes, selv om Mindretallets Indstilling blev vedtagen, maatte betale Læsteafgift, vilde Spørgsmaalet næppe saa stor praktisk Betydning. Danielsen anstode helst, at Læsteafgift af Salt og Naasfist bortfaldt samtidig, da man ellers næppe fik Saltet fritaget for denne Afgift. Sagens Overgang til 3. Behandling vedtoges enstemmig med 17 Stemmer.

Den 4. September fremlagdes følgende Endringsforslag:

Endringsforslag

til

Mindretallets Forslag til Andragende om Forandring i Handelsloven.

Til Indstillingspunktet føjes:

„og at det tillades, at Skibe, som klarer paa Færterne istæn for der at indlade Varer, kun erlægge 2 Kr. pr. Kommerceløst af Skibets Drægtighed“.

Ragtingsalen den 4. September 1883.

J. H. Schrøter. M. Danielsen.

Samme Dag foretoges Sagens 3. Behandling.

Udvalgets 1. Indstillingspunkt vedtoges efter en kort Ubefaling af Efferø enstemmig med 16 Stemmer.

Mindretallets Indstilling. Schrøter udtalte, at der ved Sagens 2. Behandling var udtalt, at de fleste Skibe, som kom hertil med Salt, tog andre Varer tilbage; nu havde han og Danielsen stillet Forslag om, at saadanne Skibe kun skulde betale halv Læsteafgift. Provsten mente sig ikke at være sagkyndig paa dette Omraade, men fandt dog, at Spørgsmaalet om Naasfisten var det vigtigste og dog det simpleste; blev det nu belempret med for meget Paahæng, kunde der næres Frygt for, at det kom til at møde Vanskelighed ei eller andet Steds paa dets videre Bædring, saa meget mere som Salt heller ikke var fuldfrit i Danmark; derfor kunde han hverken stemme for Mindretallets Forslag eller sammes Endringsforslag. Hvis Skibe, som kom hertil med Salt, skulde fritages for Læsteafgift, maatte der vel holdes Kontrol med, at de ikke toge Varer med herfra igjen. Schrøter mente, at Salt var lige saa vigtigt for Befolkningen at saa frit indført som Naasfist. Om Forslaget blev vedtaget, vilde der næppe behøves mere Kontrol end nu med Fiskeriskibene; i øvrigt vilde vel næppe nogen finde paa for jactan en Ubetydeligheds Skyld at begaa Svig. Hvis Lovgivningsmagten ikke vilde toge Saltet med, kunde den dog fremsætte Forslaget om Naasfisten; men bad man nu kun om Fritagelse for Læsteafgift af Naasfist, kunde man ikke i den første halv Snes Aar atter sætte Lovgivningsmagten i Bevægelse for Saltets Skyld. Bel betales der i Danmark Told af Salt, men ved Indførsel blev denne dog igjen godtgjort, og her udførtes vist $\frac{25}{100}$ af alt indført Salt med Klippisten. Formanden fandt det mindre heldigt, at der i denne Sag var fremkommet et nyt Forslag til sidste Behandling. De fleste Skibe, som kom hertil med Salt, førte ogsaa andre Varer. Schrøter bemærkede, at det i Endringsforslaget omhandlede Spørgsmaal havde været omtalt ved Sagens 2. Behandling.

Mindretallets Endringsforslag til sammes Forslag forfaldtes med 8 Stemmer mod 6.

3a stemte: Efferø, Danielsen, O. J. Petersen, Dalsgaard, Schrøter og O. M. Nielsen.

Nej stemte: Dr. Joensen, Provsten, Henke, J. Joensen, Poulsen, Johs. Petersen, Rasmussen og Formanden.

Jensen, O. Jacobsen, J. Nielsen og J. Jacobsen stemte ikke.

R. S. Joensen og Olsen vare fraværende.

Mindretallets Forslag forkastedes ligeledes med 8 Stemmer mod 6.

Ja stemte: Skafsen, Danielsen, D. J. Petersen, Dalsgaard, Schrøter og D. M. Nielsen.

Nej stemte: Brovsten, Efferes, B. Nielsen, Henke, J. Jøensen, Poulsen, Johs. Petersen og Formanden.

G. Jøensen, D. Jacobsen, J. Jacobsen og Rasmussen stemte ikke.

N. J. Jøensen og Olsen vare fraværende.

Den 10. September oplæstes og vedtoges følgende Indstilling:

I nærværende Lagtingsamling er til Tinget indkommet Andragende fra Njohmændene Johs. Hansen, Jacob Bligh med flere, der gaar ud paa, at Handelsloven maa forandres saaledes, at Raafisk indføres frit for Læsteafgift, eller i alt Fald, at der kun betales Læsteafgift af det Parti, som indføres, samt at Dampskibe, som anløbe Færøerne for at lade Fisk og andre Varer uden at løse, kun betale Læsteafgift for det Parti, som indlades under Kontrol eller efter Konnossements Udførelse.

Efter at Sagen har været behandlet i Tinget, vedtoges at indgaa til Regeringen med Andragende om, at der foretages Forandring i Lov af 21. Marts 1855 saaledes, at udenlandske Fiskerifartøjer, som indføre Raafisk til Færøerne, skulle fritages for Erløggelse af Læsteafgift, eller i alt Fald, at der af saadanne Fiskerifartøjer kun erlægges Læsteafgift af det Kvantum, der indføres.

Det Tinget i Genhold til de i Udvalgsbetænkningen anførte Grunde ærbødigt skal udbede sig det høje Ministerråds Medvirkning til den foreslåede Lovforandring, maa bemærkes, at det af Forhandlingerne om Sagen fremgik, at det ansaaes heldigst, om Erløggelse af Læsteafgift for Indførsel af Raafisk helt ophørte.

Med Hensyn til den Del af Andragendet, som gaar ud paa en Lømpelse i Erløggelsen af Læsteafgift for Dampskibe, som anløbe Færøerne for at lade Fisk og andre Varer uden at løse, samt det af et Mindretal stillede Forslag om, at Læsteafgift for Indførsel af Salt skulde bortfalde, maa fremdeles bemærkes, at det af Forhandlingerne fremgik, at Grunde til, at der ikke blev stillet Forslag om det første Punkt, og til, at Mindretallets Forslag blev forkastet, uagtet Forandringer i begge Retninger maatte anses ønskelige, hovedsagelig laa deri, at Tinget ansaa den fri Indførsel af Raafisk for at have en saa overordentlig Betydning for Øerne ved, at Fisketilværelsen i høj Grad tjener til at forbedre den arbejdende Klasses Kaar, at man ikke vilde vanskeliggjøre Gennemførelsen af dette Spørgsmaal, hvorpaa man satte særlig Vægt, ved dertil at knytte andre Sager, om hvilke der kunde være mere Tvivl.

Lagtinget den 10. September 1883.

D. Jøensen. D. P. Efferes.

G. Jøensen.

Til Institutsministeriet.

III. Andragende om Statstilskud til Opførelse af Skolebygninger.

A. Fra Landet.

1. Andragender, som bleve indsendte til Regeringen.

Den 1. August foretoges foreløbig Behandling af flere til Tinget indkomne Andragender om Tilskud af Statskassen til Opførelse af forskellige Skolebygninger. Det ved-

toges enstemmig med 17 Stemmer at henvisse disse Andragender til Udvalget for forskelligeartede Sager, hvilket Udvalg, efter at flere Andragender af samme Natur vare henvisse til det, afgav følgende den 16. August i Tinget fremlagte Betænkning:

Til underlegnede Udvalg er blevet henvist en Række Andragender om Lagtingets Medvirkning til, at der af Statskassen man kunne op-

naas de sædvanlige Tilskud til Skolebygningers og Skolelærers Opførelse. Saaledes har Forstanderskabet for Østers Præstegjælds Kommune fremsendt et Andragende om et Statsstilskud paa 4,000 Kr. til Opførelse af en Skolebygning af sædvanlig Størrelse paa Strænder. Forstanderskabet for Kvalbo Kommune har indsendt et Andragende om et Statsstilskud paa 1,400 Kr. til en Skolestue paa 12 Alens Længde og 10 Alens Brede indvendigt Maal i Bygden Kvalvig, hvilken antages at ville koste 2,427 Kr. Og Dre. Forstanderskabet for de forenede Sogne paa Sønders har fremsendt et Andragende om Statsstilskud paa 1,400 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Bygden Høve. Denne Skolestue tænkes at skulle blive 12 Alen lang og 9 Alen bred indvendigt Maal og at ville koste 2,544 Kr. Fra Forstanderskabet for Nordersøernes Præstegjælds Kommune er der indsendt et Andragende om et Tilskud af Statskassen paa 1,400 Kr. til Opførelse af en Skolestue paa 10 Alens Længde og 8 Alens Brede indvendigt Maal i Bygden Sydrøhø, og endelig et Andragende fra Pastor Evensen om et Statsstilskud paa 1,400 Kr. til Opførelse af en Skolestue af sædvanlig Størrelse i Bygden Ordevig, hvor toende Privatmænd have lovet et frivilligt Bidrag til en saadan Bygning af 800 Kr. i det hele. Efter, hvad Udvalget har erfaret, synes det en Fejltagelse, at dette Andragende ikke er blevet forelagt Forstanderskabet, hvilken Fejl imidlertid efter Udvalgets Formening nødvendig maa rettes, forinden Andragendet indsendes til Ministeriet. I øvrigt maa man med samtlige Andragere være enig i, at de paagældende Kommuner have saa ringe Statterne, at de ikke ved egne Midler ville være i Stand til at opføre de nødvendige Skolebygninger, og at den til Stedet værende Trang til at saa saadanne opførte er i høj Grad stærk, hvorfor man paa det bedste maa anbefale, at Lagtinget yder sin Medvirkning til, at det ansøgte kan opnåas. Naar Lagtinget hos Regeringen anbrager om at erholde det sædvanlige Statsstilskud til ovennævnte Kommuner i det omhandlede Øjemed, vil det tillige derved have givet sit Samtykke til, at de nævnte Kommuner opføre passende Skolestuer og erhverve disse Bygninger som faste Ejenbomme.

Indretallet (Schrøter) kan ikke tiltræde ovenstående Bemærkning om, at Lagtingets Samtykke til Skolebygningernes Opførelse og Erhvervelse er givet dermed, al samme anbrager om Statsstilskud til Bygningerne.

I Genhold til ovenstående tillader man sig at indstille til Lagtingets Vedtagelse:

Lagtinget anbrager hos Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet paa, at der tilstaa Østers Præstegjælds Kommune et

Statsstilskud paa 4,000 Kr. til Opførelse af en Skolebygning paa Strænder, at der tilstaa Kvalbo Sogns Kommune et Statsstilskud paa 1,400 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Kvalvig, at der tilstaa de forenede Sognes Kommune paa Sønders et Statsstilskud paa 1,400 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Bygden Høve, at der tilstaa Nordersøernes Præstegjælds Kommune et Statsstilskud paa 1,400 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Bygden Sydrøhø og at der tilstaa Frodebs Sogns Kommune et Statsstilskud paa 1,400 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Bygden Ordevig under Forudsætning af, at et Andragende i sædvanlig Form desangaaende fremsendes fra Kommunens Forstanderskab.

I Udvalget for de forskjelligartede Sager, Thorsbavn d. 15. August 1883.

Sørensen, Schrøter. H. Nielsen. Drøftere.

Den 20. August kom Sagen til 2. Behandling. Efter en kort Anbefaling af Drøfteren (Brousten) vedtoges Overgang til 3. Behandling enstemmig med 17 Stemmer.

Til Sagens 3. Behandling, den 23. August var der stillet følgende Endringsforslag:

I Stedet for Udvalgets Forslag: „at der tilstaa de forenede Sognes Kommune paa Sønders et Statsstilskud paa 4,000 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Bygden Høve“ sættes:

„at der tilstaa de forenede Sognes Kommune paa Sønders et Statsstilskud paa 4,000 Kr. til Opførelse af en Skolebygning i Porters Sogn, idet det overlades Forstanderskabet at afgjøre, om Lærerboligen skal opføres i Høve eller som Tilbygning til Skolestuen i Porters.“

Færøernes Lagting, Thorsbavn d. 23. August 1883.

Sørensen. S. H. Schrøter. H. Nielsen.

Efterat Drøfteren havde anbefalet Indstillingspunkterne og begrundet Endringsforslaget, vedtoges dette enstemmig med 17 Stemmer. Udvalgets øvrige Indstillingspunkter

vedtoges ligeledes enstemmig med henholdsvis 18, 17, 18 og 17 Stemmer.

Den 10. September opstod og vedtoges følgende Indstilling til Ministeriet:

I Lagtingets indværende Samling er der, saaledes som Tilfældet har været i en Mærkelig, fremkommet nogle Andragender fra en Del Landkommuner om Tingets Medvirksomhed til, at der af Statskassen maa tilstås de andragende Kommuner de i lignende Tilfælde sædvanlige Tilskud til Opførelse af Skolebygninger og Skolestuer, idet Kommunerne ikke se sig i Stand til ved egne Midler at opføre de nødvendige Bygninger til Skolevæsenet i Sognene.

I det man kan henvise til det angaaende de omhandlede Andragender i medfølgende Udvalgsbetænkning anførte, skal man paa det bedste anbefale, at der tilstås Østersø Præstegjælds Kommune et Tilskud paa 4,000 Kr. til Opførelse af en Skolebygning paa Estrander, at der tilstås Rønby Sogns Kommune et Statstilskud paa 1,400 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Bygden Rvalvig, at der tilstås Nordøernes Præstegjælds Kommune et Statstilskud paa 1,400 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Bygden Sydredal, at der under den i Betænkningen angivne Forudsætning tilstås Grodebo Sogns Kommune et Statstilskud paa 1,400 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Bygden Ørdevig, og endelig, at der tilstås de forenede Sognes Kommune paa Sudersø et Statstilskud paa 4,000 Kr. til Opførelse af en Skolebygning i Vorkere Sogn, om hvilket sidste Punkt man skal oplyse, at der oprindeligt kom fra nævnte Kommunes Forstanderskab foreslaa et Andragende om et Statstilskud paa 1,400 Kr. til Hjælp ved Opførelsen af en Skolestue i Bygden Høve i Vorkere Sogn, men at man senere har erholdt Bistand om, at bemeldte Forstanderskab meget snarligt at kunne opføre en hel Skolebygning i Sognet, men at der kan være Spørgsmaal om, hvor Behovslejligheden til Væreren helst maa opføres, enten i Høve eller i selve Vorkere Bygd.

Da der imidlertid allerede er tilstået Vorkere Sogn et Tilskud paa 1,400 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Bygden Vorkere, har man troet det rigtigst at give Andragendet den Form, at der af Statskassen tilstås 4,000 Kr. til Hjælp ved Opførelsen af en Skolebygning i Vorkere Sogn, saaledes at i hvert Fald en Skolestue opføres i Bygden Høve, men det i øvrigt overlades til Forstanderskabets nærmere Afgørelse, om Behovslejligheden for Væreren skal opføres som Tilbygning til Skolestuen i Vorkere eller i Bygden Høve, sammen med Skolestuen dersees.

I det Haab, at det her ansøgte maa kunne blive bevilget, skal man paa det varmeste anbe-

fale Sagen til det høje Ministeriums gunstige Forsorg, og maa man sluttelig ndtale sin Taknemmelighed over, at de hidtil fra Lagtinget fremsendte Andragender i lignende Retning have mødt hos Kongemagtens forskellige Faktorer en Imødekommelse, der har været til stort Fremme for Skolevæsenets Udvikling her paa Øerne.

Jægersnes Lagting, Thorsdau, d. 10. September 1883.

H. Jensen.

Sørensen.

G. Joensen.

Til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

2. Andragender, som ikke indsendtes i Mar.

I Anledning af nogle andre til samme Udvalg henviste Andragender fremlagdes den 17. August følgende Betænkning:

Medlems vedkommende Udvalg i Lagtingets tidligere Samlinger har indstillet samtlige indkomne Andragender om Statstilskud til Hjælp ved Opførelse af Skolebygninger og Skolestuer til Lagtingets Anbefaling, har man i Mar. ikke troet at kunne tilraade noget lignende. For de Andragenders Vedkommende, som man har kunnet anbefale, er der gjort en særlig Indstilling, til hvilken man kan henvise og skal i nærværende Betænkning lade udtale sig nærmere om de Andragender, som man ikke kan indstille til videre Fremme, i alt Fald for Tiden.

Fra to Medlemmer af Forstanderskabet for Nordstrøms Kommune er saaledes fremsendt et Andragende om Lagtingets Anbefaling til, at der fra Statskassen maa ydes til Biskupshavn Sogn ud over de allerede bevilgede 3,000 Kr. til Skolebygning samme Steds et yderligere Tilskud paa 1,900 Kr. til Anskaffelse af nogle nærmere betegnede Gjenstande: to Værelser paa Loftet, 1 Skælb, 1 Køkken med Tørvæske o. s. v.

Udvalget indvalgte ikke vil nægte, at det i og for sig kunde være ønskeligt at faa en Del af det omhandlede opført ved Bidrag fra Statskassen, kan man dog under de nuværende Forhold ikke anbefale, at Lagtinget indgiver noget Andragende til Regeringen desangaaende, idet den ydede Bevilling paa 3,000 Kr. til en Behovslejlighed for Væreren, efter at Sognet ved frivillige Bidrag forinden havde opført en Skolestue, er saa rigelig, at man næppe uden at være paatrængende for Tiden kan ansøge om en yder-

ligere Statshjælp. Man vil ved en saadan Ansøgning formentlig kunne udsætte sig for, at det ansøgte afflaas, og at Bevillingsmyndigheden for Fremtiden med mindre Beredvilighed end hidtil vil give de nødvendige Bevillinger til Skolebygninger.

Fra samme Forstanderskab er der indkommet et Andragende om Statsstiftud til Opførelse af en Beboelseslejlighed for Læreren i Halderød. For nogle Aar siden blev der bevilget et Statsstiftud paa 1,400 Kr. til Opførelse af en Skolestue samfundets. Denne er nu opført. Læreren havde forinden ved egne Midler opført en Bolig til sig selv, saa at der ikke er nogen øjeblikkelig Nødvendighed for at opføre en Beboelseslejlighed her. Hertil kommer, at der i Lagtingets sidste Samling blev indsendt et Andragende fra Nordstrøms Kommunes Forstanderskab om at faa en lignende Bevilling paa 2,600 Kr. til en Beboelseslejlighed for Læreren i Aalvig, hvor man ligeledes ved Hjælp af et Statsstiftud paa 1,400 Kr. har opført en Skolestue, og hvor Læreren selv havde et Hus, hvilket han imidlertid nu har afhændet. Dette Andragende er ikke endnu forelagt Rigsdagen, og som Folge deraf er der formentlig al Grund til at vente, indtil man ser, hvorledes Bevillingsmyndigheden stiller sig dertil, før man fremsender Andragender af lignende Art.

Af samme Grund kan man heller ikke anbefale at fremsende et Andragende fra Forstanderskabet for de forenede Sogne paa Sønders om et Tilskud paa 2,600 Kr. til en Beboelseslejlighed for Læreren i Rørdere og et lignende paa 2,600 Kr. til Læreren i Jamten, hvortil for sidste nævntes Beboelse kommer, at Skoleforholdene der for Tiden ere i Gjenstand for Overvejelse i andre Hensyn, saa at det vilde være ubetimeligt nu at indsende et saadant Andragende.

Endelig er der fra Forstanderskabet for Nordstrøms Kommune fremskommet to Andragender om det sædvanlige Statsstiftud paa 1,400 Kr. til Opførelse af Skolestuer i Husum og Mygledal. Da Udvalget imidlertid antager, at det inden ret lang Tid maa blive nødvendigt at faa opført en hel Skolebygning i en af disse Bygder, og finder det uheldigt først at søge en Statshjælp til Skolestuer og dernæst efter maast fori Tids Forløb om Hjælp til Opførelsen af Beboelseslejlighed for Læreren ved samme Bygd, vilde man foretrække, at der skulde ansøges om Statsstiftud til en Skolebygning i en af de nævnte Bygder.

I Hensyn til ovenstaaende tillader Udvalget sig at indstille:

Det meddeles Forstanderskabet for Nordstrøms Kommune, at Lagtinget ikke for Tiden ser sig i Stand til at anbefale et Andragende om yderligere Statsstiftud til Skolebygningen i Bestmanhavn.

Det udsættes indtil videre at fremsende Andragender om Statsstiftud til Opførelse af Beboelseslejlighed for Lærerne i Halderød, Rørdere og Jamten.

Der forespørges hos Forstanderskabet for Nordstrøms Kommune, om dette ikke vil foretrække at fremsende Andragende om et Statsstiftud paa 4,000 Kr. til Opførelse af en fuldstændig Skolebygning enten i Mygledal eller paa Husum fremfor at fastholde Andragendet om kun at faa Hjælp til Opførelse af Skolestuer paa begge Steder.

I Udvalget for forskjelligartede Sager, Thors-havn d. 16. August 1883.

Sørensen, B. Nielsen, J. P. Schrøder.
Ordfører.

Den 21. August kom Sagen til 2. Behandling; dens Overgang til 3. Behandling vedtoges enstemmig med 19 Stemmer.

Ved Sagens 3. Behandling den 24. August vedtoges Udvalgets Indstilling enstemmig med 14 Stemmer.

Et Andragende fra Forstanderskabet for de forenede Sogne paa Sønders om yderligere Tilskud til Opførelse af en Lærerbolig i Baag fremlagdes den 6. September og fattedes samme Dag under foreløbig Behandling. Skriveren foreslog Sagen udsat til næste Aar som for sent indkommen, hvilket enstemmig vedtoges med 16 Stemmer.

B. Fra Thorshavn.

Den 16. August fremlagdes i Tinget et Andragende om Statsstiftud til en Skolebygningens Opførelse i Thorshavn. Ved Sagens foreløbige Behandling den 17. August vedtoges enstemmig med 18 Stemmer at overgive Sagen til samme Udvalg, som afgav forslaget den 8. September fremlagte Betænkning.

Fra Thorshavns Kommunalbestyrelse er der indkommet et Andragende til Lagtinget om dets Anbefaling til, at der af Statskassen maa tilstaa Kommunen et Tilskud paa 8,000 Kr. til Hjælp ved Opførelsen af en Almueskolebygning i Thorshavn.

Undertegnede Udvalg, til hvilket denne Sag har været henvist, skal i den Anledning bemærke, at Kommunalbestyrelsen tidligere har ansøgt om at erholde 15,000 Kr. som en Gave eller som et rentefrit Lån fra Statskassen, hvilket sidste i sin Tid blev bevilget, men paa Betingelser, som Kommunalbestyrelsen den Gang fandt uantagelige. Da Udvalget maa være Tvivl om, hvor vidt den nu ansøgte betydeligere Hjælp vil kunne opnaas paa gunstigere Betingelser, og da der allerede i Aar af Lagtinget er stillet Andragender om meget betydelige Tilskud fra Statskassen til Hjælp ved Opførelsen af Skolebygninger i Landkommunerne, tillader Udvalget sig at indstille til Tingets Bedtagelse:

Den enbellige Beslutning i Anledning af det fra Thorshavns Kommunalbestyrelse indsendte

Andragende om Tingets anbefaling til at erholde et Statstilskud paa 8,000 Kr. til Hjælp ved Opførelsen af en Almue-skolebygning i Thors-havn udsættes til næste Aar.

I Udvalget for forskjelligeartede Sager.

Færøernes Lagting, Thorshavn d. 8. September 1883.

Sørensen. F. H. Schrøter. J. Nielsen.

Den 10. September vedtoges Udvalgets Indstilling enstemmig med 13 Stemmer.

IV. Bedtagelse af en Adresse til Justitsministeriet.

Ved Lagtingets Klubning den 30. Juli fremlagdes „til Underretning“ bl. a. Skrivelse fra Justitsministeriet af 6. November f. A., hvori meddeles, at der er meddelt Ejeren af Svane-apotheket i København, Apotheker Nicolai Alfred Benzon, Tilladelse til at anlægge og drive et Hjelpeapothek i Thorshavn. I Anledning heraf fremlagdes i Tinget den 7. August følgende Henstilling:

Undertegnede tillade sig herved at henstille til Lagtinget, om og hvor vidt Tinget bør foretage noget Skridt i Anledning af, at Regeringen administrativt har gennemført § 2 i det af Lagtinget i forrige Session forklarede Udkast til Lov om Medicamenthandel paa Færøerne.

Lagtingsklubben, den 3. August 1883.

J. Dalgaard. F. H. Schrøter.
Ejone Thomsen. Jacob Jacobsen.
M. Danielson. S. Mathiesen.

Til Lagtinget.

Ved Sagens foreløbige Behandling den 9. August anbefalede Schrøter at tage nævnte Henstilling under Overvejelse. Provsten spurgte Forslagsstillerne, hvad de havde tænkt at opnaa ved en saadan Henstilling. Selv om Regeringen her havde begaaet en Fejl, hvad han i øvrigt ikke kunde lade, troede han ikke, at der var noget for Lagtinget at gøre. Schrøter svarede, at det maatte blive et eventuelt Udvalgs Sag at overveje, hvad der burde gøres. Tinget havde Ret til at henvende sig til Folketinget eller Rønnen for at faa Ministeriet sat under Rigsretsanklage; dertil troede han dog ikke der var Grund, men Regeringen havde her formentlig taget for lidt Hensyn til Lagtinget; derfor kunde dette lade Regeringen vide, at det søgte sig krænkelse, og han antog, at Regeringen ikke glæde vilde gøre sig Lagtinget til Uven. For manden udvalgte, at Regeringen havde været fuldt berettiget til administrativt at afgøre, hvor vidt et Apothek her skulde oprettes eller ikke, og at det ogsaa fremgik af Motiverne til Lovforslaget om Medicamenthandel, at det forinden havde været påtænkt, at et Apothek skulde oprettes i Thorshavn; om dette Spørgsmaal var Lagtingets Betænkning heller ikke bleven forlangt. — Schrøters Forslag om at nedlægge et særligt Udvalg i Sagen vedtoges ved Navneopraab

med 10 Stemmer mod 7. Sa stemte: Blasse, Ole Jacobsen, Danielsen, Henke, Jacob Jacobsen, Ole Jacob Petersen, Dalsgaard, Rasmussen, Schrøter og E. M. Nielsen. Nej stemte: Provsten, Effersø, B. Nielsen, Joen Poulsen, Johannes Petersen, Olsen og Formanden. Br. Jørgensen og J. Jørgensen stemte ikke. M. J. Jørgensen var fraværende.

Schrøter foreslog, at Udvalget skulde bestaa af 5 Medlemmer, hvilket enstemmig vedtoges med 12 Stemmer. Til Medlemmer af Udvalget valgtes den næste Dag: Schrøter, Danielsen, Dalsgaard, Rasmussen og J. Jacobsen.

Den 23. August fremlagdes følgende Betænkning:

I Anledning af en af 6 Lagtingsmænd til Tinget gjort Hensetting, om og hvilket Stridt samme burde foretage i Anledning af, at Regeringen administrativt har gennemført § 2 i det af Lagtinget forfattede Lovudkast om Medicamenthandelen paa Færøerne, skal undertegnede Udvalg, der er udsat til at behandle Sagen, tillade sig at foreslaa til Lagtingets Vedtagelse at tilstille Justitsministeriet en saa lydende Adresse:

„Af det høje Justitsministeriums cærede Strivelse til Amtet af 6. November f. A., kommenteret Lagtinget, fremgaar, at Ministeriet administrativt under samme Dato har gennemført § 2 i det af Lagtinget i forrige Session forfattede Lovudkast om Medicamenthandelen paa Færøerne. I Henhold til Lov af 16. April 1854 om Færøernes Lagting § 11 skal Tinget i den Anledning næst efter at beslægtede den foretagne Forandring i det bestaaende, tillade sig underdanigst at udtale følgende:

„Naget af Lagtinget i Indstilling af 5. September f. A. fraraadede det nu foretagne Stridt, har det høje Ministerium ikke villet skænke Tinget Tillid til at have Evne til at bedømme, hvad der eigner sig for de herværende særegne lokale Forhold, og hvad der gavner Færøerne bedst. Vel har Tinget hidtil ikke kunnet faa alle sine Ønsker og Begjæringer angaaende Færøerne opfyldte hos Regeringen; men paa den anden Side er det i de 30 Aar, som Lagtinget har bestaaet, formentlig første Gang, at Regeringen, tvært imod Tingets udtrykkelig udtalte Begjæring, har gennemført Forandringer i det bestaaende. — Dette har jaaret Lagtinget. — Man har ikke kunnet indse, hvorved Tinget har forstærket det høje Justitsministeriums Tillid, og det saa meget mindre, som Lagtinget hidtil steds er optraadt meget loyalt overfor Regeringen.

Med at oprette Apotheker i Thorshavn samtidig med, at der foretages en Deling af Landskirurgens Lægedistrikt, har man foregrebet Ud-

viklingen. Først efter at Vestmannaøen Distriktslægeembedet var blevet besat, og det maatte vise sig, at Udviklingen medførte, at Hylsus fik mere at bestille som Læge og Apotheker, end han kunde bestrebe, vilde det rette Tidspunkt være at tage anber Tovervejelse, hvor udt hans Arbejde burde formindskes ved at oprette et Apothek eller ved at oprette et nyt Distriktslægeembede i Thorshavn, og det turde komme til at vise sig, at man fra alle Sider paa Færøerne vilde blive enig om, at det sidste var det heldigste.

At imidlertid samtlige Lægeembeder paa Færøerne, for at Apotheket skal kunne staa sig, ere eller vilde blive i en væsentlig Grad forringede ved den administrative Gjennemførelse af § 2 i bemeldte Lovudkast og som formentlig følge deraf Befolkningens Udgifter til Lægehonorar forøgedes, er uden for al Tvivl.”

I det Udvalg, der er udsat til at behandle den af 6 Lagtingsmænd indgivne Hensetting i Anledning af Lovudkastet om Medicamenthandelen paa Færøerne.

Thorshavn, den 22. August 1883.

J. H. Schrøter. M. Danielsen.
Ordfører.

J. Dalsgaard. J. Jacobsen.
S. Rasmussen,
med Forbehold.

Den 28. August fremlagdes følgende Endringsforslag til Udvalgets Forslag til en Adresse til Justitsministeriet:

I Stedet for „og som formentlig følge“ sættes: „er udenfor al Tvivl, og som følge deraf vilde Befolkningens Udgifter til Lægehonorar formentlig blive forøgedes“.

Lagtingsalen den 27. August 1883.

J. H. Schrøter. J. Dalsgaard.
M. Danielsen. J. Jacobsen.

Samme Dag kom Sagen til 2. Behandling.

Ordføreren (Schrøter) gennemgik Betænkningen, idet han fremhævede, at dette var første Gang, Ministeriet tvært imod Lagtingets Vedtagelse havde indført Forandring i det bestaaende. Vel havde Tinget ikke tidligere faaet alt, hvad det hos Ministeriet havde andraget paa, men denne Gang havde det indført noget, som Tinget havde sat sig imod. Hermed kunde et Flertal af Tinget føle sig utilfreds, og hvorvel Tinget ikke kunde drage Ministeriet til Ansvar, hvortil det manglede Myndighed, saa syntes

han dog ikke, der var noget galt i anseende af udtale sin Misbilligelse heraf, hvilket endog havde Hjemmel i Lagtingslovens § 11. Med Bemærkning, at der fra Udvalget var fremsat en Resolutionsændring, vilde han anbefale Sagen, Provsten havde ved første Behandling udtalt, at han ikke fandt, at der var Anledning for Lagtinget til at foretage noget saadant Skridt i den her omhandlede Sag som Indgivelse af en Mistillidsadresse, og han var endnu ikke overbevist om det modsatte. Det foreslående Afstykke vilde han ikke indlade sig paa at kritisere. Schrøter vilde betragte det som en Kalliterklæring, hvis Lagtinget ikke gjorde noget. At de, der i Fjor havde været imod at forlæste Paragrafen, ikke kunde være med til at jende nogen Besværling til Ministeriet, ansaa han for meget naturligt. Hvis Tinget ikke lod høre fra sig, kunde det se ud, som om det stille erkjendte sin Fejl ved at have forlæstet ommelede §: da vilde nok de fleste, som i Fjor havde været med til at forlæste Paragrafen, endnu nærede de samme Ansættelser, at Apotheket var en uheldig Institution, troede han ikke, man skulde undlade at lade Ministeriet vide, at man var misforstaaet med, at Regeringen ikke havde taget noget Hensyn til Tinget og derved tilspjeladende betvivlet Tingets Nødvendighed, hvad der var godt og gavnligt for Færøerne. Hvor vidt Ministeriet var i sin fulde Ret til at foretage et Skridt som det her omhandlede, var han heller ikke afgjort sikker paa. Han troede ikke, Loven om Medicin og Apothekere af 4. December 1672 ogsaa gjaldt paa Færøerne, da den ikke var tingsagt her; i det mindste havde gammel Praxis vist, at Loven i saa Tilfælde ikke var bleven overholdt, jaledes naar det hændte i denne Lov, at kun Apothekere havde Lov til at forhandle Medicin. Daa den kongelige Hænder havde haft Udvalget af Medicin. Han kunde godt forstaa, at Provsten ikke vilde stemme for Adressen, dels paa Grund af hans Stilling i Tinget og dels som Præst, hvor han maatte føle sig talset til at prædike Forsynlighed og Eftergivenhed. Johs. Petersen var af samme Mening som Provsten. Han havde stemt mod Sagens Overgang til 2. Behandling. Naar Ordføreren havde erklæret, at det ikke var Meningen at drage Ministeriet til Ansvar for dets Fremgangsmaade, kunde han ikke forstaa, hvad man vilde med en saadan Adresse, som her omhandlede; thi naar man ikke kunde udrette Noget, var det bedre at tie, ligesom det gamle Ord ogsaa sagde: „det er bedre at tie, naar man ved, man taber ved at tale“. Idet han maatte udtale, at han ikke troede, Ministeren havde gjort andet, end han var i sin fulde Ret til at gøre, vilde han heller ikke kunne stemme for Sagens Overgang til 3. Behandling. Skansen syntes, at Petersens Tale lod som en Røst fra længst forbundne Dage. Han kunde ikke se, at Lagtingets Stilling

vilde falde eller svæktes ved en saadan Adresse, som efter hans Mening var et Biværk ved om, at Tinget vilde hævde sin Selvstændighed og ikke af Navist Frygt holde sig fra at tale frit ud sin fulde Mening til sin overordnede, naar det gjaldt Folkets Gavn og det almene bedste. Johs. Petersen udtalte, at, om en af Lagtingsmændene i Aften traf Ministeren, saa vilde han fundet det i sin Orden, om han mundtlig udtrede sin Misbilligelse af det foretagne Skridt; men derimod kunde han paa ingen Maade være med til at sende en offentlig skriftlig Besværling. Schrøter bemærkede, at netop, fordi Tingets Medlemmer vare afskaarne fra en mundtlig Besværling, maatte den sendes skriftlig. Han troede ikke, man tabte ved at sige sin Mening, men snarere det modsatte; i øvrigt laa der ikke i Adressen noget, der kunde fornærme Ministeren. Danielien kunde ikke forstaa, hvorfor denne Sag mødte saa stærk Modstand i Tinget. Petersen udtalte, at det var bedre at tie, naar man vidste, man tabte; han kunde ikke se, her var noget at tabe. Hvorfor havde Ministeriet forrige Aar sendt Lovudkastet om Medicamenthandel paa Færøerne til Tinget? mon ikke for at høre dets Mening og paa en Maade spørge det til Raads? Og hvorfor havde det ikke taget noget Hensyn til Tingets Mening? Han kunde ikke se andet end, at man maatte være berettiget til en saadan Besværling, der var saa moderat, som den vel kunde være. Johs. Petersen fremhævede, at, om Ministeriet havde spurgt Lagtinget til Raads, var det dermed ikke bundet til at følge Raadet. Her var Meningen paa en Maade at give Ministeriet en Bretteføttelse. Schrøter mente, der var Forskjel paa, naar man spurgte en til Raads med Hensyn til noget, der angik en selv, og hvad der angik den tilspurgte; i det første Tilfælde behøvede man ikke at følge Raadet, medens man i det sidste Tilfælde var mere bunden hertil. Dette var Tilfældet her; Ministeriet havde hverken Fordel eller Skade af et Apoiqet i Thorshavn.

Sagens Overgang til 3. Behandling vedtoges med 11 Stemmer mod 5.

Den 1. September foretoges Sagens 3. Behandling.

Ordføreren (Schrøter) vilde ikke dvæle længe ved selve Adressen i Dag, da han udførlig havde gennemgaaet den ved 2. Behandling. De Indvendinger, der kom frem ved Sagens 2. Behandling, havde ikke svækket Udvalget i dets Mening, tvært imod. Naar et af Tingets Medlemmer (J. Petersen) ved nævnte Behandling havde udtalt, at, hvis man mundtlig havde talt med Ministeren, saa var det en anden Sag, vilde han gøre det ærede Medlem omværksomt paa, at, da vi nu vare afskaarne herfra, maatte man

gjøre det skriftlig. Han vilde hermed anbefale Sagen paa det bedste. Provsten: Den Gang dette Spørgsmaal kom ind i Tinget, vidste han ikke rigtig, hvad Meningen var hermed, hvorfor han tilfod sig at spørge Andragerne, hvad man egentlig havde tænkt sig at gjøre; men han fik da af den ærede Erbsøner et Svar, der affrættede ham i høj Grad, idet denne da gjorde gjældende, at man mulig burde henvende sig til Folketinget for dertilgjennem at paatale Ministeriets Fremgangsmaade ved at have givet Færøerne et Apothek tvært imod Lagtingets Indstilling, saa meget mere, som Lagtinget altid havde vist sig særdeles loyalt, idet man stadigt havde valgt en Landstingsmand, der var Regeringen tro. Han (Taleren) maatte dog glæde sig over, at disse Anhydninger ikke vare blevne til Virkelighed, idet det i Sagen nebsatte Udvalg, som kom til at bestaa af 5 af de 6 Medlemmer, der vare fremkomne med Andragendet, havde indskrænket sig til at paalægge, hvad Ministeriet har gjort. Han havde kunnet stemme for, at Sagen kom i Udvalg og blev behandlet i Tinget, naar den ikke kom videre; men han kunde ikke stemme for at sende Regeringen en saadan Adresse, som mest passende kunde kaldes en Mistillidsadresse. Man havde talt om at holde paa Lagtingets Særbeholdning, og det vilde han som Medlem af Tinget ogsaa gjøre, men han saa ikke, at Vedtagelsen af denne Adresse kunde styrke Lagtingets Anseelse eller fremme Landets Gavn. Hvis et Tilfælde indtraf, hvor Regeringen imod Tingets Ønske vedtog noget, som viste sig at have skadelige Følger, eller man var i Stand til at fremkomme med Forslag om at afhjælpe den skete Skade, saa vilde der være Beslighed til at indsende en saadan Adresse, men et saadant Tilfælde fandt han ikke at foreståge her. Spørgsmaalet om Regeringens Derektighed til at give Bevilling til at oprette et Apothek, vilde han ikke forbyde sig i — det vilde se komst ud, om han paatog sig en saadan Undersøgelse — saa meget mere, som den Omstændighed, at Justitsministeren, som tillige var en af Landets mest anseede retslærde, havde foretaget et saadant Skridt, formentlig maatte borge for, at det var lovmedholdeligt. Naar man nu spurgte om, hvad Udvalget vilde, saa var det første, der i Adressen antedes over, det, at Regeringen ikke havde villet stjerne Tinget Altro til at have Øjne til at bedømme, hvad der passede bedst for vare lokale Forhold. I Fjor, da der var Tale om, hvor vidt det skulde forbydes de handlende at sælge Medicin, var der Brug for Lokalkundskab, der, som et Medlem dengang udtalte, fandtes hos Lagtinget, medens Lokalkundskaben var hos Sundhedskollegiet; men den Bestemmelse, som Tinget da særlig fra raadede, var jo heller ikke gennemført, idet Røsmændene formentlig endnu, saaledes som Lagtinget havde ønsket det, havde Ret til at for-

handle Medicin. Hvad der var gennemført, var, at det var paalagt de udenfor Thorshavn boende Distriktslæger at købe deres Medicin fra et Apothek paa Færøerne; men dertil behøvedes ikke nogen Lokalkundskab. Taleren havde i Fjor stillet et Forslag om, at, for saa vidt en praktiserende Læge bosatte sig i Thorshavn, skulde han have Dispensationsret; men dette Forslag fik kun 4 Stemmer for sig i Tinget. — Hvor vidt Lægerne vilde vinde eller tabe ved den skete Forandring, havde man endnu ikke tilstrækkelig Ofsaring til at bedømme; men da det altid var i Apothekets Interesse at staa paa en god Fod med Lægen, var der neppe Grund til at antage, at Apotheket vilde stille sig saaledes overfor Lægerne, at disse skulde tabe meget. Dertil kom, at Lægerne ved at kunne hente deres Medicin fra Thorshavn ikke behøvede at have saa store Beholdninger liggende, som naar de skulde hente den fra Rjøbenhavn, og saaledes ikke vilde løbe den Risiko at nades til at kassere store Dele af deres Beholdninger, som tidligere Læger havde været nødt til at gjøre. Navnlige vilde det for Lægerne i Bestmanhavn og paa Rorderne være forholdsvis let at forflytte sig fra Thorshavn. Der var saaledes næppe nogen Grund til at tro, at Adressen havde Ret i sin Paastand om, at Lægernes Stilling vilde blive forringet ved Apothekets Oprettelse — tvært imod, og i ethvert Fald var denne mulige, men nu ikke bevistlige Paastand om, at Lægerne vilde blive nødt til at købe deres Medicin dyrere i Thorshavn end i Rjøbenhavn, en altfor skrøbelig Grund til at bygge nogen Mistillidsadresse paa. Man talte om, at enten maatte Lægernes Stilling blive forringet, eller ogsaa maatte de beregne sig højere Betaling; dette vilde kun formodningsvis kunne ske, naar Lægetaxten blev forhøjet, og for end det skete, vilde Lagtinget i Følge den tidligere fulgte Praxis saa Beslighed til at udtale sig. Hvad den Paastand angik, at man ved allerede nu at oprette et Apothek havde foregrebet Udsviklingen, da kunde den have en vis Derektighed, hvis den var kommen frem tidligere f. Ex. i Fjor, da der ved Behandlingen af Forslaget til Lov om Medicinhandel havde været god Beslighed dertil, eftersom der i Lovforslagets Motiver var sagt, at Apotheket rimeligvis vilde blive oprettet i en ikke fjærn Fremtid; men skjønt han to Gange havde gennemlæst Indstillingen og Betænkningen for i Fjor, havde han ikke fundet et Ord herom. Naar man nu kom til Regeringen med en saadan Besværgelse, maatte den vel spørge: „hvorfor have I ikke sagt det før?“ Da saaledes Høsten her væsentlig var paa Lagtingets Side, var det mindre vel betænkt at gjøre Regeringen Bebrejdelser i den Anledning. — Vilde man dernæst betragte Sagen fra det Standpunkt, fra hvilket Regeringen maatte have set den, saa var der endnu mindre Høje til at gjøre Regeringen Bebrejdelser, idet Sagen indirekte havde en længere Historie i selve

Linget. I 1877 indsendte Lagtinget en Indstilling til Regeringen, hvori det paa det varmeste anbefalede, at der paa Grund af Landkirurgens Distrikts store Omfang maatte oprettes 3 ny Læge-distrikter i dette Distrikt, hvorpaa Ministeriet svarede, at der for Liden ikke kunde være Tale om at ansætte mere end en Læge til for den vestlige og nordlige Del af Landkirurgens Distrikt med Bolig enten i Vestmanhavn eller Midvaag, og at der mulig kunde oprettes et nyt Læge-embejde i Thorshavn, dersom Boligen blev skaffet uden Udgift for Statskassen, og Hærserne vilde betale en Del. — mindst 1000 Kr. årlig — af hans Løn, i hvilken Anledning Thorshavns Kommune tilbød at bevilge $\frac{2}{3}$ af Udgifterne til Lægeboligen i Thorshavn. Efter at Lagtinget dernæst havde vedtaget, at den ny Distriktslæge skulde bo i Vestmanhavn, vedtog det foreløbig at stille Spørgsmaalet om en ny Distriktslæge i Thorshavn i Bero, da man ikke saa sig i Stand til at bevilge noget til hans Løn af hervedværende Kasser. Efter alt dette maatte Regeringen være berettiget til at antage, at her endnu var en Mangel tilstede, og da det nu traf sig saa heldigt, at Apotheker Benzou søgte om Tilladelse til at oprette et Apotek her, maatte Regeringen antage, at den ved at give en saadan Tilladelse i det mindste foreløbig vilde kunne afhjælpe det Savn, som her var til Stede, idet Landkirurgen havde mere at bestille, end han kunde overkomme. Og man maatte ikke glemme, at Apothekets Oprettelse først fandt Sted, efter at Landkirurgen, der maatte betragtes som særlig jagtlydig, gjentagne Gange og meget indtrængende havde anbefalet det. Disse Indstillinger maatte Regeringen selvfølgelig tillægge megen Vægt. Der- til kom, at denne Ordning ikke vilde koste Staten eller Hærserne en Øre, hvilket for dem, der saa at sige havde gjort sig det til Røgsprog ikke at tilraade noget, der kunde medføre Udgift for Statskassen, maatte have ikke saa lidt at betyde. Taleren mente derfor, at, om han eller Ordføreren havde været i Regeringens Sted, vilde de rimeligvis have gjort netop det samme, som den havde gjort, i den Tro, at de gjorde Hærserne en Tjeneste dermed. Men var dette Tilfældet, saa var der ikke Anledning til at sende nogen Mistillidsadresse. Han vilde derfor ende, som han havde begyndt, med at udtale, at Tingets Værdighed ikke forøgedes ved en saadan Vedtagelse, og at man ikke opnaaede mindre Gavn for Landet derved, men derimod kun udsatte sig for at vække Misstemning mod sig, hvorfor han vilde anbefale at stemme imod Indstillingen. Ordføreren (Schroter) kunde meget godt forstaa, at Provsten var imod en saadan Adresse i Klar, da han jo var imod Lagtingets Indstilling i denne Sag i Hjør. Han havde berigtiget Provsten ved den foreløbige Behandling og vilde altså gjøre det nu med Hensyn til, at Taleren havde

villet henvende sig til Folketinget om Sagen; det havde han aldrig villet, men da det fra den Side, Provsten hørte til, blev fremhævet, at Lagtinget i denne Sag var afmægtigt og intet kunde foretage sig uden at staa og gaa som Røtere, havde han opstillet som et Tankeexperiment, at Lagtinget, hvis det vilde, kunde gaa til Folketinget eller til Kongen for at søge at formaa dette til at paatale Ministeriets Fremgangsmaade. Adressen var ikke nogen Mistillidsadresse, heller ikke nogen Tillidsadresse, men kun en Beslagelse over, at Ministeriet ikke har villet høre Tinget Tiltro til at have Evne til at bedømme, hvad der egner sig for de hervedværende herregne lokale Forhold, og hvad der gavner Hærserne bedst. Naar Provsten havde udtalt, at en saadan Adresse vilde skabe Lagtingets Værdighed, da var han ikke i Stand til at se, at en Beslagelse over at være bleven skubbet til Side, skulde have den Virkning; derimod troede han, at en fuld Kapitulation lige overfor Regeringen snarere kunde drage en saadan Følge med sig. — Naar Provsten videre sagde, at det vilde skabe Folkets Gavn, da kunde han heller ikke se, hvorledes dette kunde gaa til. At den Omstændighed, at Lagtinget, om ikke ligeferm var traadt under Rod, saa dog tydelig skubbet til Side, kunde have en saadan Følge, vilde han snarere tro; thi saa kunde Lagtinget lige saa godt med det samme ophøre med sin Virksomhed. Provsten sagde fremdeles, at man ikke kunde sige, at Apotheket havde skadet Hærserne, for Erfaringen talte derfor; — ja, efter hvad han havde erfaret af Folk her, betalte de ligesaa mange Doktorpenge nu som tidligere og folkelig altfaa Apothekerregningen i Tilgift. Vel skulde Lægerne være bundne ved Lægeartzen, men det var en bekendt Sag, at den ikke blev fulgt og Patienternes Forhold lige overfor Lægen var saaledes, at de ikke godt kunde fremkomme med Klager over, at Lægen tog sig for godt betalt. Han vilde ikke nægte, at Sundhedsministeren nok kunde være en Danmarks største retslærde, og som Lægemand kunde han ikke indlade sig paa en Undersøgelse heraf; men han vidste dog, at det nuværende Ministerium havde de fin Vægt i videste Omfang, og at der var andre udmærkede retslærde, der mente, at det gik for vidt. Apotheket havde betydelig forringet Landkirurgens Løn og vilde ogsaa have den samme Virkning for Distriktslægernes Vedkommende; thi Apotheket var ikke forpligtet til at give Rabat; der sagdes, at det indbilerisk gav Distriktslægerne 25 pCt. Rabat; men dette vilde neppe være længere end, til Embeberne bleve ledige; saa vilde det nok vise sig, at Apothekerne for at kunne staa sig vilde give dem Liden eller ingen Rabat, medens Sygtils havde fortalt ham, at fra Danmark kunde man saa Mecklen fra dervedværende Apotheker med 100 pCt. Rabat, naar man havde fri Hænder. Endvidere udtalte Provsten, at ved

Apotheket vare Lægerne bleve fri for den Nødvendighed at have saa store Oplag af Medicin, at noget skulde fordaerves. Dette troede han dog ikke var Tilfældet; thi nu var der saa lidlig Forbindelse med Danmark, at det i det mindste var ligesaa nemt, om ikke nemmere, for Lægen paa Sønders at hente sin Medicin i Kjøbenhavn som fra Apotheket i Thorshavn, da der var hyppigere Forbindelse mellem Kjøbenhavn og Sønders end mellem denne og Thorshavn. Naar Provsten erkjendte, at det i Fjor kunde have været berettiget at tale om, at man ved at oprette et Apothek foretog Udviklingen, kunde det heller ikke i Aar være uberettiget. At der ikke fandtes noget bestemt udtalt herom i Indstillingen i Fjor, kunde til Dels have sin Grund i, at Ordføreren blev syg og en anden, som ikke saa julestændig var inde i Sagerne, maatte skrive Indstillingen. Imidlertid fraraadede Lagtinget dog Apothekets Oprettelse, og det maatte saa være Regeringens Sag, naar den ikke vilde følge Tingels Maad, gjennem sin Repræsentant paa Færøerne at forvisse sig om, at Apothekets Oprettelse ikke foretog Udviklingen eller i andre Henseender var uheldig. Naar Lagtinget i Fjor forkastede det dette forelagte Lovforslag om Medicinhandelen paa Færøerne, saa var det ikke saa meget, for at de herværende Kjøbmand kunde beholde Retten til at sælge Medicin, som af den Grund, at man vidste, at Lovforslaget nærmest var fremkommet for at rydde Vejen for et Apothek. Af Læger, som tidligere havde været heroppe, havde han hørt, at det var en meget uheldig Omstændighed ved at have et Apothek, at man efter en gammel Recept kunde saa Medicin, som maatte ikke passe til Sygdommen, og han havde hørt flere Læger udtale sig om det heldige i, at de kunde følge Sygdommens Udvikling ved, at Folk altid kom til dem for at saa Medicin. Lagtinget havde vel i sin Tid opstillet flere Lægedistrikter oprettede, men havde senere ligesom Landkirurgen indset, at det, paa Grund af en abnorm stor Sygelighed, der den Gang havde hersket blandt Befolkningen, var gaaet for vidt. Saa vel Landkirurger som de andre Læger havde bemærket fraraadet at ansøge for mange Læger, da disse ikke vilde saa tilstrækkelig Beskæftigelse, men af Mangel paa saadan enten vilde blive hyge og pirrelige eller hengive sig til mindre passende Beskæftigelse, og Provsten havde sluttet sig til dem i saa Henseende i Lagtinget. At det var saadant et Fald, at Apotheker Benzon havde tilbudt at ville oprette Apotheket, kunde han ikke indvunde, da en anden Apotheker ogsaa havde tilbudt det. Naar Provsten havde fremhævet, at Apotheket ikke kostede Landet noget, saa maatte han (Taleren) paastaa, at det formindskede Lægernes Indtægter, saa at enten maatte disse saa højere Løn, eller ogsaa fik vi mindre gode Læger. Han vilde fremdeles anbefale at stemme for Ind-

stillingen. Provsten beviiste med Lagtingsbetretningen i Haanden, at den tidligere Landkirurg som Medlem af Tinget i 1880 havde stemt for at jaare en Læge til i Thorshavn. Hvor vidt Apotheket var forpligtet til at give Lægerne Rabat, vidste han ikke, da han ikke havde set Apothekerprivilegiet; men det kunde vist ikke falde Apothekerens ind ikke at gjøre det, da det i saa Fald blev til hans egen Glæde. Fordi man i Fjor havde stemt imod Løven, kunde man godt stemme imod den foreliggende Adresse, da disse to Spørgsmaal vare hinanden udelukkende. Mogle, som i Fjor stemte imod Medicinamarktløven, udtalte ogsaa, at de ikke havde noget imod et Apothek, og det fremgik aldeles ikke af Sagens Akter i Fjor, at Vedtagelsen nærmest var en Udtalelse imod Apotheket, tvært imod. At den nuværende Fysikus skulde have noget imod, at Apotheket var oprettet, var ikke rimeligt, da han selv som praktiserende Læge tilligemed de andre Læger havde været med til at gjøre det første Skridt til at saa Apotheket. Da han desuden, den Gang han søgte Embedet, vidste, at Apothekerprivilegiet var givet, var der ingen Grund til at beklage ham. Ordføreren bemærkede, at, naar den tidligere Landkirurg havde stemt for at saa en Læge til i Thorshavn, saa var det nærmest for Hospitalets og Karantænevæsenets Skyld, og den Ulempe, der i saa Henseende var til Stede, afhjelper Apotheket ikke. Formanden udtalte med Hensyn til Indstillingen, at, naar der i denne var henvisning til Lagtingslovens § 11, saa var det mindre heldigt; Regeringen havde ikke handlet imod denne Paragrafs Bestemmelser. Spørgsmaalet om Oprettelsen af Apotheker kunde hverken henregnes til de Sager, der ere af indgribende Betydning for Landets Velstand, eller til de Sager, ved hvilke der maa lægges særlig Vægt paa Lagtingets Indsigt og Erfaring. Om Apothekets Oprettelse behøvede Regeringen ikke at spørge Lagtinget, og den havde heller ikke gjort det, men kun berettet, at et saadant i en nær Fremtid agtedes oprettet. At anke over, at Tinget ikke altid havde faaet sine Ønsker opfyldte hos Regeringen, var utaknemmeligt; thi Regeringen havde lige saa godt som Rigsdagen for sin Del været meget rindhaandet overfor Færøerne; derfor vilde en saadan Udtalelse være meget uheldig. Ordføreren (Skrøter) oplyste, at Meningen med at henvise til Lagtingslovens § 11 kun var at begrunde Lagtingets Ret til at fremkomme med en saadan Udtalelse. Man var ikke utaknemmelig for, hvad der var opnaaet, men i de sidste 12 Aar var det ikke lykkedes at saa noget igjennem hos Justitsministeriet, naar Tinget ikke havde været saa heldigt at saa Amtmanden til at slutte sig deril eller, maasse rettere sagt, naar Amtmanden ikke havde kunnet saa Lagtinget til at følge sig. Formanden kunde forsikre Ordføreren om, at Regeringen ikke saa

faa meget paa, om en Sag kom fra Amtmand eller Lagting, som paa de Grunde, der anførtes for eller imod samme. Efter at Ordforeren og Formanden endnu havde været et Par Bemærkninger, udtalte Rasmussen, at han havde været med til at bringe denne Sag ind i Tinget, og han havde den Gang ment, at det var et ganske udflydigt Spørgsmaal. Det viste sig imidlertid, at den strax mødte Modstand, saa at man endog imod Skif og Brug vilde hindre den fra at komme i Udvalg. Dette blev dog vedtaget, og imod sin Vilje kom han ind i Udvalget. Han havde følt sig ubehagelig berørt af, at Regeringen imod Tingets Bedtagelse havde gjenemført § 2 i det oftere omtalte Lovforslag. Derfor vilde han udtale en Betingelse af det Sted; men nu, da Udvalget var gaaet videre, havde han underskrevet med Forbehold og kunde ikke stemme for Indstillingen. Ordforeren glædede sig over, at Sagen var kommen i Udvalg, selv om Indstillingen blev forkastet, og at den var naaet til 3. Behandling; blev Adressen vedtaget, foresaa der en positiv Tilfjendegivelse af, at man hervede Tingets Stilling fra forrige Samling; blev den forkastet, var det en indirekte Tilfjendegivelse af, at man havde taget fejl; han skulde i saa Fald hellere have ønsket, at de, der stemte imod Loven i Hjør og dog imod Adressen i Aar, vare fremkomne med positive Forslag til en Takadresse for med det samme at udtale, at Tinget havde manglet Gode til at bedømme, hvad der eguede sig for Færgerne, og at Lagtinget i Hjør havde handlet galt. J. Nielsen udtalte, at det var bekjendt, hvorledes han i Hjør stillede sig til Spørgsmaalet om Medicament-handelen, idet han udtalte sig derom først i Lagtinget og siden i „Dummalætting“; men her var Spørgsmaalet et helt andet, i det mindste havde Udvalget gjort det dertil. Lovforslaget i Hjør gik ud paa at fratage Handelsmændene den Ret, de hidtil havde haft til at sælge Medicin, til Fordel for Lægerne eller, hvis et Apotek blev oprettet, til Fordel for dette. Man kunde derfor ikke sige, at § 2 i Lovforslaget var gjenemført, fordi Regeringen havde givet Bevilling til et Apotek, og herover havde Lagtinget ikke Grund til at føle sig fornærmet. Om Lægerne havde Tab eller Fordel af Apoteket, maatte være deres Sag, da de jo havde udtalt sig for at faa det. Hverken Adressens Indhold eller dens Form vilde gjøre Lagtinget Vre; derfor vilde han stemme imod den. Rasmussen mente, at Regeringen ved at foreslåge Tinget det omhandlede Lovforslag, hvori den formentlig havde stillet et Apoteks Oprettelse i Udsigt, havde raadspurgt Lagtinget; og da dette ved Forkastelsen af Lovforslaget i sin Helhed dermed ogsaa havde fraraadet et Apoteks Oprettelse, var der ved Oprettelsen af et saadant i Thors-havn ikke taget noget Hensyn til Lagtingets Me-

ning; herover kunde han ikke andet end føle sig ubehagelig berørt. Danielsen var ikke af Provstens Foredrag overbevist om, at der var noget galt i at stemme for Adressen — snarere det modsatte. Den var holdt i en saa moderat Tone, at den ikke kunde støde Ministeriet; han kunde ikke se, hvilken Skade man kunde faa af at vedtage den. At Medicin ikke blev dyrere, naar Lægerne tog den fra Apoteket i Thors-havn, kunde han ikke indse; for kunde Lægerne forhandle med Leverandørerne, men nu vare de bundne. Den Praet, Lægerne sparede, saldt paa Apoteket, som nok vilde tage sig betalt, og siden skulde der for Sundheds Bedkommende altså betales Praet fra Thors-havn. Han vilde dog ikke hestage, at Apoteket var oprettet, men at den ofte omtalte § 2 var gjenemført. Schrøter mente, at, hvis den almindelige Lovgivning om Apoteker ogsaa gjaldt paa Færgerne, vilde Arbejdsmændene heller ikke have Lov til at sælge Medicin. For øvrigt var det ret betegnende, at alle, der vare imod denne Adresse, i det mindste alle de, der havde stemt imod, at Sagen skulde i Udvalg, vare Embeds- eller Bestillingsmænd, hvorefter ingen af dem, der havde stemt derfor, vare Indhavere af saadant Levebrød, for hvilken Bemærkning han blev kaldt til Orden af Formanden, idet man maatte finde, at der berod en Insinuation om, at de nævnte Herrer havde stemt som Stet, fordi de vare Embeds- og Bestillingsmænd. Provsten maatte med Foragt afsætte en saadan Insinuation for sit og Menings-fællers Bedkommende. Henke henstillede at udsætte Sagen, for at Udvalget bedre kunde arbejde sig sammen, hvilket Rasmussen fandt at være haablos. Efter korte Bemærkninger af Schrøter og Henke udtalte Joh. Petersen, at, naar han havde stemt imod, at Sagen kom i Udvalg, var det, fordi han fandt det nyttigt at spille Tid paa at behandle den, og han vilde nu heller ikke spille Tid paa at udsætte den. Henke mente, at Lagtinget stod sig bedst ved at holde sig udenfor den politiske Strid; men da Tinget for, imod hans Raad, havde sendt Regeringen en Takadresse samt stadig valgt en regeringsstro Landsstingsmand — ligesom Færingerne ogsaa havde sendt en Ivar Højre-mand til Folketinget — fandt han det rettest ogsaa at stemme for denne Adresse. Provsten var enig med Henke i, at Tinget ikke burde støde noget Parti; men dette opnaaedes bedst ved ikke at vedtage nogen Adresse. Den af Henke omtalte Adresse var vist aldrig vedtagen. Efter en kort Bemærkning af Rasmussen foretoges

Afstemning ved Røstevprøve først over Endringsforslaget, siden over Indstillingen saaledes andret. Sa stemte: Høsten, D. Jacobsen, Danielsen, Henke, S. Jacobsen, D. J. Petersen, Dalsgaard, Schæster og D. M. Nielsen; nej stemte: S. Røsten, Provsten, Effers, J.

Nielsen, J. Joensen, Poulsen, Joh. Petersen og Formanden; Rasmussen stemte ikke; M. J. Joensen og Olsen vare fraværende; og var saaledes baade Endringsforslaget og Indstillingen saaledes ændret vedtaget med 8 Stemmer mod 8, ibet begge Afstemninger faldt ens.

I Anledning af denne Vedtagelse gav Formanden den 6. September for luskede Døre Tingets Medlemmer en Meddelelse, hvori blandt andet oplystes, at Lagtingets Indstilling vedrørende det i forrige Samling forfattede Lovforslag om Medicamenthandel ikke var kommen Ministeriet i Hænde, den Gang Apothekerprivilegiet blev givet. Dette gav Sjællens Anledning til at fremsætte følgende

Forslag til

Lagtingsbeslutning i Anledning af den under 1. d. M. vedtagne Adresse til Justitsministeriet.

Da Lagtinget efter de senere af Formanden modtagne Oplysninger maa erkende, at de Forsætninger ere fejlagtige, fra hvilke man gik ud ved Affattelsen og Vedtagelsen af den under 1. d. M. vedtagne Adresse til Justitsministeriet i Anledning af, at Ministeriet administrativt har gennemført § 2 i et for Lagtinget forelagt, men af dette forfattet Forslag til Lov om Medicamenthandel paa Færøerne, beslutter Tinget ikke at indsende den ommeldte Adresse.

Færøernes Lagting, Thorshavn, den 8. September 1883.

Diane Sjællens.

Dette Forslag fremlagdes den 8. September og behandledes samme Dags Aften. Ved Navneopraab faldt Stemmerne saaledes: Ja stemte: S. Joensen, Sjællens, Provsten, Effersø, J. Nielsen, J. Joensen, Poulsen, Johs. Petersen og Formanden. Nej stemte: Danielsen, Bentze, J. Jacobsen, O. J. Petersen, Dalsgaard, Schrøter og O. M. Nielsen. O. Jacobsen og Rasmussen stemte ikke. M. J. Joensen og Olsen vare fraværende. Da det i Forretningsordenens § 27 til at forandre en i samme Samling vedtagen Beslutning foreskrevne Flertal ($\frac{2}{3}$ af de til Stede værende Medlemmers Stemmer) ikke opnaaedes, var Forslaget forfattet.

Samme Dag fremlagdes følgende Forslag til Beslutning:

Paa Grund af nogle af Amtmanden senere meddelte Oplysninger tillader jeg mig at foreslå til Lagtingets Vedtagelse, at der i Stedet for den af Lagtinget vedtagne Adresse til Ministeriet tilstilles Justitsministeriet vedlagte Adresse, der afslutter fra den tidligere vedtagne deri, at Ordene: „Lagtinget i Indstilling af 5. September f. M. fraraadede“

ere forandrede til:

„Lagtinget at det var Ministeriet bekendt, at Lagtinget havde fraraadet“.

Lagtingsalen, den 8. September 1883.

J. H. Schrøter.

Til dette Forslag indleverede Formanden den 10. September saa lydende Endringsforslag:

- a. Som et 1. Indstillingspunkt foreslaas: at den i Udvalgets Forslag af 22. f. M. brugte Betegnelse „Adresse“ forandres til „Skrivelse“.
- b. Ordene i Schrøters Forslag (eventuelt 2. Indstillingspunkt): „vedtagne Adresse“ og „vedlagte Adresse“ forandres til: „vedlagte Skrivelse“.

Færøernes Lagting, den 10. September 1883.

S. Jensen.

Desuden fremlagdes følgende Forslag fra Effersø:

1. Tingets Samtykke indhentes til at tage den tidligere Adresse til fornyet Behandling.
2. I Tilfælde af, at dette Forslag vedtages, foreslaas:

Ordene i den tidligere Adresse: „Lagtinget at Lagtinget i Indstilling af 5. September f. M. fraraadede“ forandres til: „Lagtinget at det var Ministeriet bekendt, at Lagtinget havde fraraadet“.

Efter at Sagen samme Dag var bleven drøftet i et længere Privatmøde, i hvilket der gjordes adskillige forhogveds Forslag paa at forfatte Adressen ved en motiveret Lagsbeslutning, jattes disse Forslag under offentlig Behandling. Effersøs Forslag Nr. 1 forfattedes med 8 Stemmer mod 2, hvorved sammes Forslag

Nr. 2 samt Schrøters Forslag med Formandens Endringsforslag vare bortfaldne.

Paa samme Møde oplæstes den under 1. September vedtagne Adresse.

Provsten erklærede, at, hvis der skulde stemmes over denne „Indstilling“, saa han sig ikke i Stand til at stemme for den. Formanden erklærede, at, hvis man forlangte Afstemning, kunde han ikke nægte, at den fandt Sted. Effer's forlangte Afstemning. Schrøter, Danielssen og Henke fandt det stridende imod den tidligere fulgte Praxis at stemme over en Indstilling, og desuden forelaa her ikke nogen saadan; hvad Ordføreren havde oplæst, var kun en allerede vedtagen Beslutning. Efter at Effer's havde frasat sin Paastand om Afstemning, blev nævnte „Indstilling“ paa sædvanlig Maade underskrevet. Adressen er saa lydende:

At det høje Justitsministeriums ærede Skrivelse til Amtet af 6. November f. A., kommunikeret Lagtinget, fremgaar, at Ministeriet administrativt under samme Dato har gennemført § 2 i det af Lagtinget i forrige Session forfattede Lovudkast om Medicamenthandel paa Færøerne. I Genhold til Lov af 15. April 1854 om Færøernes Lagting § 11 skal Tinget i den Anledning, næst efter at beklage den foretagne Forandring i det bestaaende, tillade sig underdignigt at udtale følgende:

Magtet at Lagtinget i Indstilling af 5. September f. A. fravaarede det nu foretagne Skridt, har det høje Ministerium ikke villet afsætte Tinget til Tro til at have Evne til at bestemme, hvad der egner sig for de herværende særegne lokale Forhold, og hvad der gavner Færøerne bedst. Vel har Tinget ikke hidtil kunnet faa alle sine Ønsker og Begjæringer angaaende Færøerne opfyldte hos Regeringen, men paa den anden Side er det i de 30 Aar, som Lagtinget har bestaaet, formentlig første Gang, at Regeringen, tvært imod Tingets udtrykkelig udtalte Begjæring, har gennemført Forandringer i det Bestaaende. Dette har faaet Lagtinget. Man har ikke kunnet hindre, hvorved Tinget har forstærket det høje Ministeriums Tillid, og det har meget mindre, som Lagtinget hidtil stedse er optraadt meget loyalt overfor Regeringen.

Bed at oprette Apoteket i Thorshavn samtidig med, at der foretages en Deling af Landkirurgens Læge-distrikt, har man foregrebet Udviklingen. Først efter at Vestmanna-havn Distriktslægeembede var blevet besat, og det maatte vise sig, at Udviklingen medførte, at Hyskus fik mere at bestille som Læge og Apoteker, end han kunde bestreffe, vilde det rette Tidspunkt være at tage under Overveelse, hvor vidt hans Arbejde burde formindskes ved at oprette et Apotek eller ved

at oprette et nyt Distriktslægeembede i Thorshavn, og det turde komme til at vise sig, at man fra alle Sider paa Færøerne vilde blive enig om, at det sidste var det heldigste.

At imidlertid samtlige Lægeembeder paa Færøerne, for at Apoteket skal kunne staa sig, ere eller ville blive i en væsentlig Grad forringede ved den administrative Gjennemførelse af § 2 i bemeldte Lovudkast, er udenfor al Tvivl, og som følge deraf vil Befolkningens Udgifter til Lægehonorar formentlig blive forøgede.

Lagtinget den 10. September 1883.

H. Jensen.

A. P. Schrøter.

G. Joensen.

Til Justitsministeriet.

Følgende Skrivelse vedlægges Protokollen:

I Anledning af den under 1. d. M. af Lagtinget med 9 Stemmer mod 8 vedtagne Adresse til det høje Justitsministerium, der er foranlediget ved, at dette Ministerium administrativt har gennemført § 2 i det for Lagtinget i Samlingen 1882 forelagte, men af dette forfattede Forslag til Lov om Medicamenthandel paa Færøerne, fole undertegnede Medlemmer af Tinget det som vor Pligt at underrette Ministeriet om, at Flertallet af Lagtingets Medlemmer, hvilket fremgaar af selve Begjærdelsesordene af den under 1. d. M. vedtagne Adresse, gik ud fra, at den omhandlede Sags Afgrø og Tingets Indstilling af 5. September f. A. vare komne Ministeriet i Hænde, da Apoteket i Thorshavn ved fol. Resolution af 2. November f. A. blev oprettet.

Senere har man imidlertid erholdt Underretning om, at dette ikke er Tilfældet, og at Lagtingets Adresse saaledes gaar ud fra en urigtig Forudsætning.

Som Folge heraf indbragte en af dem, der havde stemt for Adressen, til Mødet den 8. September d. A. et Forslag til Beslutning, hvilket hoslagt medfølger, gaende ud paa, at Adressen ikke skulde indsendes, da de Forudsætninger, hvorpaa den er bygget, vare fejlagtige. Denne Beslutning erholdt, hvilket Protokollen udvise, 9 Stemmer for sig og kun 7 Stemmer imod, og det er vel at mærke de selv samme Medlemmer, som deltog i begge Afstemninger. — Ved den angaaende Adressen den 1. September foretagne Afstemning stemte som anført 9 for Adressen, 8 imod, og 1 undlod at stemme, medens 2 vare fraværende paa Grund af Sygdom. De samme 2 vare fraværende ved Afstemningen den 8. September. Og som anført stemte da kun 7 Medlemmer for vedblivende at indsende Adressen, medens 9 vare derimod.

Ved denne Afstemning er Adressen bleven en Nullitet, uagtet Beslutningen af 8. d. M. ikke

er gyldig, idet der i Folge Forretningsordenen til at forandre en en Gang tagen Beslutning i samme Samling udfordres $\frac{2}{3}$ Stemmers Majoritet.

For saa vidt Mindretallet fremdeles skulde fastholde Forbringen paa at indsende Adressen, maa dens Indsendelse saaledes i ethvert Fald betragtes som en intetsigende Demonstration, og som Folge deraf skulle vi ikke nærmere gaa ind paa Adressens Indhold, hvor meget vi end misbillige dette, eller paa dens Form, som vi finde libet stemmende med Lagtingets Værdighed.

Vi have nu villet give det høje Ministerium en Fremstilling af de faktiske Forhold, i Folge

hvilke Adressen er desavoueret af Lagtinget og saaledes fuldstændig betydningsløs.

Færøernes Lagting, Thorshavn, den 10. September 1883.

J. Sørensen. D. B. Efferse.
J. Nielsen. G. Joensen. K. Petersen.
J. Joensen. Joen Poulsen.
Djone Sjaksen. E. J. Rasmussen.
E. Olsen.

Til Justitsministeriet.

V. Spørgsmaalet om at henlægge en Del af Grindesfangster i Vestmanhavn til Grindegarnet.

Den 23. August fremlagdes følgende Andragende fra Opbygningsmændene for Grindegarnet i Vestmanhavn:

„Som det meget ærede Lagting betjender, er Fonden for Grindegarnet i Vestmanhavn, dens Beholdning sunket ned til c. 79 Kr. 88 Ø.

Da det større Grindegarn imidlertid nu maa afløses af et nyt, idet Garnet er saa slidt og tungt, at man kan rive det i Stykker mellem Hænderne, og det saaledes er aldeles ubrugeligt, tillade undertegnede Opbygningsmænd for Grindegarnet sig ærbødigst hos Lagtinget at andrage paa, at samme vil søge udbetalt, at der ved fremtidige Grindesfangster i Vestmanhavn indtil videre aflægges til bemeldte Fond, som tidligere, $\frac{1}{3}$ af Fangsten, eller paa anden Maade saa udbetalt, at et nyt Garn af samme Størrelse som det nuværende anskaffes snarest muligt.

Vi skulle ikke indlade os paa at opstille, af hvad Nytte det bestaaende Grindegarn har været, men kun bemærke, at efter paalidelige Oplysninger udgjorde Antallet af dræbte Grindehvaler indtil 1848 2169 St., medens Antallet fra det

nævnte Aar, da Grindegarnet første Gang benyttedes, og indtil nu udgjør tilsammen 6846 St.

Vestmanhavn, den 15. August 1883.

H. W. Meinert. E. Thomsen.

Ovenstaaende Andragende anbefales.

H. E. Müller.

Til
Færøernes Lagting.

Den 24. August kom Sagen til foreløbig Behandling.

Formanden foreslog Sagen henbiji til Udvalget for økonomisk Fond. Efferse kunde ikke rigtig erindre alt, hvad der tidligere var vedtaget med Hensyn til Grindegarnet; men han vidste dog, at det i sin Tid blev vedtaget ikke at aflægge noget af Grindesfangsten til Garnet,

for Kapitalen var opbrugt. Dette sidste var mistet; muligvis burde der af økonomist Fond gives Forskud til et nyt Garn, men Fonden havde for Øjeblikket ingen disponible Midler og kunde saaledes ikke hjælpe; han saa ingen anden Udvej end, at Bestmandhavns Kommune oplagde et Laan, som kunde refunderes ved, at der blev henlagt noget fra fremtidige Grindfangster. Der kunde dog være Spørgsmaal om, hvor vidt et saadant Afdrag skulde ske af hele Fangsten eller hovedsagelig af Landparten, da det dog var Landets uheldige Bestaand, der nødvendiggjorde Garnet. D. Jacobsen fandt Sagen at være meget vigtig; blev Garnet afstillet, vilde Grindfangsten i Bestmandhavn ogsaa være betydningsløs. Garnet var først betalt ved Laan af økonomist Fond mod, at $\frac{1}{4}$ af Grindfangsten i Bestmandhavn blev afslagt til Garnets Afbetaling; der blev ogsaa oprettet et lille Fond, som dog nu, efter at man var ophørt med at afslagge noget af Fangsten, var opbrugt. Fra en vis Side let, kunde der være noget rigtigt i, at Garnet blev betalt af Fordehvalen; men da der ved enhver Afhændelse og Overdragelse af Fond saa vel som ogsaa ved Lagrationen var taget Hensyn til Fordehvalen, vilde det dog ved nærmere Overvejelse vise sig, at dette dog ikke var den rigtigste Maade at saa Garnet betalt paa. Joh. Petersen syntes ikke, da Bestmandhavn var en daarlig Hvalvaag, at det var ubilligt, om Landejerne betalte en Del af Landparten til Garnet; men da nu de Grindfloske, der fangedes i Bestmandhavn, ikke alene vare til Gavn for Beboerne og Ejerne der paa Stebet, men for hele Distriktet, mente han tillige, at en Del af hele Fangsten skulde gaa af til Fordel for Garnet. D. S. Petersen var enig med Efferas i, at det var Landets uheldige Bestaand, der nødvendiggjorde Grindegarnet; thi hvis Garnet ikke fandtes, vilde ingen Grindfloske blive dræbt i Bestmandhavn. Det var saa meget desto mere af Betydning at gjøre Bestmandhavn tjenlig til Hvalvaag, som den saa saa heldig baade for de Grindfloske, der kom nord fra, hvilke ellers kun kunde drives ind til Sagen, der var et uheldigt Sted, og de Grindfloske, der kom syd fra, hvilke desforuden ogsaa kunde drives ind til Uddvaag og Bejman, af hvilke Steder det sidste dog var temmelig uheldigt. Skjønt han ofte havde næret det Ønske, at Fordehvalen helt maatte falde bort, kunde dette formentlig ikke ske som stridende imod Grindreglementet. Saa længe den Ordning, at $\frac{1}{4}$ af Grindfangsten i Bestmandhavn skulde jvares til Garnet, stod ved Magt, satte ingen sig derimod; men senere er denne Ordning ophævet. Den Kapital, som Grindegarnet da var i Besiddelse af, er nu opbrugt, hvorfor det gjælder om at finde Udveje til at skaffe ny Midler til Rejsen. Det havde indvirket ham i Anbragendet at se, at det var det største af de to derværende

Garn, der ønskedes fornyet; efter hans Mening krævede det mindst mere til Reparation eller til Fornyelse, da det var i meget daarlig Stand; man kunde bruge dette til at udbedre det større Garn med. Efferas maatte vel erkende, at Grindegarnet var til stor Nytte for Grindfangsten i Bestmandhavn, hvad det siden Garnets Tilseebekomst forøgede Antal fangede Grindhvaler fuldt vel viste; men han stod dog i den Formening, at Grindfloske kunde fanges i Bestmandhavn uden Garn, blot med en mere udpræget Orden end hidtil. Hvad skulde desuden to Garn til? Det største Garn var efter hans Mening kun til Nytte for Magstermandene. Endvidere maatte han fastholde den Mening, at Rødvigs og Bestmandhavns Kommuner vare nærmest til at oplage og forrente det nødvendige Laan mod at saa dette refunderet ved, at en Andel af fremtidige Grindfangster blev erlagt forløbs i dette Øjemed, ligesom denne Andel formentlig kunde erlægges af hele Fangsten. D. Jacobsen betvivlede, at en Grindfangst kunde lukkes i Bestmandhavn uden ved Hjælp af Garn, ligesom han heller ikke syntes om, at Bestmandhavns og Rødvigs Kommuner skulde optage Laan til at udrede Omkostninger ved Anstaltelsen af et nyt Grindegarn, da dette var forbundet med stor Risiko. Han oplyste dernæst, at der fra først af kun havde været eet Grindegarn i Bestmandhavn, men da dette var blevet saa gammelt, at man havde set sig nøjaget til at anskaffe et nyt, havde man dog beholdt det gamle til at sætte udenfor det ny, som var mindre. Han syntes, det var godt nok at have et større Garn, der især kom til at gjøre Nytte, naar man ved indværende Mærke var nødt til at „gjemme“ Grinden; men det, der var det vigtigste, var, at det mindste Garn var i god Stand. Bestmandhavn kunde ikke ophøre at være Hvalvaag, da der ingen bedre Stedder fandtes der i Nærheden. Heller ikke kunde han være med til, at der af Fordehvalen skulde afgaa noget forløbs til Bedligrholdelse af Grindegarnet, da Landejerne derved vilde lide Tab; hvorimod Sagen fremhævede, at det baade var ret og billigt, at saa vel en Del af Fordehvalen som af den øvrige Fangst skulde tilfalde Grindegarnet. Tilseendes fandt han det mest naturligt, at Rødvigs og Bestmandhavns Kommuner oplagde Laanet; han kunde ikke indse, at der var nogen Risiko forbunden hermed. Ellers var det formentlig nærmest økonomist Fond, der burde yde Hjælp, men, som bekendt, besad den for Øjeblikket ingen disponible Midler. At saa Hjælp fra andre Rækker var der vist ikke nogen Udset til. D. S. Petersen ansaa ikke to Grindegarn i Bestmandhavn for absolut nødvendige; det gjaldt nærmest om at holde det mindre Garn i god Stand. Efter hans Mening kunde der endnu med de Garn, man for Tiden var i Besiddelse af,

fanges et Par Grindeskotte i Vestmanhavn, hvoraf man saa kunde henlægge en Del til Anstiftelsen af et nyt Garn; derimod syntes han mindre godt om, at Vestmanhavns og Kvivigs Kommuner skulde optage Laan. O. Jacobsen mente, at Kvivigs og Vestmanhavns Kommuner ikke alene kunde være forpligtigede til at optage Laan, da disse Kommuner kun fik Fordehvalen fremfor de andre i Distriktet; hvorhos han udtaalte det ønskelige i, at især det mindste Garn var i god Stand. Den Gang Vestmanhavn fik sit Grindegarn, var det nærmest den daværende Amtmand, der foranledigede dette; maatte den nuværende Amtmand ligeledes vilde tage sig af Sagen. Formanden var vel ikke Grindemand, men interesserede sig dog for at beholde Grindegarnet i Vestmanhavn. Garnet blev i sin Tid anstiftet af økonomisk Fond, som fik Erstatning af den $\frac{1}{2}$ af Fængsten, der afslagdes til Garnet. Da der til Garnets Vedligeholdelse var opsparet en Kapital, kaldt den $\frac{1}{2}$ bort, men nu var denne Kapital imidlertid forbrugt, hvorfor han formente det mest naturligt, at økonomisk Fond traadte hjælpende til; vel besad den for Øjeblikket ingen Midler til Uddeling, men der maatte saa foreløbig optages Laan, og økonomisk Fond betale Renterne af dette. For øvrigt maatte han udtale det ønskelige i, at Udlægningen til Stadeserstatning ved Grindesangsler skete efter en noget større Maalestol end hidtil. Effersø var til Dels enig med Formanden i, at økonomisk Fonds Midler ogsaa kunde anvendes til dette Formaal; navnlig havde dette været Tilfældet tidligere; nu havde derimod Kommunerne faaet Forpligtelsen til at tage sig af mange Sager, som før indelukkende havde hørt under Fonden, hvis Rikdom nu nærmest maatte indskrænkes til at støtte Kommunerne. Lige saa vel, som Kommunerne gjorde Udlæg til andre Foretagender, som ikke vare i alle Skatteherrens Interesse, f. Ex. Havneanlæg, kunde Kvivigs og Vestmanhavns Kommuner paatage sig den her omhandlede Forpligtelse, under Forudsætning af at saa Børgene igjen ved fremtidige Grindesangsler. Skriveren kunde ikke indbilde, at Tienden skulde stadfæstes Fængsten, for Garnets Andel blev afslagt, da Tienden ogsaa havde Interesse af Garnet, medens Fonden ikke havde nogen saadan. Skulde Fonden have nogen Forlignelse, maatte den ogsaa have Forpligtelse mod Grunden. Kvivigs og Vestmanhavns Sogne vare mest interesserede i Sagen. Formanden mente, at, da der ikke alene var de 2 Kommuner, men hele Distriktet, der havde Fordeel af Grindesangslen i Vestmanhavn, vilde det vist være vanskeligt at faa disse til at gjøre noget. O. A. Petersen oplyste, at det ældre Garn har en Længde af 200 Favne og en Bredder af 10 Favne paa Midten; det nyere Garn var, saa vidt han kunde huske, kun

120 Favne langt og 7 Favne bredt og saaledes for lidet til at stænge Grunden inde med om Natten, men det kunde, naar det blev afløst af et nyt, tjene til at udbedre det store, gamle Garn. J. Nielsen ønskede at vide, hvorledes Garnet var blevet til, hvem der bestyrede det, og om der havde nogen Luthjælp for at tage nogen Del af Grunden til Anstiftelsen og Vedligeholdelse af Garnet; havde saadan Hjemmel, var det rigtig, Garnet holdtes af Fængsten; i modsat Fald maatte Lagtinget eller Kommunerne i Distriktet gjøre det. Formanden mente, at Lagtinget var nærmest til at sørge for Garnets Vedligeholdelse og kunde ikke, da her var Tale om en Foranstaltning, der kom en stor Del af Færgerne til gode, se noget urigtigt i, at Midlerne gik fra økonomisk Fond. Renteskammeret havde i sin Tid tilladt, at en Del af Fængsten blev henlagt til Garnet; nu kunde Lagtinget tage en saadan Bestemmelse, men det vilde være rettest at faa den stadfæstet af Ministeriet. J. Nielsen havde ikke noget imod, at Lagtinget tog sig af Sagen; men det kunde vel ikke overtage den egentlige Bestyrelse af Garnet, hvorimod det kunde føre Tilsyn med den. O. Nielsen mente ogsaa, at Hovedspørgsmaalet nu var, hvor Midlerne skulde tages fra; var man bleven enig derom, kunde der, da der efter det oplyste ikke trængtes til Garn strog, i nogle Aar sammentspares en lille Sum. Helt burde Udgiften tages fra Fordehvalen, men en Del kunde ogsaa tages fra Distriktet. Provsten ønskede oplyst, hvem der havde foranlediget, at den $\frac{1}{2}$ af Fængsten, som tidligere blev henlagt til Garnet, ikke var bleven afslagt i den senere Tid; hvis man var bleven ved med denne Afleggelse, vilde man nu ikke haft nogen Banstelligheder. Der kunde noget tale for, at Vestmanhavns og Kvivigs Sogns Kommuner satte Sagen i Gang; men skulde de have Udgiften, maatte de ogsaa have Indtægter af Grunden. Han spurgte Formanden, om han mente, at Tinget kunde paalægge Fordegodsjerne at udrede noget af Udgifterne. Formanden oplyste, at Amtet havde indstillet og Ministeriet resolueret, at Erklæggelsen af $\frac{1}{2}$ af Fængsten skulde bortfalde. Det vilde derfor være rigtigst atter at henvende sig til Ministeriet. Han troede ikke, Tinget kunde paalægge Fordegodsjet nogen særlig Udgift i det omhandlede Øjemed. Effersø spurgte Formanden, om han mente, det lod sig gøre, hvis Tinget vedtog, at $\frac{1}{2}$ af Fængsten skulde lægges hen til Garnets Vedligeholdelse, at den blev draget fra hele Fængsten ogjaa, for Tienden blev erlagt, hvilket bl. a. ogsaa vilde lette Delingen. Formanden fandt, at det vilde være billigt, at Afgiften til Garnet gik af hele Fængsten; men det kunde maaske volde Banstelligheder at faa det gennemført. Efter en kort Bemærkning af O. Jacobsen udtaalte

Olsen, at han var enig med dem, som ønskede, at en Del af Udgiften skulde bæres af Jordehvalen, men det var tvivlsomt, om det kunde gennemføres. Hovedspørgsmaalet var dog, om man ikke skulde se at opnaa, at noget af Fangsten anvendtes til Garnets Bedlighedsbærelse. Efter 30 mente, at naar en Del af Fangsten kom til at tilfalde økonomisk Fond, kunde denne nok afholde Udgiften til Garnet. Han haabede, at Formanden vilde anbefale, at Tienden ogsaa kom til at bære sin Del af Udgiften.

Formandens Forslag om at henvise Sagen til økonomisk Fonds Udvalg vedtoges enstemmig med 14 Stemmer.

Der. 7. September fremlagdes saa lydenbe Betænkning:

I Anledning af den fra Formændene for Grindegarnet i Bestmanhavn, Thomsen og Reinert, til Tinget indkomne Skrivelse om, at Grindegarnet i Bestmanhavn er raadtent og ubrugeligt, saa et nyt maa anskaffes, maa Udvalget tillade sig følgende Bemærkninger:

Den vestlige Side af Strømpen er kun daarlig forsynet med Hvalvaage, saa at i sin Tid mange Grindestolte, som gif iagttuen Bestmanhavn Sund og paa Grund af Strømforskel ikke kunde drives til Udbang, maatte drives ind paa Bestmanhavn, hvor de paa Grund af Havnens mindre gode Beskaffenhed som Hvalvaag som oftest slap ud igjen. Tanken ledtes da hen paa, om man ikke ved Hjælp af et Garn kunde hode paa Bestmanhavn som Hvalvaag, og efter Indstilling af Amtmands Bløien blev der af Rentekammeret ved Str. af 26. Febr. 1842 givet Tilslutning til, at der af økonomisk Fond blev gjort et Tilskud af indtil 1200 Rkr. til Anskaffelsen af et Garn til Grindefangst imod, at Forskudet blev refunderet Fonden ved, at der, hver Gang en Grindefangst indtraf og efter at Tienden var fradraget, afsattes $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{2}$ af Fangsten, hvilken Del bortsolgtes ved Auktion paa Stedet, indtil Forskudet var, hvad der saaledes indkom, i det hele var refunderet. Grindegarnet blev derpaa anskaffet og viste sig af saa stor Nytte, at der siden den Tid er fangen i Bestmanhavn 6846 Hvaler imod 2169 i al den Tid, der gaar forud for Garnets Anskaffelse. Efterhaanden var ved de af de indtrufne Grindefangster i Bestmanhavn afslagne Procenter ikke blot det Udlæg, økonomisk Fond havde gjort til Garnets Anskaffelse og til Opbyggelse af et Hus til dets Bevarelse, afbetalt, men der var endog i 1869 opsparet et Beløb af 1645 Rkr. Efter den daværende Amtmands Mening vare Renterne af denne Kapital tilstrækkelige til Garnets Bedlighedsbærelse, og Revidenten kunde anvendes, naar et nyt Garn skulde anskaffes, hvorfor der formentlig ingen Grund var

til vedblivende at udlægge et Beløb af hver Grindefangst til Husets og Garnets Bedlighedsbærelse, men for saa vidt et eventuelt yderligere Beløb maatte tilvejebringes ved Laan, ligesom tidligere kunde se af økonomisk Fond. I Genhold hertil resolverede Ministeriet, at de omhandlede Udlæg af Grindefangster indtil videre kunde opføres med Udbetaling af, hvad der var løvet for Garnets Ujærgning og Pasning.

Grindegarnets Bedlighedsbærelse har imidlertid medført større Udgifter end paaregnet, og nu, da et nyt Garn skal anskaffes, er den tidligere opsparede Kapital forbrugt. Udvalget anser imidlertid Anskaffelsen af et nyt mindre Garn nødvendigt, og for saa vidt det anskaffes, kan det, som nu have, benyttes til at reparere det store Garn, som kun bruges til at indespørre Grinden, men ikke ved selve Grindebrødet. For at skaffe den til et nyt Garn nødvendige Kapital bliver det ligeledes nødvendigt at ansøge Ministeriet om, at det tidligere Udlæg af Fangsten atter maa finde Sted, og at der gjøres et Laan af økonomisk Fond i Lighed med, hvad tidligere er sket, for at dække Udgifterne ved Garnets Anskaffelse.

Da den forøgede Fangst, som tænkes opnaaet ved Garnets Anskaffelse, kommer alle i Fangsten interesserede til gode i samme Forhold, altsaa ogsaa Tiendebetagerne, forekommer det Udvalget ubilligt, at Udlægget til Garnet først skal ske, efter at Tienden er fradraget, men at det vilde være i Overensstemmelse med Retfærdighed og Billighed, at Udlægget til Garnet toges forløbs af hele Fangsten, hvorved opnaaedes den Fordel, at Grindeffektet blev lettet, idet hele Fangsten med Fradrag af Udlægget til Garnet kunde deles som en sædvanlig Grindefangst.

Endvidere maa Udvalget formene, at, da Forhandlingen med Ministeriet om denne Sag tidligere altid er sket gennem Amtet, vilde det være heldigt, at det ogsaa denne Gang skete paa samme Maade som tidligere, hvorfor Udvalget tillader sig at foreslaa:

at Tinget anmoder Amtmanden om at erindre hos Ministeriet om, at det tidligere Udlæg af Grindefangster i Bestmanhavn til Grindegarnet samme Steds, som i Folge Ministeriets Str. af 2. Juli 1869 foreløbig er udsat, atter maa finde Sted, dog saaledes, at Udlægget maa gjøres forløbs af hele Fangsten.

Lagtingsalen den 7. September 1883.

D. P. Efferse. S. Rasmussen.
D. M. Nielsen.

Ved Sagens endelige Behandling den 8. September vedtoges Udvalgets Indstilling enstemmig med 16 Stemmer.

VI. Andragende fra P. Petersen af Kirkebo om yderligere Foranstaltninger til Ederfugles Fredning.

Den 1. August fremlagdes følgende Andragende:

Det er almindelig bekendt, hvor stor Indtægt Island har af Ederfuglen, og paa Grund af vore bedre Naturforhold vilde uden Tvivl Færøerne besidde et for det almene Vel større Gode, naar man alvorlig frebede om Ederfuglen her, hvilket ikke sker, endstjønt Jagtloven af 9. Februar 1854 søger at fremme dette Formaal.

At Jagtlovens Fredningsbestemmelser ikke formaa at holde Krybskittet i Aie, maa vel søges deri, at Bøden er for lavt ansat; halve Forholdsregler i en Sag som den her foreliggende ere lige fordærlige for Folkets bedre Lænkemaade som nedbrudende for dets legemlige Velvære. For at sikres mod Overtrædelse af Jagtlovens Bestemmelse om Fredning af Ederfuglen turde der formentlig være Anledning til at indbringe Anmelderen af Overtrædelsen 30 Kr. af Bøden og de øvrige 20-30 Kr. tillægges vedkommende Distrikts Fattigløse.

I Forventning om, at det ærede Lagting deler min Ansættelse, og at Landets Vel saa vel som Udbuddelsen af Mæringsvejene ligger det paa Sinde, haaber jeg, at det ærede Ting vil tage denne efter min Formening for Landet vigtige Sag under Overvejelse og foranstaltning af Lovbud, hvorved Ederfuglens Fredning fuldstændig opnaas.

Kirkebo, den 27. Juli 1883.

P. Petersen.

Til
Færøernes Lagting.

Den 3. August foretoges foreløbig Behandling af dette Andragende. Efter forskjellige Udtalelser om det beslægtede i, at Jagtlovens Bestemmelser om Ederfugles Fredning ikke overholdes, vedtoges enstemmig med 15 Stemmer at nedlægge et Udvalg paa 3 Medlemmer. Til Medlemmer af Udvalget valgtes næste Dag: Effersø, O. J. Petersen og Poulsen.

Den 10. August fremlagdes følgende Betænkning:

Undertegnede Udvalg, som er nedsat til at afgive Betænkning over et Andragende fra Kongsbonden P. Petersen af Kirkebo, hvori denne andrager om, at der maa foranlediges en saadan Forandring i Jagtloven, at Ederfugles Fredning fuldstændig opnaas, hvilket Andrageren mener at kunne ske ved at forhøje Mulkten for hver dræbt Ederfugl til 30 Kr. til Rugiveren og en lignende Sum til Fattigvæsenet, beslager med Andrageren, at Jagtlovens Bestemmelse om Ederfugle — saa vel som flere andre Lovbestemmelser — ikke overholdes, men er derimod meget i Tvivl om, hvor vidt disse Lovovertrædelser ere en Følge af nogen ligesam Mangel i selve Lovgivningene eller have andre Aarsager. Bestemmelserne i Jagtlovens §§ 7 og 8, at ingen maa nogen Steds dræbe Ederfugle til Lands eller til Vands paa nogen som helst Maade, og at der ved fredlyste Steder for Ederfugle ikke af uvedkommende maa sthydes indenfor en Fjerdingvejs Afstand fra det fredlyste Sted, maa anses for fuldstændig tilstrækkelige til at sikre disse Fugles Fredning. Hvis det var Tilfældet, at de for Liden lovbestemte Mulkter oftere vare anvendte, uden at vedkommende Personer brøde sig derom, enten dette nu skete, fordi de paa Grund af Mulkters Ubetydelighed troede at staa sig ved denne Træst, eller fordi Jagtlysten var stærkere end Frygten for at blive mulktet, vilde det vel være rigtigt at forhøje Mulkten; men efter, hvad Udvalget har erfaret, ere de nu foretagne Mulkter saa i sig selv bragte i Anvendelse — i Liaarel 1872-82 ere kun 3 Overtrædelser anmeldte for Mulkten — at det ikke er berettiget at gaa ud fra, at Mulkters ringe Størrelse har haft nogen som helst Indflydelse paa de formentlig hyppige Overtrædelser af nævnte Lovbestemmelser.

Muligvis vilde det — stjønt man ikke kan tillægge det videre praktisk Betydning — været mest konsekvent, at der i Ughed med, hvad der ved Lov af 7. Maj 1881 er bestemt med Hen- syn til Parer, for hver dræbt Ederfugl i Stedet for 80 St. skulde betales 5 Kr., hvilket Beløb nu omtrent vil svare til 80 St. paa den Tid, da Ederfugle først bleve fredede — og at Maxi-

muningsgrænsen for Straf for selve Lovovertrædelsen blev bestemt til 50 R., samt at ikke alene den, der dræber, men ogsaa den, der salghver eller findes i Besiddelse af dræbte Ederfugle, skal være straffskyldig.

At Andragendet fremgaar, at Andrageren har ment, at Tilsynet med disse Jagtbestemmelser ikke er fyldestgjørende. Heri kan Udvalget være enig med ham, men derimod kan det ikke anerkende den af ham paapegede Ordning af dette Forhold, ved at belønne Angiveren, for heldig. Saa rettskænkende Personer ville give sig af med for Betaling at anmelde en af deres Medborgere for ulovlig Jagt, da Belønningen jo borttager den moralske Forpligtelse, som man kunde føle, til at anmelde al Slags Lovovertrædelse; derimod kan Belønningen, navnlig naar den bliver saa høj, som af Andrageren foreslaaet, maasse friste enkelte mindre formuende til — ikke for Lovens, men for Belønningens Skyld — at optræde som Anklagere, noget man ikke kan anse heldigt for Befolkningens Moralitet. Ser man imidlertid hen til den af Udvalget berørte Omstændighed, at der — uagtet det er utvivlsomt, at Jagten paa Ederfugle, trods Forbudet derimod, er meget almindelig — i 10 Aar kun findes 3 Tilfælde anmeldte for Retten, synes dette tilstrækkelig at vidne om, at Pligten til at anmelde saadanne Lovovertrædelser ikke opfyldes af mange Færlinger. Mulig hidrører denne Undladelse af denne moralske Forpligtelse, som formentlig paahviler enhver Borger, fra Uvdslen til at gjøre sig ilde lidt af Venner og Naboer eller ogsaa fra de store Bekostninger, som enhver saadant Anmelde af en Lovovertrædelse vil forarsage Anmelderen, og der vilde derfor mulig opnaas noget ved, at Anmelderens Navn blev forstet, og at han kun blev indkaldt til Møde som et andet Vidne, at Sagerne kunde paafjendes af Sysselmændene for at undgaa de ofte lange og besværlige Rejser til Thorshavn, at den skyldige foruden Multen kom til at betale alle Rejsedagter for de nødvendige Vidner, samt at Boderne kom at tilfalde det Steds Fattigvæsen, hvor den ulovlige Jagt var øvet.

Udvalget skjøner ikke rettere end, at det dog nærmest maa være de offentlige Politimyndigheders Sag at drage Omhu for, at Lovene blive overholdte; men for saa vidt det viser sig, at de ikke overholdes eller ikke kunne overholdes, da maa der fremkomme Forslag til Forandringer eller saadanne Foranstaltninger, som kunne fremme Overholdelsen, og dertil formenes her at være god Grund, saa meget mere, som vort Polititilsyn i flere Retninger formentlig lader en Del tilbage at ønske. Da Spørgsmaalet om en Omordning af vore Administrationsforhold for Tiden er under Behandling i et Lagtingsudvalg, som formentlig ogsaa vil tage Spørgsmaalet om vort Politivæsens Ordning

under Overvejelse, vil nærværende Udvalg ikke gaa videre ind paa dette Spørgsmaal, men har henstillet til nævnte Udvalg at tage Sagen under Overvejelse.

Det er indlysende, at Ederfuglens Fredning kun kan opnaas fuldstændig, naar det gaar op for Befolkningen, hvilken stor Fordel man lige saa vel her som paa Island kan have af Ederfuglen, naar den virkelig bliver fredet. Det kunde derfor maasse være heldigt, om Sysselmændene ved deres aarlige Omrejser ikke alene indskræpke Folk den paagældende Lovbestemmelse, men ogsaa opmuntrede dem til paa enhver mulig Maade at værne om disse Fugle og ved Anlæggelse af Ederfuglevarp at jage at drage virkelig Nytte af dem. Mulig kunde saa dog i det mindste nogle faa Zjener op for, hvilken Betydning disse Fugles Fredning kunde have for os. Da imidlertid næppe alle kunne ventes at ville indse dette, maa Tilsynet dog ikke bortfalde.

Uagtet Udvalget, som foran bemærket, antager, at der mulig kunde opnaas noget ved, at det blev foreslaaet, at Anmelderens Navn blev forstet, at Sagerne kunde paafjendes af Sysselmændene, at Boderne tilfalde Stedets Fattigvæsen, at Vidner saa Rejsesgodtgørelse, og at det mulig vilde være rigtigt, om den, der har gjort sig Ulejlighed for at oprette Ederfuglevarp, kunde saa disse fredede strax, samt at det vilde være mest passende, at Ederfuglene bleve inddragene under Bestemmelserne i den ny Jagtlov, har samme dog ikke anset det rigtigt at foreslaa nogen Forandring i den bestaaende Lovgivning — ijer da Jagtloven saa uylig er forandret — for man ser, hvad der mulig kan opnaas ved en Henvendelse til Befolkningen og ved et bedre Tilsyn, for saa vidt det er muligt at tilvejebringe et saadant.

Udvalget tillader sig i Henhold til foranstaaende at foreslaa Tinget

at anmode Amtmanden om at paalægge Sysselmændene paa deres aarlige Omrejser, ikke alene at indskræpke Folk, at det er forbudt paa enhver Maade og paa ethvert Sted at dræbe Ederfugle, men ogsaa at jersøge paa at formaa Folk til ad Frivillighedens Vej at virke for Ederfuglens Fredning og oprette Varp, samt

at anmode samme om at aftræde Sysselmændene aarlige Indberetninger ved Henst til Overholdelsen af Bestemmelserne om Ederfuglens Fredning.

Thorshavn den 9. August 1883.

D. P. Efferes. Jøen Poulsen. O. J. Petersen.

Den 13. August kom Sagen til 2. Behandling.

Ordføreren (Efferø) anbefalede Udvalgets Indstilling. Schrøter fandt det ikke rigtig at paalægge Sysselmændene at prædike Moral, hvoraf han ikke ventede at høste mange Frugter, og kunde ligesom flere andre Talere ikke indse, hvad man vilde vinde ved de forlangte Indberetninger. Adskillige Medlemmer ønskede Multen forhøjet. Formanden henstillede, om man ikke burde give Præmie for at oprette Ederfuglevarp. Provsten foreslog at foranstalte trykt en kort Besledning til Anlæggelse af saadanne Varp.

Sagens Overgang til 3. Behandling vedtoges enstemmig med 18 Stemmer.

Mellem 2. og 3. Behandling fremsættes følgende Endrings- og Underendringsforslag:

Nr. 1 (fra Udvalget).

I Stedet for Udvalgets Indstilling sættes følgende:

Tinget anmoder Amtmanden om

- at paalægge Sysselmændene paa deres aarlige Omreiser at indskræppe Joll, at det er forbudt paa enhver Maade og paa ethvert Sted at dræbe Ederfugle, og at hidsende aarlige Indberetninger angaaende Overholdelsen af denne Lovbestemmelse, samt
- at lade udarbejde en kortfattet Beretning om, hvilket Gavn Island har af disse Fugle, med Anvisning til at anlægge Varp, hvilken foranstaltet trykt og uddelt iblandt Befolkningen.

Under Forudsætning af, at ovenstaaende vedtages, fremsættes følgende:

a. Forslag til

Lov om Forandring i og Tilføjelse til Jagtlov for Færøerne af 9. Februar 1854.

§ 1.

Tugen maa paa Færøerne paa nogen som helst Maade dræbe Ederfugle, heller ikke maa nogen vedkommende optage disse Fugles Æg eller Dun. For hver nogen sig herimod, straffes han med Bøder fra 2 til 50 Kr. og med en Tilføjelseskraft af 6 Kr. for hver dræbt Ederfugl. Desuden har den skyldige at betale Rejsesomkostninger for de nødvendige Vidner. Med samme Straf anses den, der salbyder eller findes i Besiddelse af dræbte Ederfugle. Røberen skal dog være ansvarlig, naar han kan paavise Sælgeren.

§ 2.

Sager i Anledning af Overtrædelser af denne Lov paaskjendes af vedkommende Sysselmænd. Naar Politiet ved privat Anmeldelse Underretning om en begaaet Overtrædelse, skal Anmelderens Navn fornes.

I øvrigt har det sit Forblivende ved de i Lov af 9. Februar 1854 og Lov af 7. Maj 1881 indeholdte Bestemmelser.

Thorshavn den 20. August 1883.

Med Forbehold

D. B. Efferø. Jøen Poulsen. D. J. Petersen.

Nr. 2 (Underendringsforslag fra Efferø):

Tallet „6 Kr.“ i Lovforslagets § 1 forandres til: „10 Kr.“

Den 27. August foretoges 3. Behandling. Ordføreren (Efferø) bemærkede, at Udvalget havde stillet Endringsforslag til den af samme foreslaaede Indstilling og under Forudsætning af, at dette Endringsforslag blev vedtaget, tillige udarbejdet et Lovforslag. Formanden udtalte, at Sagen ikke vilde kunne afsluttes i Dag, da der var den Gjendommelighed ved den, at et formuleret Lovforslag først var fremskommet til 3. Behandling. Ordføreren mente, at da Lovforslaget kun var stillet under den Forudsætning, at den øvrige Indstilling først blev vedtagen, vilde der kunne stemmes over denne i Dag, medens Afstemningen over Lovforslaget blev udsat. Formanden indrømmede, at dette kunde lade sig gøre, men vilde foreskræffe i Dag blot at behandle hvert Punkt for sig uden at foretage nogen Afstemning. Schrøter hentes ikke om at forlange Indberetninger fra Sysselmændene, da han ikke kunde se Spar af Nytte heri, men kun Ulejlighed for disse. Ordføreren tillagde Indstillingen stor Betydning. Det kunde maasse være mange Aar, før der kom en fuldstændig udarbejdet Lov i den heromhandlede Retning. Udvalget vilde kun fremskomme med Lovforslaget under Forudsætning af, at Indstillingen blev vedtagen, idet man, hvis denne blev vedtagen, deraf vilde have Beviser for, at der var Interesse for Sagen i Tinget. Sysselmændenes Indberetninger kunde saa Betydning derved, at man af dem kunde erfare, hvorledes Forholdene vare i de forskjellige Dele af Landet. Schrøter hentes godt om den første Del af Indstillingen, men ikke om den sidste Del. Overfor Ordføreren maatte han udtale, at Tinget allerede havde vist sin Interesse for Sagen ved

at nedlægge Udvalg og optage den til 3. Behandling. Hvis der ikke havde været Interesse for Sagen i Tinget, vilde den allerede være bleven forlæst. Om Udvalgets Indstilling blev forlæst, vilde Loven blive lige nødvendig. Danielsen vilde ikke forlæse Sagen, men derimod nu udsætte den og overveje den godt til næste Aar. Det var nogle Aar siden givne Tilrædelse til Sagtoven havde vist sig at være mindre heldigt, da Fredningstiden efter hans Mening ophørte for tidlig. Ligeledes mente han, at Sagtoven paa andre Punkter var mindre heldig, saaledes § 8, der indrømmede Ejendomme af Ederfuglevarp Lov til at skyde i Nærheden af disse, hvad han ansaa for meget uheldigt. Formanden indsaar ikke Nødvendigheden af at afslutte Sagen i Dag; saa kunde der i Mellemtiden, indtil Sagen igjen blev taget for, fremkomme Endringsforslag; den nuværende Behandling vilde saa kunne betragtes som en Mellembehandling. Ordføreren oplæste 1. Indstillingspunkt. Formanden havde intet imod at paalægge Sysselmændene at indskrænke Jolt Lovbestemmelsen og heller ikke noget væsentligt imod at paalægge dem at sende aarlige Indberetninger, men betvivlede noget stort Resultat heraf. D. J. Petersen havde indskrævet Endringsforslaget med Forbehold, men da Indstillingen fuldstændig stemmede overens med Betænkningen, kunde han fuldt ud stemme for den. Rasmussen syntes ikke, der skulde være større Straf for at dræbe Ederfugle end for at dræbe Bomvier og Lunder, som jo vare af langt større Betydning for Verne. Ordføreren havde ikke noget imod det af Amtmanden foreslaaede; han havde tænkt sig Muligheden af, at der ikke vilde fremkomme Endringsforslag og Sager, saaledes Strag kunde sættes under Afstemning. Den gamle Lov var forældet; derfor havde han ment, at de af Udvalget foreslaaede Forholdsregler kunde danne ligesom en Overgang, indtil en ny Lov udkom efter Lovforslaget. De altså høvedstus Forsamlinger havde ofte vist sig mindre heldige. Saksen kunde ikke dele Sjæstors Opfattelse med Henyn til Sysselmændenes Indberetninger. Det, at de skulde give Indberetninger, vilde for dem være en Spørgsmaal til at søge at faa noget at indberette. Med Hensyn til Rasmussens Udtalelse maatte han bemærke, at Lunden og Bomvieren vare Træfugle, hvorimod Ederfugle opholdt sig her hele Aaret og saaledes mere vare udsatte for Forfølgelse her. Rasmussen maatte dog fastholde, at der ikke var Anledning til at distere højere Mønstre end for Skydning af Lunder og Bomvieren, da Ederfuglen aldrig havde haft nogen Betydning som Værningsvej for Befolkningen, hvad derimod Lunder og Bomvieren havde. Johs. Petersen udtalte, at han gjerne vilde vedtage, hvad der af Udvalget var gjort ved Sagen i Aar; dette kunde maaske være tilstrækkeligt for

det første; hvis ikke, kunde man gaa videre et andet Aar. Hvis dette ikke blev vedtaget, blev intet gjort ved Sagen i Aar; thi der var ikke Tid til at forfatte ny Lovforslag i denne Samling. D. M. Nielsen syntes godt om den første Del af det omhandlede Punkt, men ikke om dets sidste Del, da han ikke kunde forstaa, hvad Sysselmændene kunde have at berette. Han vilde derfor foreslaa at fjerne over Punktet i to Afdelinger. Ordføreren kunde ikke være enig med D. M. Nielsen, for saa vidt angik Sysselmændenes Indberetning. Det var jo en bekendt Sag, at Loven bliver overtrædt; selvsagt var det Sysselmændenes Pligt at søge at komme paa Spor efter Overtræderne og drage dem til Ansvar. Det her foreslaaede kunde maaske bevirkte, at de kom til at tage sig noget ivrigere af Sagen. D. M. Nielsen kunde endnu ikke lufte nogen Gavn af Sysselmændenes Indberetning, ligesom han ikke vidste, hvorledes Sysselmændene nu skulde faa mere at vide om saadanne Lovovertrædelser end hidtil, undtagen de selv maatte give sig til at holde Jagt. Danielsen kunde heller ikke indse det nødvendige i Sysselmændenes Indberetninger; thi disse maatte grunde sig paa sikre Fakta, og saadanne, der bevislig havde overtrædt Loven, maatte ogsaa være dragne til Ansvar; selvsagt kunde de derfor ikke indberette andre end Lovovertrædere, der vare blevne dragne til Ansvar for det af dem udviste Forhold. Hvis ingen var bleven straffet, vare Sysselmændene vel nødte til at indberette, at Loven var bleven overholdt. Saksen mente, at det af Udvalget foreslaaede Paalæg til Sysselmændene ikke havde saa lidt at sige; thi naar Sysselmændene skulde sende aarlige Indberetninger til Amtet, vilde de gjøre sig mere Umage for at komme paa Spor efter Lovovertrædere; ikke dernæd sagt, at de hidtil havde forjæmt deres Pligt i den Retning; men et saadant Paalæg kunde være dem en Spørgsmaal til forøget Agtpaagivenhed. Han havde ikke ment, at Indberetningen alene skulde orsake Overtrædelser, men ogsaa, hvad der blev gjort med Hensyn til Anlæggelse af Værp m. m. Johs. Petersen kunde ikke indse andet, end at Sysselmændenes Indberetninger vilde blive til Nytte, idet Sagtingen gennem Amtet derved vilde faa en fastere Mening om Forholdet lige overfor Loven i de forskellige Dele af Landet; hvis det saa syntes, der var Anledning til at gjøre noget videre, kunde det ske. D. J. Petersen: Naar det var en bekendt Sag, at Loven om Ederfugles Fredning saa ofte blev overtrædt og at saa faa blev dragne til Ansvar, vilde han bemærke ikke sigle Sysselmændene for at forie Forbrydelser, men det maatte mere have sin Grund i, at Sysselmændene kun modtog saa faa Anmeldelser i den Retning. Han mente ikke, at et Paalæg som det her omhandlede kunde genere Sysselmændene.

dene. B. Nielsen udtalte, at det efter hans Mening ikke kunde høre til Sysselmændenes Virksomhed at prædike Moral, hvilket Hveru snarere maatte paahvile en anden Side af Beskæftigelsen, Præster og Skolelærere. Hvis Sysselmændene ikke gjorde sig Umage for at drage de skyldige til Ansvar, fortjente de en Paamindeelse. Derimod troede han, at den bedste Maade, hvorpaa Ederfugles Fredning kunde naas, var at oplyse Folk om, hvad Gavn man kunde have af dem, samt give Anvisning til at anlægge Varp. Men for at nu Ederfuglen ikke alene skulde komme de rige til Gavn, var det godt, om man kunde holde den som Vender. — Hvis en Færghøjsse af Mulken skulde kunne forebygge Overtrædelser af Loven, vilde han stemme for dette. Gik der for lang Tid hen, før der blev gjort noget for Ederfugles Fredning, var han bange for, da disses Antal var i stærk Faldtagen, at det vilde komme for sent, hvad han tidligere havde haft Exempel paa under lignende Forhold. Ordføreren bemærkede, at naar ingen Tinget ansaa Indstillingspunktet for flabeligt og nogle ansaa det for gavnligt, kunde der ikke være noget i Vejen for dets Vedtagelse; de, der endnu ikke turde indse det gavnlige herved, vilde vist nok senere komme til at gjøre det. — I øvrigt kunde han godt forstaa, at B. Nielsen ikke vilde stemme for at forøge Sysselmændenes Arbejde. Med Hensyn til Mytten af Tilløbet til Jagtloven fremhævede han, at det var først nu efter mange Aars Forløb, at han atter havde set og hørt Haugefugl her ved Thorsbavn. Høsten oplyste i Anledning af det af B. Nielsen fremførte, at det vist nok ikke var umuligt at holde Ederfugle paa lignende Maade som Vender. Kongsbonden i Kirkeby havde forfalt ham, at en Gang, da Ederfuglene i Kirkebyholmen stærkt bleve angrebne af Rovfugle, flygtede de fra Holmen, hvorefter de fleste toge Ophold i Haugen, medens dog 9 Par bleve i Boven tæt ved Huse, hvor de lagde Æg. Det gjorde Jagtloven af 1881 Gavn, men det var dog en Mangel ved den, at Fredningstiden udløb saa tidlig. Danielsen: Naar Jagtloven af 1881 allerede nu var af stor Betydning, hvor meget større Betydning vilde den ikke have, hvis Fredningstiden varede længere? — Ordføreren udtalte 2. Indstillingspunkt og udtalte det Saa, at Befolkningen vilde saa Ojet op for den store Beskydning, Ederfugles Fredning kunde medføre ikke alene for de mere velhavende, men ogsaa for de fattige. Han var overbevist om, at hvis man i en Bygd som t. Ex. Hvidenæs anlagde Ederfuglevarp, vilde Indbyggerne omtrent saa lige saa megen Indtægt af disse som af Træen. Formanden mente, at det kunde være vanskeligt at saa nogen til at assatte den omhandlede Beretning. Formanden kunde ikke paalægge nogen at gjøre det. At udløse en Belønning til den, der gjorde

nogle Foranstaltninger til Ederfugles Fredning, troede han bedst førte til Maalet. Ordføreren oplyste, at der i „Diminuatting“ fandtes en saadan Beretning, hvilken man i Mangel af noget bedre vilde kunne benytte. Han hentes meget godt om at give Præmie til den, der gjorde noget for Sagen, hvilken Præmie ifølge Statuterne for det Høieste Legat kunde betales af dettes Henter. Høsten havde tidligere indtalt sin Sympathi for Belønning, men havde senere tænkt, at det maatte kunne komme frem som et særskilt Forslag. Formanden fandt det mest passende, at det kom under selve Sagen som et 3. Indstillingspunkt. Schrøter kunde ogsaa stemme for Belønning. Han gjorde desuden opmærksom paa, at der ikke stod noget i Indstillingen om, hvilken Klasse der skulde bære Omkostningerne ved de omtalte Beretninger, hvortil Ordføreren svarede, at da dette var en Sag til Fremme for det almene bedste, og da Udgiften sandsynligvis ikke vilde blive stor, maatte økonomisk Fond være nærmest til at bære disse Omkostninger. Danielsen hentes godt om Præmie, men vilde ikke, at nogen skulde faa en saadan, før det viste sig, at det, han havde gjort, fortjente at paastøntes. Formanden anbefalede, at det Indbringningsforslag, der blev stillet, ogsaa kom til at indeholde, af hvilken Klasse Præmien skulde erlægges, hvilken han forment nærmest burde være det Høieste Legats Henter.

Derefter læstes Lovforslagets enkelte Paragrafer under Behandling. Ordføreren bemærkede, at Udvalget ikke havde træffet sig Forslaget endelig vedtaget i Lov, men at det skulde sendes til Sysselmændenes Erklæring. Han gennemgik § 1 og bemærkede, at der i Paragrafen stod fastsat en Tillægssum af 6 Kr. for hver dræbt Ederfugl; hertil havde han stillet Underændringsforslag for at saa den forhøjet til 10 Kr., hvilket netop efter Bengtens Ræddi og Arbejdslønnen svarede til, hvad det var fastsat den første Gang. Loven om Ederfugle udvorn. Høsten var meget godt fornøjet med Paragrafen; dog hentes han ikke om, at nogen skulde have Lov til at tage Æg, hvilket Islænderne ansaa for meget flabeligt. Poulsen havde forudt, at han ikke ventede stort Resultat af en Bestemmelse om højere Multer, men havde dog været med til at foreslaa Bøden forhøjet til 6 Kr., hvorved der opnaaedes Overensstemmelse med Jagtloven af 1881, hvilket han hentes at være heldigere end at opnaa Overensstemmelse med en ældre Lov. Han hentes ikke om at foreslaa: Ejerne af Ederfuglevarp at tage Æg, da man derved vilde forhindre, at Ederfugle ved Overførelse af Æg kunde forplantes til andre Steder. Høsten havde ikke ment det saa strengt med ikke at tage Æg; der maatte naturligvis ogsaa kunne gjøres lignende Indtægter som f.

Ex. i Jagtloven af 1881, hvorefter det var tilladt at optage Vg af og stybe fredebe Fugle i videnskabslige Øjemed. Schrøter mente ikke, Forslaget behøvede at sendes til Styrelsesmændenes Erklæring; det eneste skulde være, at man der ved kunde forebygge, at de senere gjorde Banstelligheder. B. Nielsen vilde heller ikke, at Vg ubetinget skulde kunne optages; hvis man vilde have, at Ederfuglene rigtig skulde formere sig, maatte man ikke tage første Urt, da Spen senere paa Maret blev saa urolig, at Ungerne ofte derved vilde omkomme. Han syntes ikke om i denne Lov at fastslaa Vægservatning for Vidner; derimod kunde han ønske, at en Underøgelse af mistænkelige Personers Baa og Huse blev tilladt. Daniel sen var enig med Poulsen i, at det maatte være Ejere af Fuglevarp tilladt at tage Vg, da dette formentlig ikke vilde ske for al Hise dem, men for al formere Fagelen. Hvis man tog første Urt, der som oftest bestod af 4 Vg, og lod Høns eller Vinder udfælde dem og siden lod Ederfuglen selv udfælde uden Urt, til man 7 i Stedet for 3 à 4 Unger. O. Jacobsen kunde ikke give Daniel sen Medhold i, at man kunde lade Høns udfælde Vggene fra et helt Varp; dertil behøvedes der alfor mange Høns. Han kunde stemme for, at ingen maatte have Lov til at optage Vg. Daniel sen bemærkede, at det ikke var hans Mening at lade Høns udfælde Vggene fra et større Varp, men sin paa saadanne Steder, hvor der saa var saa Ederfugle, og hvor det derfor særlig gjaldt om at formere dem. Han troede ikke, der var nogen Ødelæggelse at befrygte, om det tilfaldt Ejerne at optage Vg, da det jo var i deres Interesse at holde Varpet saa godt vedlig, som muligt. Han kendte af egen Erfaring, at i Kirkebs brugte man altså lidligere at optage første Urt, og dog havde Ederfuglenes Formerelse den Gang meget god Fremgang her. Salsen vidste vel, at man her paa Færøerne i Reglen brugte at tage første Urt, hvad der jo vidnede om, at det ikke hidtil var blevet betragtet som en Fejl, men naar man nu fra andre Lande var bleven erholdt om det madsatte, hvorfor saa ikke følge Anvisningen? Paa den anden Side var det naturligvis ikke Meningen, at det sket ikke skulde være tilladt at optage Vg, naar de skulde bruges til Forplantning af Fagelen. Schrøter vidste ikke, hvorledes man skulde sikke sig imod, at vedkommende Ejere, der havde Lov til at optage Vg, ikke spiste disse. Han betvivlede, at Ederfugle vilde blive ligesaa vigtige eller vigtigere for Derne end Vinder og Lomvæ. Daniel sen nærede ikke nogen Betænkelse ved at give Ejerne af Fuglevarp Lov til at optage Vg, da de, der oprettede Varp, vare Frenshedsmand, med Hensyn til hvilke man ikke behøvede saadanne Friheden indskrænkende Bestemmelser. Salsen mente, at Boven ikke blot skulde være beregnet paa Nuti-

den, men ogsaa paa Fremtiden, og at den burde forhindre, at Efterkommerne ødelægge, hvad Forædlerne havde bragt i Stand. D. S. Petersen havde ikke kunnet slutte sig til Forslaget i sin Helhed; saaledes syntes han ikke om at forhøje Møllen, ligesom han heller ikke kunde stemme for Gudsforrelse til Vidner. Det maatte være Ejerne af Fuglevarp tilladt at optage Vg, da dette maatte anses nødvendigt til Fuglenes Formering og Udbredelse. Poulsen kunde ikke forstaa, at man var saa betænkelig ved at tillade Ejerne af Fuglevarp at optage Vg; der var lige saa lidt Grund til at forbyde at tage Ederfugle som at forbyde at tage Gaasvæg. Kom Varpet senere til at tilhøre, som ikke interesserede sig for det, kunde det nok tilintetgøres, om ikke ved at optage Vg, saa ved anden skjedslos Behandling. Daniel sen betvivlede, at denne Lov kom til at gjælde i lang Tid; thi det skete ofte, at naar en Lov undergik store Forandringer, varede det ikke længe, før den trængte til nye Forandringer. Han mente, vi skulde sige en Lov, som passede for Nutiden. Efter hans Mening var høj Mølle det eneste, der kunde hjælpe. § 2. Ordføreren oplæste Paragrafen. Daniel sen syntes godt om dens første, men ikke om dens sidste Del, da der, som han alt havde bemærket, i Jagtloven fra 1854 fandtes andre uheldige Bestemmelser. Han vilde ogsaa, at Fredningsloven for Landfugle skulde gaa længere, saa at Strandstænger undgik Forfølgelse. Endelig ønskede han, at Sagen blev udsat til næste Aar, da man vel maatte overveje de Skridt, man gjorde. Ordføreren var enig med Daniel sen i, at Enkeltten for Ejerne til at stybe i Nærheden af Ederfuglevarp, som Jagtlovens § 8 hjemlede, var uheldig, hvilket Salsen ogsaa kunde tiltræde. Han havde heller ikke noget imod, at Sagen blev udsat. Schrøter syntes ikke, der endnu kunde være Tale om at udsætte Sagen; først maatte man prøve paa at udsætte den saa godt som mulig; hvis man saa ikke syntes om den, kunde dens Betagelse udsættes. B. Nielsen syntes ikke, Fredning af Strandstænger var saa vigtig som Ederfugles Fredning, da den Nytte, man havde af Strandstæder, ikke var meget stor. Daniel sen vilde ogsaa arbejde paa, at Forslaget i Aar blev saa godt som muligt. Sagens endelige Afgjorelse udsattes til et senere Møde.

Den 28. August fremlagdes følgende Linderendingsforslag:

Ar. 3 (fra D. Salsen).

Som 3. Indstillingspunkt foreslaas:

Den, der anvender Beføjning paa Anlæg af Ederfuglevarp, vil, naar dette er bragt saa

vidt, at det giver ham et aarligt Udbytte af mindst 30 Kr., kunne vente at erholde en passende Præmie af det Høiesteres Regats Renter efter Indstilling fra vedkommende Forstanderskab.

Mr. 4 (fra Provsten).

Til Lovforslagets § 1.

Ordene: „Desuden har den skuldige at betale Rejseomkostninger for de nødvendige Vidner“ udgaa.

Mr. 5 (fra Efferød).

Som ny § 2 indsættes:

„På fredlyste Steder for Ederjagte maa ingen skyde indenfor en Fjerdingvejs Afstand fra det fredlyste Sted. Dog skal det ikke være forment til Lands indenfor denne Afstand at skyde Ravn og Krager eller andre Fugle, der forstyrre Ederjagtevarpene“.

Forslagets § 2 forandres til § 3, for saa vidt Endringsforslaget vedtages.

Den 3. September fortsattes 3. Behandling. Efter at de forskellige Forslagsstillere havde anbefalet deres Endringsforslag, freddes til Afstemning.

Mr. 1 a. vedtoges enstemmig med 17 Stemmer.

b. ligeledes med 13 Stemmer.

Herved var Udvalgets oprindelige Forslag bortfaldet.

Mr. 3 vedtoges ved Ravneproba med 8 Stemmer mod 6. — Sa stemte: Hr. Joensen, Høsten, Efferød, D. Jacobsen, Dalsgaard, Johs. Petersen, Schrøder og Formanden. Nej stemte: Provsten, Henke, Poulsen, S. Jacobsen, D. J. Petersen og Rasmussen. Danielson og S. Joensen stemte ikke; B. Nielsen, M. J. Joensen, Olsen og D. M. Nielsen vare fraværende.

Lovforslaget (Mr. 1. c.) med Underendringsforslag:

§ 1. Mr. 2 vedtoges med 9 Stemmer mod 6.

Mr. 4 ligeledes med 10 Stemmer mod 6.

§ 1 saaledes ændret vedtoges med 13 Stemmer mod 1.

Mr. 5 (Mr. 3) vedtoges enstemmig med 11 Stemmer.

§ 3. (Mr. 1. c. § 2.) vedtoges enstemmig med 11 Stemmer.

Lovforslaget i sin Helhed faldes derpaa under Behandling.

Efferød og Poulsen stillede følgende Forslag til Beslutning:

„Tinget anmoder Amtmanden om til næste Aar at indhente de Erklæringer, han anser nødvendige til Oplysning i Sagen og derpaa at forelægge Sagen for Lagtinget med disse Erklæringer“.

Dette Forslag vedtoges enstemmig med 13 Stemmer.

VII. Forhandling angaaende de til Lagtingets Approbation indsendte Sundhedsvedtægter for færøske Landkommuner.

A. For Nordøerne's Præstegjælds Kommune.

Den 3. August fremlagdes et til Tingets Approbation indsendt Forslag til Sundhedsvedtægt for nævnte Kommune, hvilket Forslag næste Dag kom til foreløbig Behandling og enstemmig henvises til Udvalget for forskelligartede Sager, som afgav følgende, den 15. August i Tinget fremlagte Betænkning:

Undertegnede Udvalg, til hvilket er blevet henviset et Forslag til en Sundhedsvedtægt for Nordøerne's Kommune, skal herom bemærke følgende:

Lagtingets sidste Samling er det samme Forslag til en Sundhedsvedtægt indsendt til Approbation, men denne blev dengang nægtet, fordi man fandt en Bestemmelse i § 3 om, at det skulde være forbudt at tage Vand oven over det almindelige Vandforsyningssted, for uheldig. I den i Klar foreliggende Sundhedsvedtægt, hvori der i øvrigt ikke er foretaget nogen Forandring i det i Fjor indsendte, er det omhandlede Punkt ændret derhen, at det vel i Almindelighed skal være forbudt at tage Vand oven over det almindelige Vandforsyningssted, men at Forstanderskabet kan give Tilladelse til, at dette sker.

Udvalgets Flertal (B. Nielsen og Th. Sørensen) maa indrømme, at man derved er kommen Lagtingets Ønske noget i Møde, og skjønt man vilde have foretrukket, at Tilladelse til at tage Vand var Reglen og Forbudet derimod Undtagelsen, kan man dog i Betragtning af de stedlige Forhold paa Nordøerne, hvor det de fleste Steder er let at faa et særligt Vandforsyningssted for hvert Hus, og hvor i hvert Fald Afstanden fra det ene Hus til det andet ved samme Vandløb er forholdsvis smaa, tilraade Tinget at approbere det foreliggende Forslag til en Sundhedsvedtægt, navnlig ogsaa forbi Nordøerne i de senere Aar have været stærkt hjemfaldt af forskellige Smitsotter f. Ex. Difteri, Strubehoste og Barsefeber, og man ikke tør benægte Muligheden af, at Smittestoffet kan forplantes ved, at der hentes Vand fra Støber, der ligger oven over det almindelige Vandforsynings-

sted, hvilket vedkommende Distriktslæge, efter hvad man har erfaret, lægger stærk Vægt paa.

Minoritetallet (Schæster) maa anse det for rigtigst, at det i Almindelighed tillades Folk, naar de kun ikke forurensse Vandløbet, at tage Vand, hvor de ville, hvorefter Sundhedskommissionen snarere maatte kunne være berettiget til, hvor og naar epidemiske Sygdomme indtræffe, at forbyde at tage Vand ovenfor Vandforsyningsstedet. Minoritetallet maa derfor indstille:

Forslaget til en Sundhedsvedtægt for Nordøerne's Kommune kan ikke approberes paa Grund af Bestemmelsen i § 3 om, at det kun efter særlig Tilladelse fra Forstanderskabet skal være tilladt at tage Vand ovenfor det almindelige Vandforsyningssted.

Flertallet skal derimod tillade sig at indstille: Forslaget til en Sundhedsvedtægt for Nordøerne's Kommune approberes.

Ved Sagens endelige Behandling den 17. August anbefalede Ordføreren (Provsten) at approberer Vedtægten; skjønt han vilde have fundet det heldigere, om den i Fjor omfattede Bestemmelse i § 3 (se Betænkning om Lagtings-samlingen 1882) var forandret derhen, at det vel som Regel var tilladt, men dog under særlige Forhold kunde forbydes at tage Vand overalt, vilde han af de i Betænkningen anførte Grunde ikke tilraade at nægte Approbation. Schæster fraraadede at approberer Vedtægten, for end Forstanderskabet havde foretaget en saadan Forandring i § 3, som Tinget i Fjor havde ønsket; den foretagne Forandring var intetliggende, da Regelen dog var, at man ikke havde Lov til at tage Vand ovenfor de almindelige Vandforsyningssteder, hvilket var en Tvang, den kunde stemme for at paalægge Folk. Johs. Petersen var bange for, at den omhandlede Bestemmelse kunde komme til at hæmme Opdykning, da den kunde hindre Folk fra at nedfatte sig i Homarten. Olsen kjendte ikke noget Sted paa Nordøerne, hvor ikke alle, som hentede Vand fra samme Vandløb, kunde bringe eet

Bandforsyningssted. Viste det sig nødvendigt, vilde Forstanderskabet naturligvis tillade Undtagelser fra Regelen, hvor det uden Skade lod sig gjøre. Sac. Joensen havde som Medlem af Forstanderskabet ikke kunnet stemme for denne Bestemmelse og kunde nu heller ikke stemme for Approbationen, da det paa sine Steder vilde være meget generende ikke at kunne hente Vand ovenfor et bestemt Bandforsyningssted. Satsen undredes over, at en saadan Bestemmelse skulde være nødvendig; i Thorshavn, hvor man blev bestydt for at ville have alt „saa fint“, til-
 lod man dog Folk at tage Vand, hvor de vilde.

Mindretallets Indstilling fattes under Afstemning og forkastedes ved Navneopraab med 11 Stemmer mod 5. Ja stemte: H. H. Jensen, H. H. Jensen, Dalsgaard, Johs. Petersen og Schrøter; nej stemte: G. Joensen, Brovsten, D. Jacobsen, Danielsen, J. Nielsen, J. Jacobsen, D. S. Petersen, Rasmussen, Olsen, D. M. Nielsen og Formanden; J. Joensen og Poulsen stemte ikke; Effersø og N. J. Joensen vare fraværende.

Flertallets Forslag vedtoges derpaa med 11 Stemmer mod 6. Ja stemte: G. Joensen, Brovsten, D. Jacobsen, Danielsen, J. Nielsen, Poulsen, J. Jacobsen, Rasmussen, Olsen, D. M. Nielsen og Formanden; nej stemte: H. H. Jensen, H. H. Jensen, Dalsgaard, Johs. Petersen og Schrøter; J. Joensen stemte ikke; Effersø og N. J. Joensen vare fraværende.

B. For Bygden Ejde i Østers Præstegjælds Kommune.

Den 10. August fremlagdes et til Tingets Approbation indsendt Forslag til Sundhedsvedtægt for nævnte Bygd. Med Sagens forelø-

big Behandling den 11. August vedtoges enstemmig med 17 Stemmer at henvisse Sagen til Udvalget for forskjelligartede Sager, som afgav følgende den 14. August fremlagte Betænkning:

Fra Forstanderskabet for Østers Præstegjælds Kommune er der indkommet et Forslag til en Sundhedsvedtægt for Bygden Ejde, hvilket ønskes approberet af Tinget.

Undertegnede Udvalg, til hvilket denne Sag er bleven henviset, har overvejet sig om, at det indsendte Forslag, fraregnet nogle Redaktionsændringer og enkelte mindre væsentlige Bestemmelser, der hidrøre fra de særlige Forhold paa Ejde, i det Hele er i nøje Overensstemmelse med den Sundhedsvedtægt, som i sin Tid approberedes for Svalbs Kommune, og som senere har tjent til Forbillede for andre Sundhedsvedtægter f. Ex. den for Nordstrøms Kommune.

Som ny Paragraf (§ 16) er indkommen en Bestemmelse om, at Sognecommissionen under paatrængende Omstændigheder f. Ex. ved Udbrud af smittomme Sygdomme, paa egen Haand, indtil Forstanderskabets Approbation kan indhentes, skal være berettiget til at træffe yderligere Forholdsregler til Fremme af Sundhedsvæsenet, hvilken Bestemmelse man finder heldig.

I Genhold til ovenstaaende kan Udvalget uden yderligere Motivering indskrænke sig til at indstille til Tingets Vedtagelse:

Det af Forstanderskabet for Østers Præstegjælds Kommune indsendte Forslag til en Sundhedsvedtægt for Bygden Ejde approberes.

Med Sagens endelige Behandling den 16. August vedtoges Indstillingen efter en kort Anbefaling af Ordføreren (Brovsten) enstemmig med 16 Stemmer.

VIII. Behandling af de til Lagtinget indsendte Klager over Beskatningen i Landkommunerne.

A. Angaaende Skatteligningen i Frodebo Sogn.

Odelmand Thomas Johan Thomsen af Trangsbvaag og Generalfuldmægtig for Frel. R. v. Post, exam. jur. Oliver Efferes af Tveraa havde til Lagtinget indanført en Indsigelse mod Skatteligningen i Frodebo Sogn for Aaret 1882—83 med Paastand om, at samme, som hvilende paa et formentlig fejlagtigt og uholdbart Grundlag, i Henhold til Kommunallovens §§ 15 og 22 fjendes for ubrugelig, eller at der i ethvert Fald foretoges følgende Forandringer i Ligningen: 1) Odelmand Th. J. Thomsen faar en Skatnedsættelse; 2) Kjobmændene Tørgesen og S. Thomsen sættes i særskilt Skat og indbefattes ikke under Skatten for "Tørgesens Handel" og "T. J. Thomsens Handel"; 3) Handelsbetjent Niels Axel Mortensen sættes i Skat; 4) Kjobmand Mortensens Enke og D'hr. P. Mortensen og S. Mortensen sættes i højere Skat; 5) Frel. v. Post, der dog "af visse særegne Grunde" ikke selv onsker nogen Skatnedsættelse, svarer ingen Formue og Beslighedsstat eller i alt Fald faar Nedsættelse; 6) Skipper Debes Mortensen som Bestyrer af Aktieselskabet, der ejer Fiskerislibet "Dau", fritages for Skat; 7) Fisker Sæper Sæpersens Skat nedsættes.

Ved Sagens foreløbige Behandling den 2. August vedtoges enstemmig med 17 Stemmer at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvilket Udvalg efter et den næste Dag foretaget Valg kom til at bestaa af Provsten, P. Nielsen, Dalsgaard, Schrøter og Danielsen.

Den 22. August afgav Udvalget med Provsten som Ordfører en Betænkning, hvori samme, næst at betrage, at Forstanderskabet ikke har indsendt en Kopi af Skatteligningen, udtaler, at Klagerne ikke have fremsendt noget, som kan foranledige Lagtinget til at tage deres Paastand om, at hele den paagjældende Ligning skal

fjendes for ugyldig, til Følge. Angaaende de enkelte Ansøgninger kom Udvalget til det Resultat, at Forstanderskabet ved at overvurdere saa vel den Indtægt, Th. J. Thomsen har haft af sin Ejendomsbetjent, som hans personlige Indtægt som Søjdemand m. v., men navnlig ved ikke at have taget tilstrækkeligt Hensyn til, at Skatten paa Jordegods i Frodebo Kommune er særdeles høj (4 Kr. 80 D. pr. Mark Jord) har paalignet ham en for høj Skat, og at denne passende kan nedsættes fra 11 til 6 Kr. — Endvidere fandt Udvalget, at Handelsbetjent N. J. Mortensen, hvad Forstanderskabet havde indbrummet, burde sættes i Skat, og at denne passende kunde beregnes til 15 Kr. — De andre Paastande fandt Udvalget, efter hvad Forstanderskabet havde oplyst, ikke, der var Anledning at tage til Følge.

Efter at Sagen den 27. August havde været til 2. Behandling, ved hvilken der ikke fremkom noget nyt af Interesse, tiltraadte Tinget ved Sagens 3. Behandling, den 31. August, Udvalgets Ansættelse ved enstemmig med henholdsvis 17, 16 og 18 Stemmer at vedtage dettes 3 Indstillingspunkter:

- 1) Den af Odelmand Th. J. Thomsen af Trangsbvaag og Generalfuldmægtig for Frel. R. v. Post, exam. juris O. Efferes nedlagte Paastand paa, at Skatteligningen for Frodebo Sogns Kommune for Aaret 1882—83 skal fjendes ubrugelig, kan ikke tages til Følge.
- 2) Der paalignes Handelsbetjent N. J. Mortensen af Tveraa et Beløb af 15 Kr. til Frodebo Sogns Kommune for Aaret 1882—83.
- 3) Den Odelmand Th. J. Thomsen af Trangsbvaag for Aaret 1882—83 paalignede Kommuneskat nedsættes med 5 Kr.

B. Angående Skatteligningen i Baags Sogn (paa Norderøerne).

Den 4. August fremlagdes en af Kjøbmand J. Djurhuus af Klaksvig til Tinget ind-
anført Indsigelse mod Størrelsen af den ham
til Baags Sogn paalignede Kommuneskat. Ved
Sagens foreløbige Behandling den
8. August vedtoges enstemmig at henvise Sa-
gen til ovennævnte Udvalg, som afgav følgende
den 24. August fremlagte Betænkning:

Til underkastede Udvalg er blevet henvist
en Indsigelse med tilhørende Bilag fra Kjøb-
mand J. E. Djurhuus af Klaksvig mod Stør-
relsen af den ham til Baags Sogn paa Norder-
øerne for Aaret 1882—83 af Forstanderskabet
for Norderøernes Præstegjælds Kommune paa-
lignede Kommuneskat, der i Formue- og Leiligheds-
skat har udgjort 380 Kr. for nævnte Regn-
sabsaar.

At de foreliggende Aktstykker fremgaar det,
at Kjøbmand Djurhuus under 2. Oktober i. A.,
for Ligningen af Skatten til Baags Sogn for
Aaret 1882—83 blev forelagt, i en Skrivelse
til Forstanderskabet for Norderøernes Præste-
gjælds Kommune meddelte samme, at han efter
Størrelsen af den ham tidligere paalignede Kom-
muneskat af samme gik ud fra, at Forstander-
skabet gennem ham bestattede Ejerne af Han-
delstøbet i Klaksvig, d'Hr. Jørgen Wech &
Sønner i Kjøbenhavn, men at han antog det for
en selvfølge, at Ejerne af dette Firma d'Hr.
Grosjerere G. Hansen og B. Wech, der ikke have
Bopæl her nogen Del af Aaret, ikke kunne sæt-
tes i Kommuneskat her paa Norderøerne, og at der
altsaa kun bør kunne være Tale om at bestatte
den Indtægt, som Handelen giver Kjøbmand
Djurhuus, der er deres Kommissionsær, samt
at Grunden til, at der ikke hidtil var gjort
Indsigelse mod den stete Skattemæssighed, var
den, at de nævnte Herrer ikke havde sat sig imod
Betalingen af Skatten.

Da Kjøbmand Djurhuus imidlertid antog,
at man uagtet det af ham anførte fremdeles i
Norderøernes Kommune vilde følge samme
Fremgangsmaade som hidtil ved Beregningen af
Skatten, vilde han gøre Forstanderskabet op-
mærksomt paa, at Forretningen i Aaret 1882
havde lidt et direkte Tab af over 10,000 Kr.
ved Slup „Dovenørns“ Forlis. —

Umiddelbart efter Modtagelsen af denne
Skrivelse blev Kjøbmand Djurhuus ansat til en
Formue- og Leilighedsstat til Baags Kommune
for Aaret 1882—83 paa 380 Kr. —

Den næst påfølgende 27. November frem-
sendte Kjøbmand Djurhuus derefter til oven-
nævnte Forstanderskab en Indsigelse mod den
ham saaledes paalignede Skat, idet han gjør
gældende, at hans Indtægter i det foregaaende
Aar ikke, som formentlig af Forstanderskabet

antaget, have udgjort 16,000 Kr., men kun et
Beløb paa 3,964 Kr. 51 Ø., hvilket hans Han-
delsbøger kunne bevise. Hvorhos han oplyser, at
han til sine Sønners Opdragelse for Tiden har
en aarlig Udgift af ca. 2,000 Kr. Han formener
derfor at være sat i en Stat, der er mindst fire
Gange for høj. —

Under 30. December næst følgende svarede
Forstanderskabets Formand, at han maatte be-
trækte, at Kjøbmand Djurhuus's Kjøbmandsfor-
retning i et saa godt Handelsaar som 1881 ikke
skal have givet et større Udbytte end 3,964 Kr.
51 Øre, og at der derfor ikke kunde foretages
nogen Forandring i den for Aaret 1882—83
Kjøbmand Djurhuus paalignede Kommuneskat,
for der foretoges Forstanderskabet saadanne
Data, f. Ex. Forevisning af Handelsbøgerne eller
det for 1881 afslagte Handelsregnskab, at For-
standerskabet kunde blive sat i Stand til at be-
dømme, om der er Anledning til at gjøre nogen
Forandring i den paalignede Kommuneskat. —

I Skrivelse af 27. April d. A. fra Kjøb-
mand Djurhuus til Hørs Amt blev dernæst den
stete Skatteansættelse indanført for Røttinget, idet
Klageren hævder, at Forstanderskabet burde have
henvendt sig til ham for at overbevise sig om
Rigtigheden af den opgivne Indtægt, og gjør
gældende, at der i Følge Kommunallovens §
23 kan kan være Tale om personlig Bestatning
efter Indtægt, samt at den af ham førte Forret-
ning drives i en anden uden for Kommunen
hørende Mand's Ejendom, men at hverken Ejen-
dommen eller selve Forretningen lovlig kan be-
skattes, og hvis den kunde beskattes, maatte der
i hvert Fald billigtvis tages Hensyn til, hvilke
kommunale Statter Forretningen mulig bærer i
andre Kommuner. — Slutelig forvener Klage-
ren, at Formanden for Forstanderskabet for
Norderøernes Kommune ved paa egen Haand at
have besvaret Indsigelsen til Forstanderskabet
mod Skattemæssigheden har paadraget sig Ansvar
efter Kommunallovens § 34, idet samme Lovs §
22 udtrykkelig paabyder, at Bestatning i Anle-
dning af Indsigelse mod Skatteansættelser tages
af Forstanderskabet. —

Under 30. f. M. har endelig Forstander-
skabet for Norderøernes Kommune erklæret sig
over den til Røttinget stete Indtægt af den
omhandlede Skattemæssighed. I denne Erklæ-
ring udtaler Forstanderskabet, at det har be-
skattet Kjøbmand Djurhuus som Indehaver af
den Forretning, der føres i Baags Sogn under
Firmaet „Jørgen Wech & Sønners Handel i
Klaksvig“ uden Hensyn til, om han er Eier af
helt den Kapital, hvorved nævnte Forretning
drives, og at man ved den paagældende Skatte-
ansættelse i Aar ikke har fulgt nogen anden
Fremgangsmaade end den, som under Indsigelse
fra Kjøbmand Djurhuus's Side er bleven brugt
ikke alene i alle de Aar, i hvilke Kommunalloven

har været i Virkelighed, men ogsaa forinden denne Lovs Krafttræden ved Vigningerne i Henhold til Lov af 22. Marts 1855 om Fattighedsbetjening paa Færøerne paa en Tid, da Kjøbmand Djurhuus selv en Gang var Medlem af Fattigforstanderskabet; samt at denne Fremgangsmaade bliver fulgt overalt paa Færøerne ved Bestatning af lignende Handelsforretninger, idet der navnlig toges Hensyn til den formentlige Omsetnings Størrelse. Forstanderskabet erklærer endvidere, at der ved Skatteansættelsen i År er taget billigt Hensyn til Forretningens Tab ved Slup „Løvenørns“ Forlis.

Da Forstanderskabet vedblivende formener, at der ikke er paalaguet Kjøbmand Djurhuus som Indehaver af den omtvandede Forretning for høj Stat i Forhold til de andre Stattebyeres Ansættelse, kan Forstanderskabet ikke indrømme nogen Skattemedhjælp. Hertil har Forstanderskabets Formand yderligere tilføjet, at d'Hr. Jørgen Vech & Sønner, som ikke ere bosiddende her, som følge deraf ikke have Ret til at drive nogen Handel her paa Færøerne, og at det vilde være besynderligt, om den Forretning, som søres under deres Navn i Skatting, skulde kunne fritages for Skat, netop fordi de nævnte Herrer ikke have Ret til at drive Handel her.

Sluttelig udtaler Forstanderskabets Formand, at Kjøbmand Djurhuus formentlig har været uberettiget til at paasaa, at Formanden for Forstanderskabet har overtrådt sin Kompetence ved at meddele Kjøbmanden, at der ikke af Forstanderskabet kunde kræves nogen endelig Afgjørelse af hans Indsigelse, før han havde meddelt samme de paa pegede nærmere Oplysninger. —

I Anledning af det saaledes foreliggende skal Udvalget i al Almindelighed udtale, at det i og for sig maa anses for overensstemmende med Ret og Billighed, at den, der nyder de med en vis Stilling forbundne Rettigheder, ogsaa underkaster sig de deraf følgende Forpligtelser, hvilken Grundfæmning ogsaa har sin Anvendelse, hvor Taler er om Ydelse af Skat, være sig til Stat eller Kommune.

Hvad dernæst den i nærværende Tilfælde foreliggende Sag angaar, skal man bemærke følgende:

Naar Kjøbmand Djurhuus isin ovennævnte Skrivelse til Forstanderskabet for Nordboernes Præstegjælds Kommune fremfætter den Antagelse, at Forstanderskabet gennem ham beskaffer Ejerne af Handelsstedet i Skatting, d'Hr. Jørgen Vech & Sønner i Kjøbenhavn, men at Indehaverne af nævnte Firma d'Hr. Grosserer G. Hansen og R. Vech som Borgere i Kjøbenhavn betale Kommuneskat her, og at det derfor er en selvfølge, at de ikke ogsaa her kunne betale Kommuneskat, da de ikke nogen Del af Året have Bopæl her, hvilken Betingelse Kommunalloven

fætter for, at en Person kan beskattes, da man i den Anledning fremhæver, at Lov af 21. Marts 1855 om Ophævelse af den kongelige Enhandel paa Færøerne i § 10 indeholder følgende Bestemmelse: „Ret til at drive Handel paa Færs tilkommer enhver, som der holder Dug og Dist, som er 25 År gammel og af uplettet Rygte. Dog skal den, som agter at nedlægge sig som handlende, i Forvejen hos Sørenskriveren erhverve et Antagelsesbevis til at maatte etablere Handel paa det af ham opgivne Sted.“ I Følge denne Paragraf er det altsaa sat som en nødvendig Betingelse for at kunne nedlægge sig som handlende paa et opgivet Sted paa Færøerne og for at kunne vedblive at drive Handel her, at vedkommende holder Dug og Dist her paa Øerne, en Betingelse, hvis Henkast utvivlsomt er den, saa vidt muligt at sikre sig det store økonomiske og sociale Gode, at der færreste Handel er i Hænderne paa her bosiddende Mænd, og i ethvert Fald, at de, der bestyre Handlerne, overfor Lovgivningen opfylder alle de af et saft Ophold paa Færøerne for Kjøbmandsforretningerne flydende Pligtigheder og Forpligtelser.

Da nu Kjøbmand Djurhuus, som anført, gjør gjældende, at de af ham nævnte Herrer ikke nogen Del af Året have Bopæl her, følger deraf, at de i Henhold til den her gjældende Handelslovgivning ere uberettigede til at drive Handel paa Færøerne. Det er derfor en selvfølge, at der med Hensyn til den Kjøbmands-handel, hvorom Taler er, maa være andre, som fyldestgjøre den i Handelslovens § 10 stillede Betingelse om at holde Dug og Dist paa Færøerne med de deraf følgende Pligtigheder og Forpligtelser, og at ikke ovennævnte Herrer, men denne Person maa være den virkelige Indehaver af den omhandlede Forretning. I Følge det foreliggende er det ogsaa givet, at Kjøbmand Djurhuus er den, som har løst Bevilling til at drive den omspurgte Handel, og at han tillige opfylder de i Handelsloven i saa Henseende ovenfor paa pegede Betingelser, der i øvrigt ikke omhandle Spørgsmaalet om Handelsens Navn, hvilket overfor Handelsloven af 21. Marts 1855 er en ligegyldig Sag, eller Spørgsmaalet om, hvem der ejer de Huse, i hvilke Forretningen føres.

Hvad der ovenfor er udviklet om Kjøbmand Djurhuus's Stilling overfor § 10 i Lov af 21. Marts 1855 om Ophævelse af den kongelige Enhandel paa Færøerne, bekræftes yderligere ved et Bist paa, hvad der med Hensyn til nævnte Kjøbmand foreligger om hans og hans Forretnings indbyrdes Forhold i Henhold til Lov af 23. Januar 1862 om Benyttelse af Firmaer. Under 27. September 1870 modtog Landsfogden nemlig fra J. E. Djurhuus af Skatting en Anmeldelse om, at der af samme føres et Firma:

"Jørgen Bech & Sønners Handel i Klaksvig", hvis Hæringsvej er Kjøbmandshandel, at Johan Christian Djurhuus er eneste ansvarlige Deltager i Firmaet, og at der ikke er gjort nogen Indskrænkning i det samtlige Deltagere i Almindelighed paahvilende jollbariste Ansvar med Hensyn til enhver Firmaet paadrager Forpligtelse. Naar derfor Kjøbmand Djurhuus i sin oftere nævnte Skrivelse af 2. Oktober oplyser, at d'Err. Grossererne S. Hansen og B. Bech ere Indehavere af et Firma "Jørgen Bech & Sønners Handel i Klaksvig", er det i Følge oven citerede Firmaaendelse ikke mindre sikkert, at Kjøbmand J. C. Djurhuus er eneste ansvarlige Deltager i og Indehaver af Firmaet "Jørgen Bech & Sønners Handel i Klaksvig", og kun om sidst nævnte Firma er der Spørgsmaal i nærværende Sag, samt at han er den, til hvem man i alle dette Firma vedrørende Anliggender har at holde sig.

Naar dernæst spørges om, hvorledes Kjøbmand Djurhuus som Indehaver af Bevilling til Kjøbmandshandel og eneste ansvarlige Deltager i Firmaet "Jørgen Bech & Sønners Handel i Klaksvig" skal beskattes, da synes nævnte Kjøbmand i sin Skrivelse af 2. Oktober og i sine senere Indsigelser at gaa ud fra, at den paalagte Kommuneskat er en ren Indtægtskat, hvorfor en handelnde i intet Tilfælde skal kunne beskattes efter andet end den Indtægt, som Handelen giver ham.

Men denne Opfattelse kan man ikke give Medhold. I Lov af 28. Februar 1872 om de jærøste Landkommuners Styrelse § 22 er det udtrykkelig bestemt, at Skattebeløbet skal paalægges Beboerne under eet efter Marketal samt Formue og Lejlighed. Skatten er altsaa delvis Marketalsskat, delvis en Formue- og Lejlighedsskat, hvilket tydeligere fremgaar af samme Lovs § 23, hvor det hedder, at vedkommende ansættes til fuldt Bidrag efter sin hele økonomiske Stilling.

I Følge disse Bestemmelser er det klart, at ogsaa andre Momenter end den aarlige Indtægt maa komme i Betragtning ved Bestatningen af en Handelsmand.

Den Kjøbmandshandel, som drives under Firmaet "Jørgen Bech & Sønners Handel i Klaksvig", men til hvilken Kjøbmand Djurhuus er eneste Indehaver af Bevillingen, og i hvilken han er eneste ansvarlig Deltager, arbejder saaledes med en vis Formue, har naturlig en vis Omsætning, og denne Omsætning antages fremsendes gennemskuelig at give et vist aarligt Overskud, og til alle disse Momenter bør der formentlig i Følge ovennævnte Lov om Landkommuners Styrelse tages Hensyn til Overvejelsen af den hele økonomiske Stilling, hvorefter den paagjældende bevillingshavende til Handelen og Indehaver af Firmaet ansættes til fuldt Bidrag

i Formue- og Lejlighedsskat, uden at der i øvrigt ved Skatteansættelsen bliver Spørgsmaal om den i nærværende Sammenhæng i og for sig irrelevante Sag, hvorledes Handelen benævnes, lige saa lidt, som der bliver at lægge afgørende Vægt paa, hvem der kunne være Ejere af en Del af den Kapital eller de Huse, hvormed og hvori Handelen drives, og selvfølgelig endnu mindre paa, hvor disse Ejere mulig have Bopæl og hvare Stet.

Man skjønner derfor ikke rettere end, at Forstanderskabet for Nordøernes Prestegjelds Kommune efter alt det saaledes foreliggende, i Uighed med, hvad der finder Sted overalt paa Færøerne, og tillige med, hvad der hidtil altid og uden Indsigelse har fundet Sted særlig for den omhandlede Forretnings Vedkommende, har været fuldt berettiget og forpligtet til ogsaa i Ar ligesom de foregaaende Ar ved Skatteansættelsen af Kjøbmand Djurhuus at sætte ham til fuldt Bidrag efter den hele økonomiske Stilling, som nævnte Kjøbmand har som eneste ansvarlige Indehaver af den Kjøbmandshandel, der drives under Firmaet "Jørgen Bech & Sønners Handel i Klaksvig". Og da der ikke for Lagtinget foreligger nogen Oplysning om, at Staten under denne Forudsætning er for højt ansat, er der formentlig ingen Grund til i nærværende Tilfælde at foretage nogen Skatnedsættelse, saa meget mere, som vedkommende Forstanderskab efter Opfordring fra Kjøbmand Djurhuus ved Skatteansættelsen alt har taget billigt Hensyn til det Forretningen paaførte Tab ved Slup "Løvensøns" Forlis.

For saa vidt Kjøbmand Djurhuus endelig har paafaaet, at Formanden for Forstanderskabet for Nordøernes Kommune har overtraaet sin Kompetence ved tvært imod Lovens Rydende paagen Haand at svare paa Indsigelsen mod Skatteansættelsen og derfor er isælden Ansvar efter Kommunallovens § 34, da maa det erkendes, at Formanden, for saa vidt det ander 30. December afgivne Svar til Kjøbmand Djurhuus kun skal opfattes som en Opfordring til at fremskaffe tydeligere Oplysninger, da har afgivet dette alt for sent, idet Kommunallovens § 22 udtrykkelig bestemmer, at Formanden for Forstanderskabet inden Udgangen af December Maaned skal have tilsendegivet den klagen, om nogen og da hvilken Forandring der indbringes i Afgiften. For saa vidt derimod den ovennævnte Skrivelse skal opfattes som et Svar paa Indsigelsen, da burde der herom i Følge § 22 have været taget Beslutning af det samlede Forstanderskab, uden Hensyn til, om Sagen ved selve Skatteansættelsen alt havde været til Behandling, for Klagen blev indgivet, formentlig ved den fra Kjøbmand Djurhuus under 2. Oktober til Forstanderskabet fremsendte Skrivelse.

I Henhold til ovenstaaende indstilles til Raadings Beslutning:

1. Den fra Kjøbmand J. C. Dyrhøus af Klaksvig fremsatte Indsigelse mod Størrelsen af den ham til Bangs Sogn for Aaret 1882—83 paalignede Kommuneskat kan ikke tages til Følge.
2. Det indskræves Forstanderskabet for Nordernes Prestegjælds Kommune, at der i Følge § 22 i Lov af 28. Februar 1872 om de første Landkommuners Størrelse inden Udgangen af December Maaned af Foranden maa være meddelt Klager over Skatteansættelse et Svar, om nogen og da hvilken Forandring der indbringes i Afgivningen — efter en af Forstanderskabet derom tagen Beslutning.

I Udvalget, der er nedsat angaaende Klager over Skatteansættelsen, Thorshavn d. 18. August 1883.

Sørensen, J. H. Schrøter. J. Dalsgaard, Ordfører.
J. Nielsen. M. Danielsen.

Den 25. August foretoges Sagens 2. Behandling:

Ordføreren (Provsten) gennemgik Betænkningen, idet han navnlig hævdede ved, at det i social og økonomisk Henseende vilde være uheldigt for den herboende Udvikling, om Handelen her paa Færøerne var i fremadseende Hænder. I Høststædernes Blomstringsperiode havde Danmarks Byret maattet betale den Børdom, at det er til Glæde for et Land, at Landets egne Maad ikke drive Handelen og Industrien. Olsen bemærkede med Hensyn til Udvalgets 2. Indstillingspunkt, at det ofte kunde være forbundet med store Vanskeligheder at faa Svarskrivelser paa Skatteklager affendte til vedkommende inden Udgangen af December Maaned paa Grund af de dårlige Kommunikationsforhold paa Nordøerne, der gjorde det saa vanskeligt at faa omlet saa mange af Forstanderskabets enkelte Medlemmer, at en gyldig Beslutning kunde toges, og selv om dette maatte lykkes 2. eller 3. Gang, vilde det medføre meget store Skyldudgifter. Han havde, efter at have konfereret med flere af Forstanderskabets Medlemmer, der, ligesom han, ikke mente at kunne gjøre noget ved den omhandlede Skatteklage, for der var indhentet nærmere Oplysninger, tilfremvet Kjøbmand Dyrhøus om at fremsætte med Jaabanne; vel vilde det have stemmet bedre med Lovens Bøstaf, om dette var stet tidligere, men for Kjøbmand Dyrhøus maatte det formentlig komme ud paa et, enten han fik Svar

inden Udgangen af December Maaned eller i Januar. Schrøter mente, at Forstanderskabet let kunde komme over denne Vanskelighed ved at overdrage til nogle af Medlemmerne at tage Bestemmelse med Hensyn til Skatteklager. Naar Kjøbmand Dyrhøus var eneste Indehaver af Firmaet Jørgen Berth & Sønners Handel i Klaksvig, maatte han selvfølgelig indse for alle Udelser, der kunde affordres Firmaet, selvfølgelig ogsaa Kommuneskatten, i hvilken Forbindelse han tillige udtalte det ønskelige i, at de handlende her oppe ogsaa vare hofholdende her. Efter nogle korte Bemærkninger herom mellem Olsen og Schrøter udtalte Foranden, at han maatte give Olsen Medhold i, at Forstanderskabet selv maatte tage Beslutninger angaaende Skatteindsigelser. Schrøter fremhævede, at det her omhandlede Tilfælde nok kunde indbringes under de Hverv, som det kunde paalægges enkelte Medlemmer af Forstanderskabet at udføre. Foranden gennemgik Kommunallovens § 11, hvorefter han udtalte sin Glæde over, at Udvalget havde stillet sig saa godt fra sit Arbejde. Der var her den samme Mangel som ved alle Skatteklager, der kom ind til Tinget, at der manglede de nødvendige Oplysninger med Hensyn til de Principer, der ere fulgte, og Skatteevnens Størrelse. Olsen mente ikke, der havde været nogen Grund for Forstanderskabet at fremsætte Jaabanne, da han ansaa det mere naturligt, om Klageren selv havde gjort det. I øvrigt var Skatten beregnet til 2¼ pCt. af Indtægten.

Sagens Overgang til 3. Behandling vedtoges enstemmig med 19 Stemmer.

Ved Sagens 3. Behandling den 31. August vedtoges Udvalgets første Indstillingspunkt enstemmig ved Mønstreopraab med 19 Stemmer, idet samtlige Medlemmer, med Undtagelse af M. J. Soensen, der var fraværende, stemte derfor. — 2. Indstillingspunkt vedtoges enstemmig med 15 Stemmer.

C. Angaaende Skatteligningen i Vestmanhavns Sogn.

Endvidere var der til Tingets Afgjørelse indkommet en Indsigelse fra Johannes Peter Jensen af Næsset mod den ham som Kjøbmand i Vestmanhavns Sogn paalignede Skat (stor 28 Kr.) til Vestmanhavns Sogn, hvilken Sag den 4. August henvises til samme Udvalg, som de foregaaende.

Udvalget var i sin den 28. August i Tinget fremlagte Betænkning kommet til det Resultat, at Johs. Petersen somboende i Skivitz Sogn ikke kunde jættes i Stat i Vestmankhavns Sogn, om han end der blev en Handelsforretning; hvorfor det foreslog, at den ham paaligende Stat skulde bortfalde. Ligeledes foreslog Udvalget, da Sagen havde faaet en noget uregelmæssig Behandling af vedkommende Forstanderskab, at meddele dette den samme Indstærpelse, som ovenfor er vedtaget til Forstanderskabet for Nordboernes Kommune.

Da nævnte Johs. Petersen imidlertid ikke havde indtalt noget Ønske om at fritages for Stat, vandt Udvalgets første Forslag ikke Tilslutning i Tinget, som (efter at Sagen først havde været indsat) af Hensyn til, at Johs. Petersen havde maattet stifte Gjæld for at kunne opføre Balthus og først havde begyndt sin Forretning efter Statensarets Begyndelse, vedtog at nedsætte Statien fra 28 til 14 Kr. — Derhos vedtoges Udvalgets Forslag om at give Forstanderskabet ovennævnte Indstærpelse.

IX. Besværing fra flere Husfædre i Familien over, at Forstanderskabet for de forenede Sogne paa Sunders har ladet ansætte en Lærer for Sognet.

Den 13. August fremlagdes en Skrivelse fra 14 Bøvere af Familien, hvori de besvære sig over, at Forstanderskabet for de forenede Sogne paa Sunders har ladet ansætte en Lærer for Sognet. Ved Sagens foreløbige Behandling den 14. August henvises Sagen til Udvalget for forskjelligartede Sager, som afgav følgende, den 7. September fremlagte Betænkning:

Til undertegnede Udvalg er blevet henviset en Besværing fra 14 Husfædre af Familien Sogn over, at Forstanderskabet for de forenede Sogne paa Sunders har oprettet en Skole og ladet fastansætte en Lærer for det lille Familien Sogn alene, og over, at der skal være stipuleret ham en Løn af Sognet paa 120 Kr. om Aaret, en Udgift, som de mene, at de med deres bedste Vilje ikke ere i Stand til at udrede, medens denne Løn dog paa den anden Side er saa utilstrækkelig for Læreren, at man om kort Tid vil blive nødt til at søge den eller ogsaa at underholde Familien paa Gattingskosten. Klagerne anføre dernæst, at Familien Sogn kun har 29 Indbyggere, og at Udgifterne til Skolelæreren efter den stipulerede Lønning vil komme til at udgjøre 1 Kr. 32 Ø. pr. Individ, medens de 3 øvrige Sogne i Kommunen med et Indbyggertal af 1017 Mennesker have en Udgift til de der ansatte

3 Lærere af 517 Kr. eller 51 Ø. pr. Individ. Klagerne udtale endvidere, at al den Undervisning, deres Børn behøve, er, hvad en Lærer i en Hjerdedel af Aaret med 7 Timers daglig Undervisning, 4 Timer om Formiddagen for ældre Klasse og 3 Timer om Eftermiddagen for yngre Klasse, kan give dem, og at den Løn, de ere i Stand til at yde, er 60 Kr. aarlig, som da kan paalægges dem, hvorhos de yde Frygt for, at deres Børn ved al den megen af Forstanderskabet paatænkte Skolegang skulde gøres ubenlige til særøst Arbejde.

Sluttelig andrage Klagerne paa, at Lagtinget vil tage dem i Beskyttelse og nægte den Sognet paahvilende indgaaede vedvarende Forpligtelse den Approbation, der er nødvendig, for at Forpligtelsen kan være gyldig. —

Udvalget skal i den Mulighed oplyse, at der i de senere Aar er foregaaet forskjellige Forandringer med Skoleforholdene paa Sunders, idet der fra først af var en Skolelærer for Kvallø Sogn og en for Sundby Sogn, medens Frodebo og Waag Sogne vare fælles om en Lærer, Portere og Familien Sogne om en Lærer. Dette blev dernæst for 2 & 3 Aar siden forandret saaledes, at Frodebo Sogn fik en Lærer og Familien Sogn samt Wyden Hove bleve fælles om en Lærer, medens Portere Wyden og Waags Sogn fik en

Lærer. — Endelig i afvigte Efteraar fik Waag Sogn en Lærer for sig alene, Forlere Sogn (Bygderne Forlere og Hove) en Lærer, medens den da gamle Skolelærer Ole Jespersen i Jamien, der altsaa fra først af i et Aarsrum af ca. 8 Aar havde været Lærer for hele Forlere og Jamien Sogne, derefter i 2 à 3 Aar for Bygden Hove af Forlere Sogn og Jamien Sogn, nu siden første Oktober f. A. kun beholdt Jamien for sig alene. En Maaned efter, at dette var sket, afgik han imidlertid ved Døden, og Forstanderskabet for de forenede Sogne paa Sønders indstillede da uden nogen Indsigelse fra Kommunalforstanderen for Jamien Sogn efter Skolekommissionens Forslag til Skoledirektionen, at der maatte ansættes en ny Lærer for Jamien Sogn med den Løn, som hidtil havde været opført i Regnskaberne som frivilligt Bidrag for Beboerne i Jamien, nemlig 70 Kr. i fast Løn og desuden 2 Kr. af hvert skolepligtigt Barn.

Efter at der var ført forskellige Forhandlinger mellem Forstanderskabet og Direktionen, idet denne sidste henstillede, om det ikke vilde være rigtigt at lægge et større Distrikt f. Ex. Bygden Ordevig og Frodebo Sogn ind under Skolelæreren i Jamien, hvilke Forhandlinger imidlertid ikke førte til noget Resultat, blev der under 2. Juli ansat en Lærer for Jamien Sogn med den ovenfor angivne Løn.

Om denne sidste angaar, maa det, som ovenfor anført, fremhæves, at den af Forstanderskabet blev foreslaaet at skulle være for Fremtiden netop det samme Beløb, som der hidtil i al den Tid, i hvilken Skolevæsenet siden dets sidste Gjenoprettelse i Jamien Sogn har bestaaet, har været opført som det frivillige Bidrag, som Beboerne have ydet til Læreren. — Nu oplyse de 14 Klager indkomne, at den afbøde Lærer, der tillige har været Kommunalforstander for Sognet, ingenstunde i Virkeligheden har modtaget dette Beløb, naaet han aarlig har givet Bittering for dets Modtagelse uden at tillade, at han har renonceret paa Lønnen. Faktisk skal han kun have modtaget 2 Kr. for enkelte af de skolebesøgende Børn, alle en Gang for dem alle og intet af den faste Pengeløn paa 70 Kr. aarlig.

Om denne Oplysning, hvad der er af Grund til at antage, er rigtig, da kan Udvalgets Flertal (B. Nielsen og Sørensen), ligesom man maa erkende den gode Hensigt, i hvilken det er sket, ikke andet end udtale en Misbilligelse af, at der i Regnskaberne opføres noget som indlagt af Beboerne og modtaget af Læreren, naar den saaledes anførte Udelse ikke har fundet Sted, og man maa beklage, at det i alt Fald ikke har været anført, at Læreren frivilligt har renonceret paa det ham tilslagne Beløb. Ved denne Fremgangsmaade er det sket, at den nu af Forstanderskabet fastsatte Løn, der i Virkeligheden kun er

den samme, som for en Aarsrække siden af Forstanderskabet er fastsat, nu, da der bliver Tale om faktisk at udbetale den, kommer til at staa som et nyt, byrdefuldt Raabæg for Beboerne, medens vedkommende udenfor staaende Autoriteter i Lagting og Skoledirektion nødvendig have maattet gaa ud fra og faktisk ere gaaede ud fra, at det i Overslag og Regnskab opførte Beløb virkelig er blevet ydet af de paagældende Beboere, saaledes som Aar efter Aar i Dokumenterne anført.

Om Sognet var saa fattigt, at det ikke kunde yde et saadant Beløb som frivilligt Bidrag eller som fast Løn, da burde der aldrig af Forstanderskabet — formentlig paa Foranledning af daværende Kommunalforstander og Skolekommission — i sin Tid have været et saa stort Beløb opført, og i hvert Fald burde det have været anført, at Læreren havde renonceret paa den ham tilslagne Løn, medens den ovenanførte tvetydige Fremgangsmaade har ledet til de nu af Klagerne paakrævede Tilstande, om hvilke man endnu skal tillægge, at der formentlig i den Tid, der hengik mellem Skolelærer Jespersens Død og den nye Lærers Ansættelse, kunde have været Lejlighed for Klagerne til at fremkomme med deres Besvær, saa meget mere som de i Bygden Jamien boende Medlemmer af Skolekommissionen dersteds og Kommunalforstanderen i Sognet være Deltagere i den til Skoledirektionen skete Indstilling uden at gjøre nogen Indvending mod den af Forstanderskabet foreslaaede Ordning.

Om selve denne angaar, da man Udvalget med Klagerne erkende, at der i de forenede Sogne paa Sønders nu er en meget uligelig Fordeling af Skolelærerne og af Lønnen til disse mellem de forskellige Sogne, idet Forholdet er dette:

Waag Sogn med 335 Indbyggere og 69 Skatteydere har en Lærer, der af Sognet lønnes med 250 Kr.; Forlere Sogn med 367 Indbyggere, 88 Skatteydere, har en Lærer, der af Sognet lønnes med 200 Kr.; Sumbø Sogn med 315 Indbyggere og 84 Skatteydere har en Lærer, der af Sognet lønnes med 160 Kr.; og endelig Jamien Sogn med 99 Indbyggere og 22 Skatteydere har en Lærer, der lønnes med 70 Kr. i fast Løn og 2 Kr. af hvert skolepligtigt Barn eller gennemsnitlig ca. 120 Kr.

I Forhold hertil udredes der for hvert Individ i Waag Sogn 73 D. til Læreren, i Forlere Sogn 54 D., i Sumbø Sogn 44 D. og i Jamien Sogn 1 Kr. 21 D. til Læreren. Da Jamien Sogn, der kun består af en lille Bygd, formentlig ikke er forholdsvis velhavende, og de andre Sogne i alt Fald ikke ere ringere stillede i økonomisk Henseende end Jamien, saa kan det ikke nægtes, at Jamien med Hensyn til Udgifterne til Skolevæsenet ved den af Forstanderskabet

trusne Ordning er bleven uheldig stillet i Forhold til de andre Sogne.

Paa den anden Side maa det ogsaa erkjendes, at en Lærer selv med det sædvanlige Statsstillskab og muligt ekstraordinært Lønnings-tillæg faar meget lidt at leve af, naar han skal nøjes med den omhandlede Løn fra Beboerne, og at Børneantallet tillige er saa lille (for Tiden ca. 20), at han uden Vanskelighed maatte kunne overtage et større Distrikt og dog kunne meddele Børnene i Familien den nødvendige Undervisning.

Fra hvilken Side man saaledes end betragter den af Forstanderskabet trusne Ordning med Hensyn til Skoleforholdene i Familien Sogn, maa den anses for mindre heldig, og vil den som saadan kun kunne betragtes som aldeles foreløbig.

Spørges der nu om, hvorledes en bedre Ordning vil kunne tilvejebringes, synes det naturligt, hvis der i de forenede Sogne kun skal være tre Lærere, da at lade Læreren i Baag Sogn tillige indvise i en vis Del af Aaret, f. Ex. en Hjerbedel, i Familien Sogn.

Skulde Forstanderskabet derimod foretrække, saaledes som nu, at have fire Lærere i de omnævnte Sogne for at opnaa den med disse Lærere antal forbundne hyldigere Undervisning, kunde man tænke sig Sagen ordnet saaledes, at en Lærer overtager Undervisningen i Sumba og Vigerby, en Lærer for Bygden Røttere, Løgum og Dobro, en for Baag Sogn og en for Familien og Bygden Høve i Røttere Sogn. Hvis Forstanderskabet imidlertid skulde vælge at have en Lærer for hvert af Sognene Sumba, Røttere og Baag, vilde det naturligvis kunne lykkes Forstanderskabet at komme overens med Forstanderskabet for Frødes Sogns Kommune om, at Læreren for Familien tillige overtager Undervisningen i Bygden Orbevig, saa meget mere, som Forstanderskabet for Frødes Sogn allerede har antaget, at Undervisningen i dette Sogn ikke tilfredsstillende kan bestrides af en Lærer for hele Sognet.

Naar Udvalget har henpeget paa ovenstaaende som noget, der mulig kunde føre til en mere hensigtsmæssig Ordning af Skoleforholdene paa Sønders, er det kun for at give vedkommende Forstanderskab en Anledning af, hvad man har tænkt sig som en sandhyllig Udvej til at komme ud af de til Stede værende Vanskeligheder; men det er en Selvfølge, at Forstanderskabet selv maa faa Beslighed til at drøfte sig nærmere om Sagen.

I Henshold hertil tillader Udvalgets Flertal sig at indstille til Tingets Vedtagelse:

1. Nærværende Udvalgsbetænkning tilligemed en Afstift af Klagen fra de 14 Beboere af Familien Sogn tillægges Forstanderskabet for de forenede Sogne paa Sønders med Opfordring til at fremskomme med Forslag til en mere hensigts-

mæssig Andetning af Skoleforholdene i de nævnte Sogne, idet den nærværende for Familien Sogn saavel i økonomisk som pædagogisk Henseende uheldige Ordning kun kan betragtes som midlertidig.

2. Der tillægges Klagerne fra Familien Sogn nærværende Udvalgsbetænkning med de til samme hørende Indstillingspunkter.

3. Bagtinget kan ikke billige, at der i Kommuneregnskaberne opføres Tilbud som ydede fra Beboerne til Skolevæsenet, naar Læreren rekonserer derpaa, uden at dette udtrykkelig er anført i Kvitteringen.

Uagtet Mindretallet, J. H. Schrøder, for en stor Del er enig med Flertallet i det i Betænkningen anførte, kan jeg dog ikke tiltræde Indstillingspunkterne, men maa foreslå, at Bagtinget tillægges Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sønders en Skrivelse af nedenstaaende Indhold. Slutteligen bemærkes: at Skolekommissionens Medlemmer og Kommunalforstanderen for Familien oplyse i Klagen, at Grunden til, at de ere gaaede ind paa den foretagne Ordning, er for de først nævnte Vedkommende, at det af Sognepresten blev fremskillet for dem som, om Familien Sogn for bestandigt var bundet ved det Beløb, som tidligere var opført i Regnskaberne som ydet Læreren i Løn, og for der sidst nævnte Vedkommende, fordi han i Kommunalskabet som ukjendt med Forretningsgangen bøjede sig, skjønt nødig, for sine forretningsvante Kollegers Ansættelser og Fremstillinger, hvilket jeg anser for tilstrækkelige Undskyldningsgrunde for dem til ikke at gjøre Indsigelser, forinden de havde haft Beslighed til at forstaae sig bedre Oplysninger, og det saa meget mere, som det var det, saa vidt mig bekjendt, første Kommunalskabe, i hvilket Kommunalforstanderen for Familien havde deltaget.

I Henshold hertil tillader Mindretallet sig at indstille til Tingets Vedtagelse, at der tillægges Forstanderskabet for de forenede Sogne paa Sønders følgende Skrivelse:

„Paa Grund af, at 14 Hushjædere i Familien have besvaret sig til Bagtinget over, at Forstanderskabet har oprettet en Skole i Familien med en fast ansat Lærer og stipuleret ham en Løn af 120 Kr. aarlig af Sognet, har Bagtinget ikke undladt at bemærke, at Fordelingen af Udgifterne til Lærerne samt af disse Virksomhed mellem Sognene i Kommunen ikke kan anses for heldig. Man maa derfor henvende Forstanderskabets Opmærksomhed paa, at Skolevæsenet i Kommunen formentlig påseende kunde ordnes saaledes, at en Lærer besørger Undervisningen i Baag og Familien Sogn med henholdsvis $\frac{1}{2}$ og $\frac{1}{2}$ Del af Aaret i hvert Sogn. Skulde Forstanderskabet imidlertid ønske en hyldigere Undervisning med 4 Lærere i de til Kommunen hørende Sogne, da kunde Virksomheden forment-

lig bedst fordeles saaledes, at der ansattes en Lærer for Baag Sogn, en for Bygderne Emmels og Vigerbirge, en for Bygderne Agre, Dobra og Borkere og en for Høbe og Jamien. Det er ogsaa muligt, at Forstanderskabet i sag Kald kan formaa Forstanderskabet for Frodebo Sogns Kommune til at henlægge Bygden Ordevig sammen med Høbe og Jamien til et Skole-distrikt.

Lagtinget maa derfor opfordre Forstanderskabet til at fremskomme til Tinget, forinden det samles næste Aar, med Forslag til Approbation paa en mere hensigtsmæssig Ordning af den økonomiske Side af Skoleforholdene i de til Kommunen hørende Sogne, idet den nuværende Ordning for Jamien Sogn maa betragtes som uheldig saa vel i økonomisk som i pædagogisk Henseende, hvorhos det bemærkes, at det ikke vil kunne tillades, at en Lærer med en Løn af 120 Kr. aarlig af Sognet fast ansættes for Jamien, da Lagtinget paa Grund af, at Sognet derved maa anses for at blive overbeholdt med Kommuneskat, ikke kan give sit Samtykke til, at den ordværende Forpligtelse til at udrede 120 Kr. aarlig Løn, som en fast Lærer forudsætter, bliver indgaaet for Jamien Sogn.

Færøernes Lagting, Thorshavn, den 7. August 1883.

Sørensen. B. Nielsen. A. H. Schrøter.

Den 8. August fremlægges følgende Endringsforslag fra Formanden til det af Udvalgets Flertal stillede Forslag:

1. Til første Indstillingspunkt:
Weller's Ordene: „at fremskomme“ og „med“
indslydes
„til Amtmanden“.

2. Som nyt 2. Indstillingspunkt foreslaas:
„At Amtmanden anmodes om ved Skoledirektionens Medlemkomst at søge tilvejebragt en hensigtsmæssig Ordning af de omhandlede Skoleforhold“.

Ved Sagens endelige Behandling, samme Dag, anbefalede Ordforeren (Propsten) Flertallets Indstillingspunkter og beklagede med Bifærds, at der tidligere var tvisteret for Velby, som ikke vare modtagne, hvorved vedkommende overordnede Myndigheder vare blevne førte bag Lyset. Formanden oplyste, at det først var efter nogen Betænkning og efter flere Gange at have tilkaldt Forstanderskabet, som havde holdt fast paa sit Udtrædende om at faa en Lærer blot for dette Sogn, at Skoledirektionen havde ansat en saadan. Schrøter anbefalede sin Indstilling og fremsættede det ønskelige; at Skolebestyrelsen, navnlig dens økonomiske Side, stod under Lagtingets Kontrol. Ved den derpaa foretagne Afstemning vedtoges Formandens Endringsforslag med 10 Stemmer mod 3. Flertallets 1. Indstillingspunkt saaledes ændret vedtoges med 9 Stemmer mod 1. Sammes 2. og 3. Indstillingspunkt vedtoges enstemmig med henholdsvis 12 og 10 Stemmer. — Derved var Mindretallets Indstilling bortfalden.

X. Andragende fra Arrestforvarer P. Salsen om Forhøjelse af hans Lon.

Ligesom i de 2 nærmest foregaaende Aar (se vedkommende Beretninger) var der atter i Aar fra Arrestforvarer Poul Salsen indkommet et Andragende om Forhøjelse af hans Lon. Efter at dette Andragende ved Sagens foreløbige Behandling var blevet henvist til Udvalget for Amtsrepartitionsfonden afgav dette følgende den 24. August fremlagt Betænkning:

Efter at der i Aaret 1881 var indkommet et Andragende til Lagtinget fra Arrestforvarer P. Salsen om Tillæg til eller Forhøjelse af hans Lon, dels som Følge af hans lange Tjeneste og dels som Følge af et ham givet Paalæg om Ublevering af Brændsel til Dagstuen ved Arresten, og dette Andragende paa Grund af dets tilbøjelige Fremkomst blev afvist — indkom der i 1882 et lignende Andragende fra ham, hvorpaa Tinget vedtog det Svar, at Tinget ikke fandt Anledning til at forhøje Arrestforvarerlønne.

I Aar er der atter fra bemeldte Person indkommet et Andragende enten om Godtgørelse for Ubleveringen af Brændselet til Dagten fra Paalægets Dato: 30. Maj 1880 at regne eller (efter hans nærmere Ørtinger) Forhøjelse for denne Ublevering.

Indertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, maa vel indrømme, at det er forbundet med en ikke ringe Ulejlighed for Arrestforvareren, daglig at begive sig til Arresten blot for at ublevere Brændsel, selv om der ikke er nogen Arrestant eller Fange i Arresten, saa at en Mand, der blot for den Sags Skyld skal være affaaeren fra at søge sit Erhverv enten ved Fiskeri, Dagleje eller deslige Arbejde, næppe en Gang kunde være tjent med det dobbelte af Arrestforvarerlønne, 84 Kr. aarlig, eller et lignende Tillæg under andre Benævnelser, hvorimod denne Lon, beregnet timevis, vel næppe er for lav.

Vel foreskommer det Udvalget, at Ublevering af Brændsel til Dagten passende kunde besørges af Kvartermesteren, der Morgen og Aften alligevel indfinder sig paa Stedet, hvor naar Dagten og Arrestens Brændsel ikke var i Fælle; men da det dels ikke staar til Lagtinget enten at paalægge eller fritage nogen for dette Arbejde, der næppe under de nuværende Omstændigheder kan betragtes som Amtsrepartitionsfonden aldeles uvedkommende, dels da Arrestforvarerens Ulejlighed med Fanger eller Arrestanter især i de senere

Aar har været meget ubetydeligt, troede Udvalget ikke for Tiden at burde tilraade Tinget enten at foreslaa nogen Forhøjelse, særskilt Betaling eller Forhøjelse for Arrestforvareren, hvorimod man til Dels i Betragtning af den betydelige Forringelse, der har fundet Sted med Dagten's Løn, heder anser det rigtigst, at det i de senere Aar stedsundre Fællesskab mellem Dagten's og Arrestens Brændsel ophæves, saa snart det kan, samt at der i den Anledning ved Skatens Lønbehov foretages den Forandring, at der opføres et Skillerum i og to Døre paa samme, i hvilken Anledning Udvalget tillader sig følgende Indstillinger:

1. at Arrestforvarerens Andragende ikke kan bevilges,
2. at der opføres et Skillerum i og 2de Døre paa Skatens Lønbehov.

I Amtsrepartitionsfonds Udvalget, den 24. August 1883.

J. Nielsen. O. Jacobsen. S. Jacobsen.

Den 30. August fremlagdes følgende Endringsforslag fra Formanden:

I Stedet for Udvalgets 1. Indstillingspunkt foreslaas: at der tilstaa Arrestforvarer Poul Salsen et Lønningstillæg af 16 Kr. fra 1. August 1883 at regne.

Ved Sagens endelige Behandling bemærkede Formanden, at det var ganske rigtig, som i Udvalgsbetænkningen antydet, at det ikke stod til Lagtinget at paalægge eller fritage Arrestforvareren for det omtalte Arbejde, da det var paalagt ham af Amtet i Følge hans Stilling som Arrestforvarer. Han kunde heller ikke indse, at dette Paalæg indeholdt nogen særlig Grund for ham til at forlange Forhøjelse i Lønne, da det nærmest var ham, hvem det maatte paalyde at passe Brændselet. Det var tidligere blevet vedtaget i Lagtinget, at Dagten's og Arrestens Brændsel skulde være fælles, men da det havde vist sig, naar Dagten fik fri Raadighed over Brændselet, at der saa blev ødøst meget, havde han fundet det nødvendigt at træffe den omhandlede Bestemmelse. Skjønt han, som antydet, ikke ansaa dette for nogen betydelig For-

ogelse af Arrestforvarerens Arbejde, havde han dog stillet Endringsforslag til Udvalgets første Indstillingspunkt, gaaende ud paa at forøge Arrestforvarer P. Hassens Løn med 16 Kr. som et Lønningstillæg, i Betragtning af hans lange Tjeneste ved Arresten, og at den Lønning, som i sin Tid var fastsat, hvorvel den senere var forøget med 4 Kr., ikke nu kunde anses tilsvarende. Hvad angik Udvalgets 2. Indstillingspunkt, da troede han ikke, det godt lod sig gøre at bele Brændselet; naar der var saa Arrestanter, medgik der mest Brændsel til Vagtsluen, hvorimod det omvendte var Tilfældet, naar der var mange Arrestanter. Da den af Arrestcellerne, som hyppigst blev brugt til Arrestanter, havde Den sættes med Vagtsluen, blev en Adskillelse berøvet meget vanskeliggjort. Johs. Petersen var enig med Formanden. Det var formentlig vanskeligt at foretage en saadan Adskillelse som i Udvalgsbetænkningen indstillet, især da han havde hørt, at Vagtslens Tørveheder vare blevne meget forringede og maaske i en ikke meget fjærr Fremtid helt maatte gaa ind, hvorfor det vilde blive nødvendigt at bruge Kul. Han kunde stemme for Formandens Endringsforslag. B. Nielsen udtalte, at, naar det var Sagtinget, der havde foranlediget Fællesskabet, maatte dette ogsaa kunne opheve det. Han skulde ikke have noget imod at forhøje Arrestforvarerens Løn, naar dennes Arbejde blev forøget; men hvis man ved en Adskillelse som ommeldte kunde formindske hans Arbejde, syntes han, at man hellere burde gøre dette. Rasmussen foretog det, at i det Afslag, Poul Madsen havde faaet i Fjor, laa den Mening, at, hvis han ikke vilde udføre sit Arbejde som Arrestforvarer for den Løn, han havde, saa kunde man saa en anden, hvilket syntes ham mindre passende. Han kunde stemme for Endringsforslaget. D. Jacobsen bemærkede med Henblik til Udvalgets 2. Indstillingspunkt, at, da Tørvehederne nu næsten vare opbrugte, var det, hvis Vagten skulde betale det Brændsel, som den brugte, ikke rigtig nu at lade Amts-repartitionsfonden bære Udgifterne til Kullene, hvorfor en Adskillelse formentlig var nødvendig. Formanden havde i Fjor ikke villet forhøje Arrestforvarerens Løn, fordi Begjæring om en saadan kom til en Tid, hvor der kun var forholdsvist ringe Arbejde ved Arresten, da der den Gang ingen Arrestanter var; det samme troede han nu var Tilfældet. Formanden havde heller ikke stillet sit Endringsforslag af den Grund, at han mente, Arrestforvarerens Arbejde var blevet betydelig forøget, men kun af den af ham tidligere anførte Grund. Hvis Sagtinget vilde paastaa en Adskillelse, var dette vel ikke umuligt, men da dels det Brændsel, der medgik til Vagten,

naar der var Arrestanter, var helt forsvindende, og dels en Del af de Vagninger, der bleve brugte til Arresten, var Statens Ejendom, troede han, Villighed kunde tale for, at Brændselet var sælles, selv om Vagten mulig brugte en ringe Del af Arrestens Brændsel. J. Jacobsen mente nok, en Arbejder var sin Løn værd; men her var der Tale om, om ikke det her omhandlede Arbejde kunde undgaa; hvis dette kunde ske paa den ved Udvalgets 2. Indstillingspunkt antydede Maade, vilde han foretrække det. Den nuværende Arrestforvarer havde overtaget sin Stilling som saadan mod at erholde den samme Løn som sin Forgænger; naar nu Poul Madsens Løn skulde forøges, og han en Gang blev afløst i Stillingen af en anden, saa skulde denne nok faa den samme Løn, som hans Forgænger havde haft, og saa fremdeles; saa kunde Lønnen efterhaanden forøges i en betænkkelig Grad. Efter korte Bemærkninger mellem Formanden og B. Nielsen foreslog denne at udsætte Sagen for at kunne stille Endringsforslag, hvorefter Formanden udsatte Sagen.

Den 3. September fremlagdes følgende Endringsforslag fra Udvalget:

Som 1. Indstillingspunkt sættes:

„Det hidtil værende Fællesskab mellem Arresten og Vagtsluens Brændsel ophæves, saa snart det kan.“

Udvalgets 1. og 2. Indstillingspunkt forandres til henholdsvis 2. og 3.

Den 8. September fremlagdes følgende Endringsforslag fra Provsten:

3 Støbet for 2. Indstillingspunkt sættes:

„Amtmandens Opmærksomhed henledes paa, at det Brændsel af Tørv, der leveres fra Skansens Tørvestær, ikke nu kan anses tilstrækkeligt til Vagtsluens Opvarmning, og at man derfor forventer, at der for Skansens Regning anstattes et saadant Kvantum Kul, som findes passende for Vagtsluens Behov.“

Den 10. September fortsattes Behandlingen. Udvalgets Endringsforslag til et 1. Indstillingspunkt vedtoges enstemmig med 12 Stemmer. Formandens Endringsforslag blev forkastet, idet kun 8 stemte for og ingen imod. Udvalgets oprindelige Indstilling (2. Indstillingspunkt i Udvalgets Endringsforslag) vedtoges enstemmig med henholdsvis 11 og 18 Stemmer. Derved var Provstens Forslag bortfaldet.

XI. Spørgsmaalet angaaende en Omordning af Administrationsforholdene.

Den i forrige Lagtingsamling angaaende dette Spørgsmaal indarbejdede Betænkning med de i Anledning af samme indhente Erklæringer fremlagdes i Tinget den 30. Juli og sattes den 2. August under foreløbig Behandling. Det vedtoges enstemmig med 18 Stemmer at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil næste Dag valtes: Provsten, Efferesø, Schrøter, B. Nielsen og Olsen.

Fire af Udvalgets Medlemmer (Olsen var syg) afgave følgende, den 8. September fremlagte Betænkning:

Undertegnede Udvalg, der blev nedsat til at afgive Betænkning over det fra Lagtingets sidste Samling udsatte Spørgsmaal om en Omordning af Administrationsforholdene samt over de i Anledning af dette Spørgsmaal indkomne Er-

klæringer fra Sorensen, samt alle Sogfelmænd og Forstanderstaberne for Landkommunerne, skal her indskrænke sig til den Bemærkning, at man i indberørende Lagtingsamling ikke har haft den fornødne Tid til at fretkomme med noget Forslag til Tingets Bedingelse. Man skal derfor kun indstille:

Behandlingen af Spørgsmaalet om en Omordning af Administrationsforholdene udsættes til næste Aar.

Færøernes Lagting, Thorshavn den 7. September 1883.

Sørensen. D. B. Efferesø. S. H. Schrøter.
Nedsætter. B. Nielsen.

Den 10. September vedtoges Udvalgets Indstilling enstemmig med 16 Stemmer.

XII. Andragende fra Skolekommissionen for Thorshavns Almueskole om, at der maa foranlediges en saadan Forandring med Hensyn til Sommerferien i Skolen, at den kan forlænges med 2 Uger.

Den 23. August fremlagde Formanden et fra forrige Samling udsat Andragende om en Forlængelse af Sommerferien i Thorshavns Almueskole, hvilket Andragende den næste Dag sattes under foreløbig Behandling:

Provsten mindede om, at denne Sag i Fjor havde været i Udvalg i Tinget; men paa Grund af, at den da var indkommen saa sent, blev der af dette ikke gjort noget ved den. Og

saa i Aar var den maaſte ved Forglemmelse kommen sent ind, hvilket formentlig kunde berettigede til den Mening, at den ikke ansaas for saa paatrængende nødvendig, i hvilken Mening han ogsaa var bleven bekræftet efter at have konfereret med Medlemmer af Borgerrepræsentationen og flere Borgere her i Byen. Han vilde foreslaa at henvise Sagen til det samme Udvalg, som forrige Aar havde haft Sagen i Hænde (Udvalget for forskjellige Sager). Endelig maaſte han

udtale det uheldige i, efter saa kort Tid Forsøb, atter at skulle gjøre Forandringer i Skoleloven. Schrøter kunde slutte sig til det af Provsten anførte. Han syntes ikke om de lange Fester, der ofte, naar der indtraf daarligt Vejr i dem, bleve uden Betydning for Børnene. Derimod kunde han anse det for uanstændigt, om Forældre kunde faa deres Børn fri fra Skolen ved Lejligheder, hvor de jærlig havde Brug for dem. Sagen kunde ikke være enig med Schrøter i at forføre Frierne; thi jo længere Frierne vare, des mindre Grund var der for Forældrene til at bede deres Børn fri fra Skolen, hvilket kun kunde ske, naar det var aldeles nødvendigt. Ved de mange enkelte Fridege vilde Børnens Uthst til Skolen næres, hvorfor der langt hellere maatte gives Fester paa længere Tidrum. Hans Barndom gik Børnene ofte kun hver tredje Dag i Skole paa Grund af Mangel paa Plads og Lærere; nu vare derimod Lærere betydelig foregede, sølgelig maatte der ogsaa kunne indrettes mere, selv om Skolen fik Sommerferien forlænget. Provsten mente, det ikke var godt at bestemme, hvornaar Vejret vilde blive godt, eller hvor længe det vilde holde sig. Nede i Danmark havde man i Mar i de Dage, Examen fandt Sted, en saadan Barne, at man afbrød Examen og gav Ferie; men pludselig indtraf der strax efter meget godt Vejr. Han var enig med Sagen i, at de mange enkelte Fridege vare uheldige for Undervisningen. Her i Thors-havn var ved Almueskolen Undervisningen dog fordelt saaledes, at der ikke var stor Uulebning for Forældrene til at bede deres Børn fri fra Skolen, idet de ældste Klasser, som jo bestode af de Børn, der kunde gjøre mest Gavn, havde længst Skoletid om Vinteren og kortere Tid om Sommeren, der var den Tid, hvor der var mest Brug for dem til Arbejde, medens de lavere Klasser havde deres længste og korteste Skoletid henholdsvis om Sommeren og om Vinteren. Schrøter kunde ikke være enig med Sagen i, at de enkelte Fridege valte Uthst, men suarede det modsatte, idet Børnet efter en Frideg med saa meget desto større Lust vilde begynde Skolen igjen. Den eneste Gavn kunde være, at Børnet derved vilde blive sat noget tilbage, saa at det ikke saa godt kunde følge med de øvrige i Klassen, hvilket Uanstændighed der vist nok kunde vandes Rod paa ved de gode Lærere, Skolen nu var i Besiddelse af. Joh. Petersen kunde ogsaa indse det uheldige i de mange spredte Fridege, hvad formentlig i høj Grad skadede Undervisningen; hellere hele Skolen samlet Ferie paa lidt længere Tid. Han udtalte ogsaa det uheldige i nu atter at skulle gjøre Forandringer i Skoleloven, hvorhos han endelig anbefalede, at Sagen blev henvist til det Udvalg, der i Fjor havde haft Sagen i Haand. Derpaa vedtoges

enstemmig med 18 Stemmer at henvise Sagen til Udvalget for forskjelligartede Sager.

Den 5. September fremlagdes saa lydbende Betænkning:

I Dagtingets sidste Samling vedtog man at afsætte til næste Mar Behandlingen af et fra Skolekommissionen i Thors-havn indkommet Andragende om, at Sommerferien i Thors-havns Almueskole maa forlænges med 2 Uger, for at Børnene kunne faa længere fri i Tors- og Høstiden, hvilket Andragende motiveres ved, at navnlig de ældre Børn ikke godt kunne undværes til Arbejdet paa Tors og Høst og derfor af Forældrene nu og da holdes hjemme, selv om der ikke gives Ferie, hvilket sinker Børnens Fremgang i Skolen i det hele taget, hvorimod man antager, at en forlænget Ferie vil bevirke, at Børnene des flittigere ville møde i den derefter næst værende Skoletid.

Undertegnede Udvalg, til hvilket herne Sag har været henvist, skal i Ualebning af ovenstaaende bemærke, at det i og for sig maa anses for mindre heldigt, hvis ikke Omstændighederne særlig nødvendiggjøre det, allerede nu at foretage Forandring i den ved tgl. Resolution af 10. Februar 1879 gennemførte Ordning af Almueskolevæsenet i Thors-havn. Man skjønner heller ikke rettere end, at det ikke vil være nødvendigt for Børnens Skyld at indføre en saadan forlænget Ferie som foreslaet.

Som bekendt er der i Thors-havns Almueskole ved ovennævnte tgl. Resolution indført den Ordning, at de yngre Børn forholdsvis gaa mest i Skole om Sommeren, de ældre derimod mest om Vinteren, netop fordi Forældrene have mest Brug for de ældre Børn om Sommeren. Der er saaledes alt ved selve den for Thors-havns Almueskole gjældende Skolelov taget Hensyn til de i Skolekommissionens Andragende omhandlede Forhold, og man tør vist nok med rette gaa ud fra, at de vedkommende Værdigheder ved med Skjansouhed at tage Hensyn til Begjæringer, der fremstilles nu fra en, nu fra en anden, ved at fritage de paagjældende Børn i den travle Tid under Tors- og Høstjærgningen for en enkelt Skoledag, vil være til større Gavn for Forældrene end en længere samlet Ferie for alle Børnene under et, og det saa meget mere, som det ingensinde er givet, at alle lade deres Arbejde udføre paa en Gang, hvorhos man ikke kan se bort fra, at Vejrsaget hos os som bekendt er meget ustadigt, saa at det let vil kunne hænde, at et Omslag i Vejret indtræffer umiddelbart,

efter at Børnene have faaet Ferie, og Hensigten med denne saaledes forfælses.

I Henshold til ovenstaaende tillader man sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

Lagtinget finder ikke tilstrækkelig Anledning til for Liden at fremme det fra Skolekommissionen for Thorshavns Almue-skole under 22. August f. A. indsendte Andragende om en

Forlængelse af Almue-skolens Sommerferie med 2 Uger.

Korsørernes Lagting, Thorshavn den 4. September 1883.

Sørensen. J. G. Schrøter. J. Nielsen.

Ved Sagens endelige Behandling den 8. September vedtoges Udvalgets Indstilling enstemmig med 15 Stemmer.

XIII. Andragende fra en Del Beboere af Skus om yderligere Foranstaltning til Fredning af Lomvler.

Den 5. September fremlagdes følgende Andragende:

At Jagtloven af 1864 har fredet om de færreste Fuglebjærg, er et Bevis paa, at Fuglesangen har Betjening som Næringsvej i det mindste for en Del af Dernes Beboere. Men Fuglens, især Lomvlerens, Fied i Bjærgene er uagtet Jagtlovens Bud dog uret ringe, da det er let for dem, der ville overtrode Loven, at udøve Skydningen paa en Tid, naar Gjerne af Bjærgene ikke kunne opdage Skytterne, f. Ex. om Søndage og Nætter; naar Folk i Almindelighed ikke er paa Færde.

Man har man begyndt med paa en lovlig Maade at ødelægge Fuglebjærgene, da man ved at ligge med Vaade paa de Udynter af Derne, som ikke ere fredlyste, hvor Lomvleren maa trække forbi, naar den skal søge sin Føde saa vel til sig selv som til sine Unger, uden at forse sig mod Jagtloven kan skyde i de tætte Skarer af Lomvler, som passere Vaadene, hvorved man har til Følge, at Fuglebjærgene om saa Aar ville blive øde; thi naar de gamle Fugle dræbes og saares og Ungerne dø af Sult i Klipperne af Mangel paa Føde, maa det have Fuglebjærgenes Ruin til Følge. Denne Udryddelsesjagt drives ogsaa inde i Bjærgene, naar Fuglen i taaget Vejr forbilder sig derind.

At den omfalte, i de senere Aar gængse Maade at drive Jagten paa er — for ikke at tale om det Dyrplageri, som derved udøves, naar man betænker, hvor mange Hundreder, ja Tusender af Unger der af denne Grund sulde ihjel i Bjærg-

gene — i højeste Grad skadelig, forekommer os at være indlysende, ligesom det Udbytte, Jægerne vinde derved, er for intet at regne, i alt Fald mod den Skade, som de forarsage.

Vi formene, at enhver Næringsvej, den være Liden eller stor, bør beskyttes, og at Fuglesangen bør beskyttes, da den er en Næringsvej, som for mange Bygder i Landet er af højeste Nytte, thi man veed fra gammel Tid at sige, at Hungerens i Landet først er ophørt, naar Fuglen er kommen i Bjærgene.

Vi henvende os derfor til det ærede Lagting med Bøn om, at samme vil søge denne Ødelæggelse af Lomvler hæmmet ved passende Lovbud.

Verbodsigst

Ole Jacob Johannesen, Dimon.

Jens Hansen. Hans Soenjen.
L. Thormajen. Hendrik Hendriksen.
Poul Høgenesen. J. M. Hentze.
Johan S. Poulsen. Hans Poulsen.
Joan Olsen. Johan Olsen.
Michel Thomassen. Joan Hansen.
Ole Hansen. Poul Magnussen.
Hans Hansen, Skus.

Ved Sagens foreløbige Behandling, den 6. September foreslog Provsten at afsætte Sagen til næste Aar, som for sent indkom, hvilket enstemmig vedtoges med 16 Stemmer.

XIV. Vedtagelser med Hensyn til de kommunale Anliggender.

Til de staaende Udvalg i Henhold til For-
retningsordenens § 8 vare valgte:
for de Amtsrepartitionsfonden vedkom-
mende Sager:

B. Nielsen, D. Jacobsen og S. Jacobsen;
for de Amtsfattiglæsen og Landkom-
munerne i Almindelighed vedrørende
Sager:

Olsen, Johs. Petersen, Talsgaard, Danielsen
og Schrøter;

for de Kirketaxerne vedkommende Sager:

Provsten, S. Soensen og Gentze;

for de den økonomiske Fond, Grube-
garnet i Westmanhavn samt Renterne
af det Hansenke Legat vedrørende
Sager:

Skersø, D. M. Nielsen og Rasmussen;

for de Skydaskjen vedrørende Sager:

Johs. Petersen, Rasmussen og Poulsen;

for de øvrige under Lagtingets Decision
hørende offentlige Kasser samt for de
forskjellige Andragender, der hen-
vises til Udvalget:

Provsten, B. Nielsen og Schrøter.

1. Vedkommende Amtsrepartitions- fonden.

a) Med Hensyn til Paaligningen til Amts-
repartitionsfonden for Aaret fra Slalbag 1883
til Slalbag 1884 vedtoges:

at Størrelsen af den samlede Udskrivning
ansættes til 8,040 Kr. 80 Øre,

at deraf paa det matrikulerede Forbeholds-
lignes 2 Kr. 56 Øre pr. Mark Jord
eller i alt 6,161 Kr. 32 Øre,

at der paa Kommunerne i Amtet fordeles
et samlet Beløb af 1,878 Kr. 98 Øre,
(alt vedtaget enstemmig med 13
Stemmer) og

at den Fjerdedel af dette Beløb, som i
Henhold til Lov af 6te Februar 1880
skal fordeles efter Lagtingets Skøn,
fastsættes som paa nedenstaaende Repar-
tition findes anført*). (Vedtaget med
15 Stemmer mod 3.)

*) Med Hensyn til det til Fordeling paa Kommunerne bestemte Beløb af 1,878 Kr. 98 Ø. er af Amtet
i Henhold til Lagtingets Vedtagelse foretaget følgende

Repartition.

	Efter Marketal. (1/2.)				Efter Folkemængde. (1/1.)		Til Henhold til Lagtingets Be- tagelse. (2/1.)	Sammen for Egnen.	For Kommuner i det hele.
	Mr.	Gl.	Sk.	Kr. Ø.	Folketal.	Kr. Ø.			
I. Norðerpernes Præste- gjælds Kommune:							Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Boag Egn.....	114	"	5	44. 50	451	18. 88	20. "	83. 38	
Buunum —	40	12	"	15. 91	134	5. 61	3. "	24. 52	
Myklebøl —	40	"	"	15. 61	126	5. 28	3. "	23. 89	
Rung —	64	8	"	25. 18	171	7. 10	3. "	35. 34	
Ålberg —	86	"	"	33. 57	286	11. 97	10. "	55. 54	
Soing —	32	8	"	12. 69	110	4. 61	3. "	20. 30	
Tugls —	47	"	"	18. 34	119	4. 98	3. "	26. 32	
Oversæet...	424	12	5	165. 80	1397	53. 49	45. "		269. 29

b) Amtet havde henstillet, at det offentlige overtog en Del af Udgifterne ved, at 8 Mand af Skib „Gustav“s Besætning i Efteraaret 1882 vare indlagte paa Færø Amtshospital, en som angreben af, de andre som mistænkte

for at være smittede af Mæslinger, hvilken Mistanke snart viste sig at være rigtig. I Betragtning af det store Gode, det er for Landet, at ogsaa saadanne mislænelige Tilfælde, som ikke i strengeste Forstand høve

	Efter Marketal. (1/4)				Efter Folkemængde. (1/4)		Folkehold til Lagtingets Bes- tagelse. (1/4)	Tilførsel for Sognet.	For Kommunen i det hele.
	Mt.	St.	St.	Kr. Ø.	Folketal.	Kr. Ø.			
Overført...	424	12	3	165. 80	1397	58. 49	Kr. Ø. 45. "	Kr. Ø.	Kr. Ø. 289. 29
II. Østers Præstegjælds Kommune.									
Præst Sogn	101	"	"	30. 42	463	19. 47	10. "	68. 89	
Stou —	111	2	"	48. 38	467	19. 55	3. 75	66. 68	
Gate —	69	2	"	26. 97	279	11. 68	3. "	41. 65	
Fugleffjord —	64	8	"	25. 18	432	18. 9	4. "	47. 27	
Andeffjord —	62	4	"	24. 30	259	12. 10	10. "	46. 40	
Funding —	30	"	"	11. 71	301	12. 60	4. "	28. 31	
Stje —	64	"	"	24. 98	479	20. 5	8. "	53. 3	
									352. 23
III. Nordstrøms Præ- stegjælds Kommune.									
Vestmanna Sogn	56	"	"	21. 86	308	12. 89	7. "	41. 75	
Kvibjerg —	75	"	"	29. 27	317	13. 27	8. "	50. 54	
Kolleffjord —	55	6	"	21. 67	261	10. 93	5. "	37. 60	
Kvalvig —	55	"	"	21. 47	242	10. 13	4. "	35. 60	
Søndervig —	38	"	"	14. 5	303	12. 69	4. "	30. 74	
Sagen —	29	8	"	11. 51	49	2. 5	4. "	17. 56	
									213. 79
IV. De forenede Sogne i Sydstrøms Præste- gjælds.									
Kirkens Sogn	106	"	"	41. 37	236	9. 88	8. "	59. 25	
Kalbal —	56	"	"	21. 86	100	4. 19	4. "	34. 5	
Thorshavn's udenbys Sogn..	59	"	"	23. 3	154	6. 45	2. "	31. 48	
									124. 78
V. Nøls Sogns Kom- mune									
	48	"	"	18. 74	183	7. 66	10. "		36. 40
VI. Baags Præstegjælds Kommune.									
Midvaag Sogn	50	"	"	19. 51	331	13. 86	10. "	43. 37	
Sandvaag —	66	4	"	21. 90	201	10. 93	10. "	42. 89	
Servaa —	48	"	"	18. 74	295	12. 35	10. "	41. 9	
By —	38	"	"	14. 83	113	4. 73	3. "	22. 56	
Hyggene —	40	"	"	15. 61	130	5. 44	5. "	25. 5	
									175. 96
Overførsel...	1735	"	3	677. 22	7392	309. 48	185. 75		1172. 45

ind under, hvad der i Folge Lovgivningen skal anmeldes, dog gives til Kjende for Sundhedspolitiet, vedtog Tinget, at Amtsrepartitionsskonden skalde bære 50 Kr. 17 Øre af disse Udgifter, hvilket Betsb et Mindretal i Udvalget antog ikke at have været medgaaet, hvis den i Lov af 8. Jan. 1872 om at forhindre den østafte Koleras Indbringelse til Færøerne foreskrevne, men overfor saadanne blot smittede Personer mindre strax Fremgangsmaade, at indlægge dem paa et særligt Sygehus, var bleven bragt i Anvendelse.

c) Thorshavns Kommunalbestyrelse havde foreslaaet at overtage den Amtsrepartitionsskonden hidtil paahvilende Forpligtelse til Opførelse og Vedligeholdelse af den Bro over Thorshavns Elv, som fører op til Ting-

huset, indbød en Gang for alle at erholde et Tilskud af 200 Kr. — Tinget vedtog paa de foreslaaede Betingelser at bevilge 200 Kr. af Amtsrepartitionsskonden.

d) Fra fru. Nordemøder Anne Elisabeth Poulsen datter af Hove, som i Fjer erholdt en Gave af Amtsfattigkassen (se Beretningerne for 1881 og 1882), var der indkommet et Andragende om en lignende Gave i Mar. — Ligeledes havde fru. Nordemøder Frederikke Hansen af Stroud indsendt et af Forstanderskabet for Nordersøernes Kommune anbefalet Andragende om Understøttelse af en af de under Lagtinget sorterende Ræsker. — I Betragtning af, at disse 2 Nordemødre ikke havde nydt noget godt af de Fordele, som Lov af 29. Marts 1878 hjemler de nu an-

	Efter Marketal. (1/2.)				Efter Folketælling. (1/4.)		Tilførsel til Lagtingets Ved- tagelse. (1/4.)	Tilkommer for Sognet.	For Kommunen i det hele.
	Art.	Ql.	Est.	Kr. Ø.	Folketal.	Kr. Ø.			
Overført...	1735	"	5	677, 22	7392	309. 48	Kr. Ø. 185. 75		1172. 45
VII. Sands Præstegjælds Kommune.									
Sand Sogn	110	"	"	42. 94	461	19. 30	11. "	73. 24	
Skælevig —	42	"	"	16. 49	149	6. 24	10. "	32. 73	
Husevig —	66	"	"	25. 76	188	7. 66	8. "	41. 42	
Elus —	60	"	"	23. 42	77	3. 22	2. "	28. 64	
									176. 3
VIII. De forenede Sogne i Sønders Præstegjælb.									
Famien Sogn	24	"	"	9. 37	99	4. 14	2. "	15. 51	
Norser —	72	"	"	28. 25	307	15. 36	7. "	50. 61	
Baag —	49	"	"	19. 23	335	14. 3	10. "	43. 26	
Sundby —	64	"	"	25. 8	316	13. 19	3. "	41. 27	
									150. 65
IX. Kvalbs Kommune..	98	"	"	38. 35	390	16. 33	11. "		66. 68
X. Frodebs Kommune..	60	"	"	23. 42	468	19. 59	20. "		63. 1
XI. Thorshavns Kom- mune	25	"	"	9. 56	984	41. 20	200. "		251. 16
Summa...	2406	12	5	939. 49	11220	469. 74	469. 75		1878. 98

fatte Jordensbre, idet de for Lovens Kraft-
træden havde fratreedt deres Bestillinger
og saaledes heller ikke kom ind under samme
Lovs Pensjonsbestemmelser, vedtog Tinget
af Amtspartitionsfonden at tilstaa hver af
dem en aarlig Understøttelse af 30 Kr. fra
1. Oktober 1883 at regne.

2. Vedkommende Skydsvæsenet.

Til Bestribelse af de i Mæret fra 1. Oktober
1883 til 30. September 1884 til Skydvæsenet
medgaaende Udgifter vedtoges enstemmig at paa-
ligne Amtet et Beløb af 2,400 Kr., der i Hen-
hold til Lov af 17. Marts 1865 § 3 og Lov
af 14. Januar 1881 § 1 og 3 fordeltes saaledes
paa de enkelte Kommuner efter den i 1880 af-
holdte Folketælling:

	Til hærlige Skyds- udgifter.	Til fælles Skyds- udgifter.	Samlet Beløb.
	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
Norderøernes Præstegjælds Kommune.....	151. 38	199. 52	354. 35
Ostero — — — — —	276. 86	387. 34	664. 20
Nordstrøms — — — — —	49. 50	211. 38	305. 88
De forenede Sogne i Sydstrøms	81. 29	69. 98	101. 27
Molsø Sogns Kommune	11. 68	26. 14	37. 82
Vaags Præstegjælds Kommune.....	34. 17	161. 39	195. 56
Sando — — — — —	31. 68	124. 25	155. 93
Kvalbø Sogns Kommune.....	19. 69	55. 70	75. 39
Krøbebo — — — — —	23. 63	66. 85	90. 48
De forenede Sogne paa Sudero.....	58. 35	169. 40	215. 75
Thorshavn's Kommune	62. 83	140. 54	203. 37
Tilsammen...	706. 47	1,698. 53	2,400. "

3. Vedkommende Amtsskattelasen.

a) De fra Kommunerne indkomne Forsørgelses-
planer og Status-Oversigter vare gjennem-
gaaede af det nedsatte Udvalg, og bleve de
til Forsørgelsesplanerne af Udvalget fore-
slaaede Bemærkninger enstemmig vedtagne
med 15 Stemmer.

b) I Henhold til Lov om Fattigvæsenet af 22.
Marts 1855 § 6 bevilgedes følgende Bi-
drag af Amtsskattelasen for Mæret fra 1.
Oktober 1883 til 30. September 1884:

1. Til Norderøernes Præstegjælds Kommune:
til Vaag Sogn..... 120 Kr.

2. Ostero Præstegjælds Kommune:
til Fordeling mellem Sognene paa
nærmere Approbation..... 500 —

Overføres... 620 Kr.

Overført... 620 Kr.

3. Nordstrøms Præstegjælds Kommune:

til Rejmanthavn Sogn.... 80 Kr.
— Kvalvig — 180 —
— Halderøvig — 20 —
280 —

4. De forenede Sogne i Sydstrøms Præstegjæld:

til Kirkebo Sogn..... 120 Kr.
— Kolbaf — 10 —
— Thorshavn's identiske Sogn 20 —
150 —

5. Vaags Præstegjælds Kommune:

til Midvaag Sogn..... 50 Kr.
— Sandevaag — 40 —
— Ba — 10 —
100 —

Overføres... 1,150 Kr.

Oversføres... 1,150 Kr.

6. Sands Præstegjælds Kommune:
til Sand Sogn 50 Kr.
— Husevig — 40 —
90 —

7. De forenede Sogne paa Søndersø:
til Søndersø Sogn 40 —

8. Frødebo Sogns Kommune..... 120 —

9. Thorshavns Kommune..... 500 —

Til sammen... 1,900 Kr.

Ved Uddelingen var taget Hensyn til de ekstraordinære Udgifter, som enkelte Sogne havde haft i Anledning af sludsfyge Personer og uheldige Omstændigheder. — (Vedttaget med 15 Stemmer mod 2.)

4. Vedkommende den økonomiske Fond.

A. Andragender om Bidrag til Broer, Veje og Vandingssteder.

a) Forstanderskabet for Frødebo Sogns Kommune havde andraget om, at det Beløb, som Vagtinget i dets forrige Samling tilstod Kommunen til Opførelse af Broen over Stora i Trangsåvaag, maatte gjenbevilges. Det vedtoges enstemmig med 12 Stemmer at bevilge Andragendet.

b) Forstanderskabet for Nordboernes Præstegjælds Kommune havde indsendt et Andragende om at tilstaa Kongsbonden Niels Petersen af Mule en Præmie for det Arbejde, han har udført ved Anlæg af en Vej over Bakken ved Mule. — Da dette Arbejde er udført med Omhu og Omgivelse, saa at Beboerne af Mule, der ellers have $\frac{1}{2}$ Hjerdingvej til Møsterne, nu om Sommeren kunne sætte deres Vaade lige under Huse, idet de ad den ny, til Vejs gennem Klippen udprængte Vej kunne komme til og fra disse, fandt Ringet, at her var udført et saa fortjenstfuldt Arbejde, at Udføreren, som forinden personligt Arbejde har haft et konstant Udbytte af 118 Kr., fortjente en Belønning. — Det vedtoges enstemmig med 16 Stemmer at tilstaa Niels Petersen af Mule 50 Kr. som Præmie for dette Arbejde.

c) Forstanderskabet for Østers Præstegjælds Kommune havde andraget om, at de til Opførelse af en ny Bro over Gategov nødvendige Udgifter maatte afholdes af Fon-

den. Det vedtoges enstemmig med 12 Stemmer til nævnte Bro Opførelse at tilstaa et Beløb af 200 Kr. paa den Betingelse, at Broen lægges 3 & 4 Alen højere, end den nu ligger, og gøres c. 4 Alen kortere der ved, at der ved Østens Siderække under Broens Endepunkter opføres Stenpiller, paa hvilke Broen kan hvile, samt at Vejen paa begge Sider af Broen ligeledes gøres højere i Høgt end Broen.

d) Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrøm havde andraget om et Beløb paa 120 Kr. til Opførelse af en Bro over Sandaa. Det vedtoges enstemmig med 12 Stemmer, at der til Materialier ved Broens Opførelse bevilges et Beløb af indtil 100 Kr.

e) Fra Forstanderskabet for de forenede Sogne paa Søndersø var indkommet et Andragende om Bidrag til Opførelse af en Bro over Skalleaa i Baag paa Søndersø. Da Baag Sogn har mange Broer at vedligeholde og endog har optaget Vaan til Bro- og Vej-anlæg, som nu skulle forrentes og afbetales, fandt Ringet, at der var Anledning til at komme samme Sogn til Hjælp ved dette Broanlæg. Det vedtoges enstemmig med 12 Stemmer herfor at bevilge 40 Kr.

f) Forstanderskabet for Sands Præstegjælds Kommune havde andraget om et yderligere Tilskud af 172 Kr. 57 Ore i Anledning af Opførelse af Broen over Sandelsø (se Beretningen for 1882.) Det vedtoges at bevilge et Beløb af 40 Kr. udover de i forrige Samling til Broens Opførelse bevilgede 200 Kr. og derhos at stille de fra Broen til overs blevene kasserede Materialier til fri Afbenyttelse for Forstanderskabet.

g) Forstanderskabet for Baags Præstegjælds Kommune havde andraget om 28 Kr. til Afskaffelse af Broen over Stora i Ba. Det vedtoges med 11 Stemmer mod 3 at bevilge Kommunen et Beløb af 14 Kr.

h) Forstanderskabet for Nordboernes Præstegjælds Kommune havde ansøgt om Understøttelse til en Bro over Elven i Søstervej.

i) Fra Sognekommisjonen i Østres Sogn var indkommet et af Forstanderskabet for Østers Præstegjælds Kommune anbefalet Andragende om Understøttelse til Forbedring af Vandingsstedet "Møl" ved Øjbe.

j) Tre Mænd i Trangsåvaag havde ansøgt om Præmie for at have anlagt 130 Fodveje som Fortjenstløse af Vejen mellem Lørraa og Trangsåvaag.

Det vedtoges enstemmig med 16 Stemmer at svare Indgiverne af de 3 sidst nævnte Andragender, at Ringet maatte belyse, at det paa Grund af økonomisk Fonds Uformuenhed for nærværende Tid ikke saa sig i Stand til at bevilge disse Andragender.

B. Andragender om Erstatning for Skade ved Grubefangster.

- a) Indsiddet Frederik Petersen af Nordregate havde indgivet Andragende om Erstatning for den Skade, han fik i Benet ved Grubefangsten i Gøte den 17. September 1882, hvilket Skade var saa betydelig, at han har ligget saa lange under Lægebehandling, at Lægeregningen er løben op til 108 Kr., ligesom det af Lægens Erklæring fremgaar, at han endnu den 25. Juli 1883 var fuldstændig forhindret fra at tage Del i alt sværere Lønarbejde og kun i godt Vejr kunde gaa paa Fister. Ligeledes havde Lægen erklæret, at man maatte opgive Haabet om, at han nogenstunde vilde blive fuldstændig arbejdsdygtig. — Det vedtoges enstemmig med 14 Stemmer at tilstaa Hr. Petersen en Erstatning af 200 Kr. samt for Lægehjælp og Medicin 108 Kr. og at meddele ham, at han, for saa vidt han ikke inden næste Dagtingsamling havde gjenvundet sin fulde Førlighed, kan vente, efter fornødt Andragende, end yderligere at faa et mindre Beløb en Gang for alle af økonomisk Fond.
- b) Peter Jacob Frederik Poulsen af Sydrege, som ved samme Grubefangst kom til Skade, havde indgivet Andragende om Erstatning. Af en vedlagt Attest fremgik, at han i 8 Dage Intel Arbejde havde kunnet udrette. Ligeledes medfulgte en Lægeregning paa 1 Kr. 80 Ø. — Det vedtoges enstemmig med 17 Stemmer at tilstaa Andrageren en Erstatning af 8 Kr. og for Lægehjælp og Medicin 1 Kr. 80 Øre.
- c) Poul Poulsen af Andefjord, som kom til Skade ved samme Grubefangst, havde ligeledes ansøgt om Erstatning. Han angav at have været ude af Stand til at forrette noget Arbejde i 18 Arbejdsdage. Sysselmanen havde paa Andragendet noteret 14 Arbejdsdage, hvilket fyrtes at stemme med en Andragendet vedlagt Lægeattest. En Lægeregning paa 4 Kr. 80 Øre medfulgte. Det vedtoges enstemmig med 18 Stemmer at tilstaa Andrageren en Erstatning af 14 Kr. samt for Lægehjælp og Medicin 4 Kr. 80 Øre.
- d) Sysselmanen Danielson havde indsendt 3 Lægeregninger for Michel Olsen Hammer af Løfte, Hans Jørgensen af Sydrege og Thomas Simonson af Nordregate, som havde lidt Skade ved samme Grubefangst, men i øvrigt ikke havde ansøgt om Erstatning. — Det vedtoges enstemmig med 17 Stemmer at udbetale de Summer, Regningerne løbe paa, henholdsvis 1 Kr. 35 Ø., 1 Kr. og 2 Kr.

5. Vedkommende Kirkelasserne.

- a. Kirkelasserer Bærantsen havde henledet Opmærksomheden paa, at Overenskomsterne om den Kirkelassernes tilfaldende Andel af Smaafisketienden og Tienden af Døglinger og andre store Hvaler paa Sønders udløser den 31. Decbr. 1883, samt at den hidtilværende Bortalfordering af Smaafisketierden i Bestmannhavn formentlig har været særlig uforbelagtig for Kirkelasserne. Efter Indstilling af Udvalget for Kirkelasserne vedtoges enstemmig med 18 Stemmer, at den Kirkelassernes tilfaldende Andel af Døglinger og andre store Hvaler paa Sønders bortalforderes efter de hidtil gjældende Regler paa Amtets Approbation for det kommende Jemaar fra 1. Januar 1884, og at den Kirkelassernes tilfaldende Andel af Smaafisketienden bortalforderes efter de derom af Lagtinget vedtagne Regler, hvilket ogsaa ville være at bringe i Anvendelse med Hensyn til Fisketienden i Bestmannhavn, paa Amtets Approbation for det kommende Jemaar fra 1. Januar 1884.
- b. Ved en Skrivelse fra Provst Sørensen var fremsendt en Beredning af den Jord, der er medgaaet til Kirkegrunden og vil medgaa til en ny Kirkegaard paa Ejde. Denne Jord, der udgjør c. 4000 Kvadrat-Alen, var af Hensyn til det Hø, der kan høstes af samme, vurderet til 776 Kr. eller c. 20 Øre pr. Kvadrat-Alen. Efter Indstilling af vedkommende Udvalg vedtoges enstemmig med 14 Stemmer at tilbyde Ejerne af den omhandlede Jord en Erstatning af 16 Øre pr. Kvadrat-Alen.
- c. Ved Skrivelse fra samme var oplyst, at Ejerne af det Stenbrud, hvorfra største Deelen af Stenmaterialet til Kirken paa Ejde blev taget, havde forlangt i Erstatning 300 Kr. — Det vedtoges enstemmig med 16 Stemmer at udbetale nævnte Sum.
- d. Fra Hr. Johan M. Petersen af Whigledal var fremskommet Forslag om at lætte Taget paa den ny Kirke paa Ejde ved under Skiferne at lægge Tagtjilt paa Lægterne. Tinget vedtog dog, efter Indstilling af Kirkelassersudvalget, enstemmig med 18 Stemmer, at Taget skal lægges om, og at der under Skiferne lægges tætslutende Tagtjæle (Lodur).
- e. Kirkebørge for Baags Kirke paa Nordøerne S. P. Olsen havde tilsendt Overflag og Tegning til en Tilbygning til nævnte Kirke. Da Forslaget nærmest var fremskommet ved, at Kirken, der er vel lang og høj i Forhold til Bredden, i sidste Vinter af Storm blev slyngt lidt bort fra Grunden, og en Hjælpelse heraf efter Kirkebørgeus

Formening bedst vilde kunne forhindres ved at opføre en saadan Tilbygning, mente Kirkens Juleudvalget, til hvilket Sagen var henvist, at det tilsligtede kunde opnaas paa en billigere Maade, og foreslog derfor, at der i Hjørnerne af Naags Kirke under Gulvet, men op over Underkanten af Understøtten anbringes Blokke af Sten eller Beton for at hindre Kirken i at røkke paa Grunden; hvilket vedtoges med 18 Stemmer.

- f. Ved Skrivelse fra Provst Sørensen var fremsendt en Udskrift af Protokollen over det i afvigte Juni Maaned afholdte Syn over Kirken i Kvalbo, i Følge hvilket det ansaas nødvendigt at tage Kirkens Træværk ned, at nedbryde Stengrunden og bygge den op fra Grunden af og samtidig at forandre Kirkens og Taarnets Form. — Det vedtoges enstemmig med 16 Stemmer, at der afholdes et Øversyn over Kirken i Kvalbo og hvis dette kommer til det Resultat, at Kirken skal nedbrydes, forelægges Sagen for det næste Aar sammentrædende Lagting.*)

6. Vedkommende de enkelte Bando-kommuner.

- a. Fra Forstanderskabet for Nolsø Sogns Kommune var indsendt et Andragende om, at samnes Medlemsantal fra 8 Medlemmer maatte forhøjes til 5. — Lagtet Tinget ikke fandt det nødvendigt, at et Forstanderskab for en saa lille Kommune bestod af flere end 3 Medlemmer, vedtog det dog, nærmest paa Grund af, at den kommunale Forretningsgang paa Nolsø i den senere Tid har lidt en Del tilbage i ønske, med 9 Stemmer mod 4 at bevilge Andragendet saaledes, at der inden 1. Oktober foretages nyt Valg af samtlige 3 Medlemmer.
- b. I Anledning af en af D. Jacobsen og J. Jacobsen af Nolsø indgivne Besværing over, at det nuværende Forstanderskab ikke havde fortjant den af det tidligere Forstanderskab paaabegyndte Bygning af Sten til en ny Skolestue m. v., vedtoges efter lange Forhandlinger og efter at Forstanderskabets Erklæring var indhentet, at være, at Tinget ikke havde fundet Anledning til at foretage noget Skridt imod Forstanderskabet i Anledning af den indgivne Besværing (vedtaget enstemmig med 14 Stemmer), samt at opfordre Amtmanden til at søge de i Anledning

af Valget af Stenbrud, Skolegrund m. m. paa Nolsø opstaaede Stridigheder mellem en Del af Bøvorne og Forstanderskabet blagte paa bedste Maade. (Vedtaget enstemmig med 11 Stemmer.)

- c. Forstanderskabet for Frodebs Sogns Kommune havde andraget om i Anledning af en i Sognet opført Skolebygning at erholde et Laan paa 8,250 Kr. af en af de under Lagtinget forlærende Kasser. I Genhold til Lagtingets Vedtagelse i 1881 (se Beretningen for nævnte Aar S. 49) havde Amtet meddelt Approbation paa, at Kommunen i nævnte Hjemmed optog et Laan af 4,000 Kr., hvilket Laan imidlertid ikke var optaget. I Aar forelaa ogsaa først Spørgsmaalet om, hvor vidt Approbation paa at optage et saa stort Laan skulde meddeles. Det kommunale Udvalg, til hvilket Sagen var henvist, foreslog at meddele saadan Approbation og samtidig udtale en Betsættelse af, at Forstanderskabet paa en efter Forholdene formentlig altsor Kot Maade havde opført den ommeldte Bygning og derved belastet Kommunen med en betydelig Gjæld; hvilket Forslag bortfaldt ved et af Formanden stillet Endringsforslag saaledes: Det tillades Frodebs Sogns Kommune i Anledning af den ny Skolebygning's Opførelse at optage et Laan paa i alt 8,250 Kr., saaledes, at 8,000 Kr. forrentes og afdrages med 6 pCt. i 28 Aar, medens 250 Kr. forrentes med 4 pCt. og afdrages saaledes, at Beløbet er tilbagebetalt til 30. September 1886. Dette vedtoges med 10 Stemmer mod 5. — Derefter vedtoges enstemmig med 16 Stemmer: Amtmanden anmodes om paa Ansøgning at effektivere det ommeldte Laan paa den i Betænkningen antydede Maade.
- d. Forstanderskabet for Østers Bræstegjælds Kommune havde ansøgt om Approbation paa, at der i Anledning af 2de Skolestuers Opførelse i Dervig og Østø optoges et Laan af indtil 400 Kr. for Julestjords Sogn og indtil 400 Kr. for Sundings Sogn imod almindelige Renter og Afbetaling i 8 Aar. Det vedtoges enstemmig med 10 Stemmer at meddele den ønskede Approbation.
- e. Forstanderskabet for de forenede Sogne paa Suders havde ansøgt om Approbation paa: 1. at Bøttere Sogn erhverver nogle Bygninger til Ejendom for Værderingssummen 232 Kr.; 2. at et Søndbo Sogn tilhørende

*) Øversynet kom til det Resultat, at Kirken, naar der ved samme foretages nogle Forandringer, kan staa i nogle Aar.

Vaaghus aflyendes for 60 Kr. De anstede Approbationer meddeltes.

- f. I Anledning af, at samme Forstanderskab havde uddelt Lagtingets Samtykke til, at et af private Personer for et Bejantæg i Vaags Sogn udlagt Beløb paa 511 Kr. udbetales af Sognets Midler til nærmere fastsatte Terminer og saaledes, at disse Beløb ikke inddrages under Regnskabet for efterhaanden, som de forfalder til Betaling, vedtoges enstemmig med 17 Stemmer at være: Da Kommunen i Følge Kommunallovens Bestemmelser ikke kan belastes med nogen Gjæld, uden at den opføres i Regnskabet, vil Forstanderskabet have at optage det til Løb mængdene Mortensen, Tveraa, og J. Dahl, Vaag, for Bejantæg mellem Løfte og Mortensen skuldige Beløb i Kommunens Regnskab. — Approbation paa, at Beløbet betales til de fastsatte Tider, vedtoges enstemmig med 18 Stemmer.
- g. Sysselmænd Efferss havde anholdt om Lagtingets Approbation paa det af Forstanderskabet for Frodebs Sogns Kommune til ham udstedte Skjode paa 2 Grundstykker af „Løgetrøen“; hvilket enstemmig vedtoges med 17 Stemmer.
- h. I Anledning af et den 6. September fra Njebmand Thomsen indkommet Andragen om Tingets Approbation paa et til ham af Forstanderskabet for Frodebs Kommune udstedt Skjode paa et Grundstykke af „Løgetrøen“ vedtoges enstemmig med 17 Stemmer at overdrage Amtmanden at meddele den fornødne Approbation.

7. Decision af Regnskaber.

- a. Til Lagtinget vare indkomne efternævnte Regnskaber, forsynede med Revisionsanteget og Bepaareiser samt Lagtingsrevisors Bedragninger.
1. Regnskab for Færø Amts Repartitionsfond for Aaret til Dagsdag 1882.
2. Regnskab for Færø Amts Fattighedskasse for Aaret til 30. September 1882.
3. Regnskab for Færø Amts Skolefond for Aaret 1882.
4. Regnskab for Skolebørnenes paa Færøerne for Aaret til 30. September 1882.
5. Regnskab for Færø Amts økonomiske Fond for Aaret 1882.
6. Regnskab for Grubegarnet i Vestmanna for f. A.
7. Regnskab for Fonden for forulykkedes efterladte paa Færøerne for f. A.
8. Regnskab for Fonden til Anstaltelse af nyttige Skolebøger for fattige Almueskolebørn paa Færøerne for f. A.

9. Regnskab for Sognepræst Engelsen's Deltagelse og Erkjendtligheds-Regat for f. A.
10. Regnskab for Nordernes Præstegjælds Kirkekasse for f. A.
11. Regnskabet for Østers Præstegjælds Kirkekasse for f. A.
12. Regnskab for Sydsørens Præstegjælds Kirkekasse for f. A.
13. Regnskab for Thorsbøns Kirkes særlige Kasse for f. A.
14. Regnskab for Nordstrøms Præstegjælds Kirkekasse for f. A.
15. Regnskab for Vaags Præstegjælds Kirkekasse for f. A.
16. Regnskab for Sands Præstegjælds Kirkekasse for f. A.
17. Regnskab for Sønders Præstegjælds Kirkekasse for f. A.
18. Regnskab for Vaag Kirkes særlige Kasse for f. A.
- 19—25. Regnskaber for de til Nordernes Præstegjælds Kommune hørende Sogne for Aaret til 30. September 1882.
- 26—32. Regnskaber for de til Østers Præstegjælds Kommune hørende Sogne for samme Aar.
- 33—38. Regnskaber for de til Nordstrøms Præstegjælds Kommune hørende Sogne for f. A.
- 39—41. Regnskaber for de forenede Sogne i Sydsørens Præstegjæld for f. A.
42. Regnskab for Rolfs Sogns Kommune for f. A.
- 43—47. Regnskaber for de til Vaags Præstegjælds Kommune hørende Sogne for f. A.
- 48—51. Regnskaber for de til Sands Præstegjælds Kommune hørende Sogne for f. A.
- 52—55. Regnskaber for de forenede Sogne paa Sønders for f. A.
56. Regnskab for Kvalbs Sogns Kommune for f. A.
57. Regnskab for Frodebs Sogns Kommune for f. A.

Samtlige Regnskaber decidereb, med Undtagelse af Regnskaberne for Sognene i Nordstrøms Kommune, som først indkom den 9. September; hvilke Amtmanden anmodedes om at decidere paa Tingets Vegne.

8. Valg til kommunale Bestillinger og Ombud.
- a. Bestillingen som Kasserer for Færøernes Skolekasse var bleven ledig ved, at Kassereren, Skolelærer E. B. Bista, var forflyttet til Sønders. Til midlertidig at varetage

- denne Post havde Amtet konstitueret Oaad.
jur. Fuldmægtig Hammershaimb, som nu
var eneste Ansøger og enstemmig blev valgt.
- b. Til Medlem af Skoledirektionen gjenvalgtes
Andenlærer Efferes enstemmig.
- c. Til Medlem af Skolekommissionen gjen-
valgtes Boghandler H. N. Jacobsen en-
stemmig.
- d. Til Medlemmer af Valgforstanderstabene
for Fylketings- og Lagtingsvalgene gjen-
valgtes eller valgtes:
- for Nordersørernes Præstegjæld:
Husmand Joen Hejresen og Kongshonde
Simon Andreassen, begge af Viberejbe;
for Østers Præstegjæld:
Skolelærer J. Petersen af Saltvæs og
Sjælsmand D. J. Danielsen af Solmund-
fjord;
- for Nordstrøms Præstegjæld:
Handelsbetjent N. S. Reinert af Vestman-
havn og Kongshonde Daniel Jacob Jacobsen
af Rødvig;
- for Sydstrøms Præstegjæld:
Fhv. Faktor H. Christensen og Boghandler
H. N. Jacobsen, begge af Thorshavn;
- for Baags Præstegjæld:
Handelsmændene Daniel Niclasen af Sø-
vaag og Thomas Harald Jacobsen af
Sandevaag;
- for Sands Præstegjæld:
Sjælsmand N. Winther og pensioneret
Skolelærer Samuel Jensen, begge af Sand;
- for Sønders Præstegjæld:
Handelsmand B. S. Dahl af Baag og
Odelshonde Niels Olaus Holm af Kvalbo.
- e. Til at afgive Subberetninger vedkomme-
de Kapitelstænen for de næste 3 Aar til 1.
Maj 1886 i Overensstemmelse med § 2 i
Lov af 1. Maj 1868 valgtes:
- for Nordersørernes Præstegjæld:
Kjøbmand J. B. Olsen af Mørkensør;
- for Østers Præstegjæld:
Kjøbmand H. Høgenesen af Andefjord;
- for Nordstrøms Præstegjæld:
Kjøbmand J. Petersen af Vestmanhavn;
- for Sydstrøms Præstegjæld:
Kjøbmand N. B. Evensen af Thorshavn;
- for Baags Præstegjæld:
Kjøbmand Joen Jørgensen af Søvaag;
- for Sands Præstegjæld:
Kjøbmand Peter P. Jørgensen af Sand;
- for Sønders Præstegjæld:
Kjøbmand Poul Halvdan Jensen af Ørdevig.
- f. Til Retsvidner for de næste 3 Aar fra 1.
Oktober 1888 til 30. September 1886
valgtes:

- for Nordersørernes Sysjel:
som faste Retsvidner:
Kongshonde N. J. M. Matras af Nord-
sør og Kaldsmænd Jens P. Fredriksen af
Baag;
- som Suppleanter:
Kongshonde Niels Jørgensen af Viberejbe
og Odelshonde Johs. Eliassen af Mygledal;
- for Østers Sysjel:
som faste Retsvidner:
Kaldsmænd E. L. Weihe af Solmund-
fjord, Husmand Hans P. Poulsen af
Skale, Kongshonde H. Jørgensen af
Andefjord og Kongshonde Poul Samu-
elsen af Ejde;
- som Suppleanter:
Kongshonde J. L. J. Weihe af Salletvæs,
Handelsmand Simon Andreassen af Stræn-
der, Handelsmand D. P. Olsen af Fun-
ding og Handelsmand Johan Høgenesen
af Andefjord;
- for Strøms Sysjel:
som faste Retsvidner:
Kaldsmænd Chr. M. Jacobsen og Arrest-
forvarer P. Høsten, begge af Thorshavn;
- som Suppleanter:
Drejer B. M. Debes og pensioneret Bog-
holder S. H. Debes, begge af Thorshavn;
- for Baags Sysjel:
som faste Retsvidner:
Odelshonde M. Danielsen og Odelshonde
Harald Olsen af Mibvaag;
- som Suppleanter:
Handelsmand Joen Jørgensen og Husmand
Joel Daniel Seraphius Olsen, begge af
Søvaag;
- for Sands Sysjel:
som faste Retsvidner:
Kaldsmænd Jacob Jørgensen Sand og Kong-
shonde Ole Jacobsen af Dal;
- som Suppleanter:
Odelshonde J. B. Hentje af Sand og
Kongshonde Trond Petersen af Skalsvig;
- for Sønders Sysjel:
som faste Retsvidner:
Odelsejer Joen Johanne Jensen Rolse af
Tveraa, Kaldsmænd Daniel Jacob Abra-
hamsen af Trangisvaag, Handelsmand
Jacob Dahl af Baag og Kaldsmænd
Miguel Niclasen af Kvalbo;
- som Suppleanter:
Lømmemand N. N. J. Rolse af Trangis-
vaag, Handelsmand P. H. Dahl af Baag,
Bøkker J. Midjord af Ørum og Han-
delsmand S. Larsen af Portere.

XV. Andre Vedtagelser.

1. Uddeling af det Hansenke Legats Renter:

- a. Efter derom indgivet Andragende fra Morten Beu og Thomas Pauli Hønsen af Baag paa Suders vedtoges enstemmig med 12 Stemmer at tilstaa dem et saa stort Beløb af det Hansenke Legats Renter, som kan dække Udgifterne ved Opførelsen til Færserne af 2 Par Faar af sort Race, dog at Andragerne gjøres opmærksomme paa, at et Forbud mod Indførelse af Kreaturer fra Storbritannien og Irland endnu ikke er hævet.
- b. Foranlediget ved et Andragende fra Lagtingsmand G. Rønsen vedtoges enstemmig med 10 Stemmer at tilstaa Kongsbønde Paul Samuelsen af Ejde 30 Kroner af det Hansenke Legats Renter som Præmie i Anledning af, at han foruden en Kvie (hvor til Tinget i 1881 bevilgede ham 80 Kr.) ogsaa har anskaffet sig en Tyr af dansk Race.
- c. Efter derom indgivet Andragende fra Fæsterekte Madam C. Dyrhøj af Thorsbavn vedtoges enstemmig med 16 Stemmer af det Hansenke Legats Renter at tilstaa hende Godtgørelse for Omkostningerne ved Opførelsen hertil af en Kvie af Mælkeracen med den Forpligtelse, at de Kalve, som falder efter Kvien, for saa vidt Andragerinden ikke selv sætter dem til, overlades til andre, som maatte ønske Tillægsfalve.
- d. Et fra Kongsbønde M. J. Petersen af Nolsø indkommet Andragende om Understøttelse til Opførelse af et Stengærde for derved at beskytte hans Bø mod Smaasten affloges enstemmig med 16 Stemmer.
- e. Efter Forslag af Udvalget for forskjellige Sager vedtoges med 9 Stemmer mod 1 at tilstaa Thorsbavns Kommune 75 Kr. af det Hansenke Legats Renter til Erhvervelse af et Stykke Jord til Træplantning.

2. Forslag angaaende Nedsættelsen af et staaende Udvalg til Decision af de under Lagtinget henhørende Regnskaber.

Uf Provsten var atter i Aar fremsat følgende Forslag til Beslutning (se Beretningen for 1882):

1) Der nedsættes for næste Aar et staaende Udvalg paa 3 Medlemmer, som træder sammen i Thorsbavn først kommende 20. Juli for at gjøre Forslag til Decision paa samtlige Regnskaber, der decideres af Tinget.

2) De saaledes fremkomne Forslag til Decision forelægges Tinget, og er ethvert af Tingets Medlemmer berettiget til at stille Endringsforslag hertil.

3) Naar det staaende Udvalg enstemmig har vedtaget et Forslag til Decision, og der efter dette Fremlæggelse i Tinget ikke i Løbet af 8 Dage er fremkommet noget Endringsforslag hertil, er Decisionen vedtagen. I modsat Fald behandles og afgjøres dette af Tinget.

Forslaget kom den 10. September til Behandling og vedtoges enstemmig med 12 Stemmer.

Samme Dag foretoges Valg af 3 Medlemmer og 2 Suppleanter til nævnte Udvalg.

Valgte Mene:

Til Udvalgsmedlemmer: J. Nielsen, Olsen og Schrøder, og til Suppleanter: Effersø og J. Jacobsen.

3. Skrivelse til Sysselmanden i Østersø Syssel angaaende Udlæg af Stadehval.

Efter Forslag af Udvalget for den økonomiske Fond vedtoges den 6. September enstemmig med 15 Stemmer at tilstille Sysselmanden i Østersø Syssel følgende Skrivelse:

Efter Hr. Sysselmandens afslagne Regnskab for Grindfangsten i Gote den 17. September f. A. var i Behold, efter at det paa Stadelisten opførte Beløb var udbetalt, kun 125 Kr. 32 Ore. Imidlertid var der ved nævnte Grindfangst anmeldt Mandfælde, og det er ganske naturligt, at det ikke kunde forudses, at Staden vilde faa den Betjening, som det senere viste sig, at den fik, og dette maa forudsættes at være Grunden

til, at den udlagte Stadehval ikke har kunnet dække hele den virkelige Skade, selv om de af Hr. Syjselmændene berørte 9te Skind vare medtagne. Mandstaden ved det nævnte Grindebrak har nemlig været saa stor, at Lagtinget i indværende Samling har anset det bliffigt som Erstatning for samme at tilstaa et Beløb af 840 Kr. 95 Ore, og den ene Skade har endog saa været saa stor, at Tinget har anset det rigtigst under disse Forudsætninger til næste Aar at give Løfte om en hyderligere mindre Understøttelse til den stadelidende en Gang for alle. Økonomist Fond vil saaledes ved den nævnte Grindefangst komme til at lide et Tab af c. 300 Kr. hvorfor Hr. Syjselmændene anmodes om ved første foreskudende Grindefangst paa Østriben af Deres Syjsel, naar Udlæg til Stadehval skal finde Sted, forlods at udlægge saa meget, at det Tab, økonomist Fond har lidt ved Grindefangsten i Gæte den 17. September, derved kan dækkes.

4. Vedtagelse angaaende Fonden for forulykkedes efterladte.

Foranlediget ved 2de Andragender fra Lagtingsmændene B. Nielsen og Schrøder vedtoges enstemmig med 15 Stemmer at tilstaa Enken efter Hans Jacob Hansen af Sørvaa og Poul Andreas Petersen af Trangsuaag hver et Beløb af Fonden for forulykkedes efterladte, og at overdrage Amtmanden at bestemme Størrelsen af dette Beløb. Først nævntes Mand havde ved at falde ned fra Overgabelen af sit Hus flaaet sig saaledes, at han som Følge deraf kort efter døde; slyst nævntes Søn, der væsentlig var Familjens Forsørger, omkom ved Skonnert „Vella“s Forlis under Island. Provsten henlede Opmærksomheden paa, at 2 Vaade fra Østero vare forulykkede i indværende Aar, men at de efterladte havde ønsket at udsætte indtil længere ud paa Aaret at ansøge om Hjælp. Som Følge heraf fandt Tinget det rettest ikke at fastsætte noget bestemt Beløb til de i ovennævnte Andragender ommeldte Personer.

5. Andragende om Erstatning for en ituslaet Vaad.

Daniel Petersen af Frodebo havde andraget om Erstatning for en Dittmandsjaervebuaad, der var flaaet i Stykke af Brænding ved Store Dimon, hvorefter den var lejet med Bønden af

Dimons Søn, som havde været paa Sunders for at blive vaccineret. Det vedtoges at svare: da Lagtinget ikke har Haadighed over nogen Kasse, hvoraf Ejeren i det foreliggende Tilfælde kan erholde Erstatning, kan det ansøgte ikke bevilges.

6. Vedtagelse med Hensyn til Tilvejebringelse af et Referat af Lagtingets Forhandlinger.

Efter at Tinget den 31. Juli havde forhandlet om Antagelsen af en Referent, vedtoges den 15. August at anmode Formanden om for den tilbageværende Del af Samlingen at antage en Referent paa samme Betingelser som den tidligere. Vedtaget med Navneopraab med 10 Stemmer mod 8. Ja stemte: G. Joensen, H. Nielsen, B. Nielsen, P. Nielsen, S. Jacobsen, Johs. Petersen, Rasmussen, Olsen og Formanden; nej stemte: O. Jacobsen, Danielsen, Henke, J. Joensen, O. S. Petersen, Dalsgaard, Schrøder og D. M. Nielsen; Efferds og M. S. Joensen vare fraværende.

Den 10. September forhandlede om Udgivelsen af en trykt Beretning om indværende Lagtingsamling. Provsten foreslog at tilstaa Lagtingsmand Joen Poulsen et Beløb af 50 Kr. for at udarbejde et trykt Referat og at overdrage Lagtingsmand Efferds at gennemgaa det saaledes udarbejdede Referat. Dette Forslag vedtoges ved Navneopraab med 11 Stemmer mod 4. Ja stemte: G. Joensen, H. Nielsen, Provsten, Efferds, J. Nielsen, Poulsen, Dalsgaard, Johs. Petersen, Rasmussen, Olsen og Formanden; nej stemte: O. Jacobsen, Danielsen, Henke og Schrøder; S. Jacobsen, O. S. Petersen og D. M. Nielsen stemte ikke; M. S. Joensen og J. Joensen vare fraværende.

7. Valg af Revisorer for Færø Amts Sparekasse.

I Henhold til Tingets Vedtagelse i Samlingen 1881 foretoges Valg af 2 Revisorer til Færø Amts Sparekasse for Regnskabsaaret 1883-84.

Efter Forslag af Provsten valgtes enstemmig med 14 Stemmer Kjøbmand J. Lützen og exam. jur. S. E. Møller. For saa vidt disse ikke skulde være villige til at modtage det dem overdragne Hverv, anmodedes Amtmanden om paa Tingets Begne at foretage de nødvendige Valg.

Tillæg.

A. Love og Anordninger udførte mellem Lagtingsforsamlingerne i 1882 og 1883.

1. Lov af 9. Februar 1883 om Endringer i Lov om Fattigvæsenet paa Færøerne af 22. Marts 1855.
2. Bekendtgørelse af 13. Juli f. M. om, at Instrux af 22. Oktober 1877 for Fysici udvides til at gjælde for Fysici paa Færøerne.
3. Bekendtgørelse af samme Dato om, at Instrux af 22. Oktober 1877 for Stads- og Distriktslæger udvides til at gjælde for Distriktslæger paa Færøerne.

B. Ministerielle Resolutioner og andre Meddelelser til Lagtinget.

1. Skrivelse fra Justitsministeriet af 21. September 1882, hvorved meddeles, at det under 12. f. M. allernaadigst er befalt, at § 5 i Reglement for Færø Amts Hospital af 3. Februar 1857 og den allerhøjeste Resolution af 3. Juli 1876 forandres derhen, at der for Kur af faste Fattiglemmer, som for Kommunernes Regning indlægges paa Færø Amts Hospital, ikke erlægges nogen Betaling, medens der for Kur af andre Patienter, som for Fattigvæsenets Regning ere indlagte paa Hospitalet, ydes modereret Betaling, at Landkirurgen for al Medicin til de paa Hospitalet indlagte Patienter erholder tagtmæssig Betaling, at Udgifterne ved Kur og Medicin til de for Kommunernes Regning paa Hospitalet indlagte Patienter afholdes af vedkommende Kommuner, og at den Landkirurg for Kur af de paa Hospitalet indlagte Patienter tilkommende ugentlige Betaling af 2 Kr. eller 1 Kr., eftersom Patienten erlægger fuld eller modereret Betaling til Hospitalet, for de overskydende Dage beregnes saaledes, at der

betales henholdsvis 30 Ø. og 15 Ø. pr. Dag,

- saaledes, at Forandringer træder i Kraft fra 1. Oktober d. M., hvorefter det af Landkirurgen fra Færø Amts Fattigkasse hidtil oppebarne Beløb af 200 Kr. aarlig bortfalder. Fr. Lagtingsberetningen for 1881 Bag. 11—14.
2. Skrivelse fra Justitsministeriet af 6. November f. M. om, at der er meddelt Ejeren af Svaneapotheket i Kjøbenhavn, Alfred Nicolai Benzon, Tilladelse til at anlægge og drive et Hjælpeapothek i Thorshavn.
3. Skrivelse fra Justitsministeriet af 7. f. M. om, at Udgifterne ved Erhving af en fortsat, efter første Forhold opsat Besledning i Sygepleje tillades afholdes af den paa Finansloven for 1882—83 til uforudsete Udgifter bevilgede Sum.
4. Skrivelse fra Justitsministeriet af 1. Marts 1883, hvorved meddeles, at der ikke vil være noget at erindre imod et af S. Andersen, J. og B. Mortensen m. fl., alle af Endera paa Endera, indgivet Andragende om at maatte opføre et mindre Fyr ved Indløbet til Trangsnaagfjorden, under Forudsætning af, at de tilvejebringe tilbørlig Garanti for Fyrets korrekte Anbringelse, Vedligeholdelse og Pasning.
5. Skrivelse fra Ministeriet for Kirke og Undervisningsvæsenet af 31. f. M. om, at den Myndighed til at lode Skolebørn, der ved § 10 i Lov af 1. Marts 1854 om Ordningen af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Færøerne blev givet de daværende Undervisningskommissioner paa Landet, im, efter at Boven om de første Landkommuners Skole af 28. Februar 1872 er emaneret, maa antages for Landkommuners Vedkommende at være gaaet over paa de ved denne Lov oprettede Forstanderskaber.
6. Skrivelse fra Justitsministeriet af 9. April f. M., hvorved Ministeriet i Anledning af en gennem Folketingsmand, Kaptein Værensen fra flere Vedbørre paa Færøerne indgiven Bepæring over forskellige Mønstre, som Lov for Island af 4. November 1881

om Udsørgelsesafgift af Fisk og Tran medfører for færøste Fiskere, meddeles at have forebragt Sagen for Ministeriet for Island og fra dette at have modtaget en i Udskrift vedlagt Skrivelse med 1 Bilag, hvori udtales, at der for saa vidt maa gives Klagerne Medhold, som det ikke kan anses for heldigt, at et Skibs Papirer altid deponeres hos Politimesteren i det Syssel, hvor Skibet tager Stede, og at der derfor er tilskrevet Landshøvdingen om at træffe fornøden Foranstaltning til, at Skibspapirerne med samme Virkning som til Sysselmanden selv kunne afgives til hans af Amtmanden autoriserede befuldmægtigede, jfr. Kabinet om den islandske Handel og Skibsfart af 28. Decbr. 1836 § 9, og til, at der kan meddeles de Skibsførere, der ønske saadant, Attest om, at Skibspapirerne ere deponerede hos dem, for at i paakommende Tilfælde saadan Attest midlertidig kan tjene til Legitimation for Skibet; men at Ministeriet derimod, naar der i Besværingen anføres, at Sysselmanden, naar han har Mistanke om, at den af Skibsføreren paa Tro og Love afgivne Erklæring om Størrelsen af den indtagne Fangst er urigtig, kan forlange en Opkløring af Ladningen for at foretage en

Undersøgelse af denne, saa meget mindre har troet at burde tage Hensyn hertil, som der ved andre slemmere Kontrolmidler i Almindelighed vil kunne tilvejebringes saadanne Oplysninger om Angivelsernes Rigtighed, at den ved Ladningens Opkløring forbandne Ulempe kan undgaa.

7. Skrivelse fra Justitsministeriet af 4. Maj f. A. om, at der paa Finansloven for 1883—84 er bevilget indtil 2,000 Kr. som Laan til 4 Fiskere i Thorshavn til Anskaffelse af en Dæksbaad.
8. Skrivelse fra Justitsministeriet af f. D. om, at det under 1. f. M. alleranabigst er befalet, at Landkirurgen paa Færøerne fremtidig benævnes Hylfisk.
9. Skrivelse fra Justitsministeriet af 28. Juni f. A. om, at der ikke findes Anledning til at refundere Østers Præstegjælds Kirkelasse det Beløb af 550 Kr., som er udbetalt til Konduktør Nielsen, efter at Kirken paa Ejde den 4. September 1881 var fuldført.
10. Skrivelse fra Landkirurg Wadsen af 24. Januar 1883, hvori han erklærer sig villig til at paatage sig Affattelsen af en efter færøste Forhold afpasset Beskrivelse i Sygepleje.

11. Uddrag af Regnskabet for Anvendelsen af den Færøerne tilkommende Andel af det Høiester Legats Renter for Aaret fra 1. April 1882 til 31. Marts 1883.

Indtægt.			
	Kr.	D.	
A. Beholdning den 1. April 1882, indehavende i Færø Amt's Sparekasse	1683.	76	
B. Det Høiester Legats Renter ere tilfaldne Færøerne for de 5 Aar fra 1. April 1871 til 31. Marts 1876	"	"	
C. Rente af det i Sparekassen indehavende Beløb	47.	45	
Summa Indtægt . . .	1731.	21	

Udgift.			
	Kr.	D.	
I. Til S. H. Arge af Arge til Hjælp ved Opførelsen af en Skolebygning	200.	"	
II. Beholdning den 31. Marts 1883, indehavende i Færø Amt's Sparekasse	1531.	21	
Summa Udgift . . .	1731.	21	

12. Kapitelstøgt

for

Færø Amt

for Mæret fra Olaidag 1883 til Olaidag
1884.

		Kr.	D.
Uld, uvasket	pr. Pd.	48	
Lammestind, nordensfjords	pr. Stk.	71	
Do. sandensfjords	—	48	
Højer, 1 Alens	pr. Par	87	
Do. $\frac{1}{2}$ do.	—	99	
Do. Pils	—	33	
Trøjer, $1\frac{1}{2}$ Pds.	pr. Stk.	69	
Do. 2 —	—	43	
Do. $2\frac{1}{2}$ —	—	07	

		Kr.	D.
Talg	pr. Pd.	32	
Smør	—	82	
Kaufist, stor	—	5	
Do. mindre	—	4	
Klipfist, stor	—	15	
Do. mindre	—	13	
Do. Banger	—	13	
Lørfist, stor	—	20	
Do. mindre	—	9	
Do. Banger	—	9	
Hjer	—	70	
Lam	pr. Pot.	24	

Færø Amt og Provsti den 29. Juli 1883.

H. Jensen. Sørensen.

Indhold.

	Side
Lagtingets Medlemmer.	
I. Forslag til Lov om Grandbestævne paa Færøerne	1.
II. Andragende om Forandring i Handelsloven	25.
III. Statsstusud til Skolebygninger	29.
IV. Adresse til Justitsministeriet	32.
V. Grindegaruet i Vestmannaey.	42.
VI. Ederfugles Fredning	46.
VII. Sundhedsvedtægter for Landskommunerne	53.
VIII. Skatteklaget	55.
IX. Besværing ang. Skoleforholdene i Jamien	60.
X. Arrestforvarerens Bønning	64.
XI. Omordning af Administrationen	66.
XII. Sommerferien i Thorshavns Almskole	66.
XIII. Andragende om yderligere Fredning af Lomvier	68.
XIV. Vedtagelser ang. kommunale Anliggender	69.
XV. Andre Vedtagelser:	
1. Udveling af det Høiesterets Begats Renter	78.
2. Meddelelse af et staaende Udvalg til Decision af de under Lagtinget hørende Regns- kaber	78.
3. Skrivelse til Sysselmændene paa Østern	78.
4. Vedtagelser ang. Hønden for forulykkedes efterladte	79.
5. Andragende om Erstatning for en ituslaet Baad	79.
6. Vedtagelser ang. Tilvejebringelsen af et Referat af Tingets Forhandlinger	79.
7. Valg af Revisorer for Høiesterets Sparekasse	79.

Tillæg.

A. Love og Anordninger, udfomne siden Lagtingsamlingen 1882	80.
B. Ministerielle Resolutioner og andre Meddelelser til Lagtinget	80.